

**Формат на доклада за изпълнението на Орхуската конвенция
съгласно Решение IV/4 (ECE/MP.PP/2011/2/Add.1)**

**Настоящият доклад се подава от името на България в съответствие с решения
I/8, II/10 и IV/4.**

Име на служителя, отговорен за подаването на националния доклад:	Христо Стоев
--	--------------

Подпис:

Дата:

20.01.2021

Доклад за изпълнение

Моля да предоставите следните данни за произхода на този доклад:

Държава:	България
-----------------	-----------------

Национална контактна точка:

Пълното наименование на институцията:	Министерство на околната среда и водите
---------------------------------------	---

Име и длъжност на отговорното лице:	Христо Стоев, държавен експерт в дирекция „Политики по околната среда и координация на контролната дейност“ ,
-------------------------------------	---

Пощенски адрес:	София 1000
-----------------	------------

Телефон:	+359 2 940 63 45
----------	------------------

Факс:	+359 2 981 33 84
-------	------------------

Ел. поща:	hstoev@moew.government.bg
-----------	---------------------------

Служител за контакт по изготвяне на доклада (ако е различен):

Пълното наименование на институцията:	Министерство на околната среда и водите
---------------------------------------	---

Име и длъжност на отговорното лице:	Христо Стоев, държавен експерт в дирекция „Политики по околната среда и координация на контролната дейност“
-------------------------------------	---

Пощенски адрес:	София 1000
-----------------	------------

Телефон:	+359 2 940 63 45
----------	------------------

Факс:	+359 2 981 33 84
-------	------------------

Ел. поща:	hstoev@moew.government.bg
-----------	---------------------------

I. Процедура за изготвяне на доклада

Представете кратко резюме на процедурата, чрез която този доклад е изготвен, включително информация за публичните власти, които са били консултирани или са допринесли за подготовката му, как са проведени консултациите с обществеността и как резултатът от общественото допитване е бил взет предвид, както и материалите, които са използвани като основа за подготовка на доклада.

Отговор:

Докладът е разработен от Министерството на околната среда и водите и е съгласуван със следните институции – Министерство на образованието и науката, Министерство на правосъдието, Министерство на здравеопазването, Министерство на земеделието, храните и горите, Министерство на икономиката, Министерство на енергетиката, Министерство на туризма, Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Министерство на регионалното развитие и благоустройството и Национален статистически институт.

Докладът е публикуван за обществени консултации на интернет страницата на Министерството на околната среда и водите за период 35 дни: 02.12.2020 г. – 06.01.2021 г. Не са постъпили коментари от представители на обществеността.

II. Конкретни обстоятелства от значение за разбирането на доклада

Докладвайте всякакви особени обстоятелства, които са от значение за разбирането на доклада, например, дали има федерална и/или децентрализирана структура за взимане на решенията, дали разпоредбите на Конвенцията имат пряк ефект върху неговото влизане в сила, или дали финансовите ограничения са значителна пречка за изпълнение (по желание).

Отговор:

III. Законодателни, регулаторни и други мерки за прилагане на общите разпоредби на член 3, параграфи 2, 3, 4, 7 и 8

Списък със закони, нормативни и други мерки, с които се прилагат общите разпоредби на член 3, параграфи 2, 3, 4, 7 и 8 от Конвенцията.

Обяснете как са изпълнени тези параграфи. По-специално, опишете:

- (a) По отношение на **параграф 2**, мерки, предприети за да се гарантира, че длъжностните лица и органите извършват подпомагане и предоставят необходимите насоки;
- (b) По отношение на **параграф 3**, мерки, предприети за насърчаване на образованието и осведомеността за околната среда;
- (c) По отношение на **параграф 4**, мерки, предприети за да се гарантира, че има съответното признаване и подкрепа на сдруженията, организациите или групите, работещи за опазване на околната среда;

- (d) По отношение на **параграф 7**, мерки, предприети за насърчаване на принципите на Конвенцията на международно ниво, включително:
- (i) Мерките, взети за координиране в рамките на и между министерствата, за да се информират служителите, работещи по други международни споразумения/форуми за член 3, параграф 7 от Конвенцията и Насоките от Алма Ата; да се посочи дали мерките за координиране са в ход;
 - (ii) Мерките, предприети за осигуряване на достъп до информация на национално ниво по отношение на международни форуми, включително етапите, на които достъпът до информация е бил предоставен;
 - (iii) Мерките, предприети за насърчаване и позволяване публичното участие на национално ниво по отношение на международни форуми (например, канене на членовете на неправителствена организация (НПО) да участват в делегацията на държавата при международни преговори за околната среда, или включване на НПО при формирането на официалната позиция на страната за такива преговори), включително етапите, при които достъпът до информация е бил предоставен;
 - (iv) Мерки, предприети за насърчаване на принципите на Конвенцията в процедурите на други международни форуми;
 - (v) Предприети мерки за насърчаване на принципите на Конвенцията в работните програми, проекти, решения и други съществени резултати от други международни форуми;
- (e) По отношение на **параграф 8**, предприетите мерки за гарантиране, че лицата, които упражняват правата си по Конвенцията не са наказвани, преследвани или обезпокоявани.

Отговор:

По подточка (a):

Глава втора от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) поставя редица изисквания пред държавните органи и другите компетентни лица относно подпомагането и улесняването на обществеността по отношение на достъпа до информация за околната среда.

Законът за достъп до обществена информация (ЗДОИ) подробно регламентира процедурите за достъп до обществена информация, в т. ч. и за информация за околната среда, насочва обществеността за реда и формите за получаване на достъп до информация, както и за средствата за правна защита при обжалване на решенията и отказите за предоставяне на достъп до обществена информация.

Интернет страниците на Министерството на околната среда и водите (МОСВ) и неговите структури включват специализирани секции „Достъп до информация”, в които се дават подробни указания относно процедурите за достъп до информация за околната среда.

С цел осигуряване на прозрачност в дейността и за максимално улесняване на достъпа до обществена информация в интернет страницата на Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) е публикуван и ежегодно се обновява Национален електронен каталог на източниците на екологична информация. В него са обобщени данни за това каква информация за околната среда се събира, съхранява и предоставя на обществеността от институциите в България.

Важна роля изпълнява Фондация „Програма Достъп до Информация”, която:

- Консултира случаи, свързани с правото на информация.
- Провежда специализирани обучения по свобода на информацията за държавни и общински служители, журналисти и неправителствени организации.
- Подготвя информационни материали и публикации за централния и местния печат.

За повече информация:

<http://www.aip-bg.org/en/>

<http://eea.government.bg/bg/cds/index.html>

По подточка (b):

В своето разнообразие всички теми и проблеми на устойчивото развитие (вкл. опазването на околната среда) са застъпени в учебните програми и учебното съдържание за различните класове на задължителното основно и гимназиално обучение. Приложен е интегриран подход, т.е. без да има обособен предмет устойчиво развитие, темите се разглеждат (в зависимост от своята специфика) в съответния учебен предмет или модул. Това осигурява добри възможности за осмисляне на съответната тема както на фона на специфичната научна област, така и съотнесена към други сфери на познанието и човешката дейност чрез междупредметните връзки.

Отговорността към опазването на околната среда се възпитава в децата от най-ранна (предучилищна) възраст. В национален контекст приоритет на правителството на Р. България е образованието и то още от най-ранна възраст. Предучилищното образование е ефективно средство за създаване на основа за по-нататъшно успешно учене и развитие. Подготовката на децата за училище две години преди постъпването им в първи клас е задължителна и се извършва в подготвителни групи в детските градини или в училищата. В държавните образователни изисквания са включени очаквани резултати, свързани с разпознаване на правилата за безопасност при природни бедствия, осъзнаване на необходимостта от грижи за животните и правото им на живот, осъзнаване на необходимостта от условия за разтеж и развитие на растенията и др.

Като потвърждение за значението, което отдаваме на образованието за устойчиво развитие следва да се подчертае, че в образователната си политика, наред с основните осем ключови компетентности, България със Закона предучилищното и училищното образование (чл. 77) въведе и девета, за устойчиво развитие и здравословен начин на живот.

В държавните образователни стандарти за учебно съдържание са включени основни ядра на учебно съдържание, обвързани с образованието за устойчиво развитие и са формулирани знания, умения, отношения и компетентности, ориентирани към образованието за устойчиво развитие, които трябва да бъдат усвоени от учениците към момента на завършване на съответния етап или степен. В учебните програми за различни учебни предмети и класове тези стандарти са декомпозирани в цели на обучение по съответните теми. Основен акцент върху образованието за устойчиво развитие е поставен в стандартите и учебните програми по *човекът и обществото, история и цивилизация, география и икономика, природни науки и екология, човекът и природата, биология и здравно образование и химия и опазване на околната среда*, в предметния цикъл „Философия“ и др., въпреки че теми, въпроси и предизвикателства на устойчивото развитие са изрично застъпени и в програмите по останалите предмети, например по чужд език.

В резултат от обучението си ученикът, освен всичко друго:

- Определя значението на природни дадености за живота на хората; посочва връзката между особеностите на природната среда и трудовата дейност на хората;

дава примери за последиците от взаимодействието между човека и околната среда; дава примери за промени в околната среда и в бита на хората, настъпили в резултат на някои технически нововъведения (*човекът и обществото*);

- Познава принципите на екологичния мониторинг и осъзнава необходимостта от него; сравнява положителните и отрицателните страни на живота в урбанизираните територии; анализира основните форми на международно икономическо сътрудничество (*география и икономика*);
- Назовава дейности на човека, водещи до нарушаване на равновесието в природата (*човекът и природата*);
- Оценява влиянието на човека върху природата и причините за нарушаване на екологичното равновесие; предвижда резултати от промяна на екологичните фактори и въздействието на човека върху екологичното равновесие (*биология и здравно образование*);
- Аргументира необходимостта от разумно използване на природните ресурси; доказва необходимостта от вторична употреба на материалите, безотпадъчни и безвредни производства (*химия и опазване на околната среда*);
- Познава основни правила на природосъобразен начин на поведение (*технологии и предприемачество*) и други.

Държавните образователни стандарти, като съвкупност от задължителни изисквания за резултатите в системата на предучилищното и училищното образование, обхващат и екологичното образование. Държавният образователен стандарт за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование е определен с Наредба на Министерството на образованието и науката (МОН). Съгласно стандарта, екологичното образование е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие. Рамковите изисквания за резултатите от обучението по екологично образование, предвидени в стандарта, включват областите на компетентност: „Енергия и климат“, „Общество и околна среда“, „Биологично разнообразие“, „Вода, почва, въздух“, „Потребление и отпадъци“.

Съгласно Закона за професионалното образование и обучение задължителната професионална подготовка по отделни професии се определя в съответствие с държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии (ДОИ). Въз основа на ДОИ при разработването на учебното съдържание се отчита спецификата на трудовите дейности по конкретните професии и специалности и се включва задължително учебно съдържание, което формира знания и умения за опазване на околната среда и разглежда възможностите за намаляване на вредното въздействие на етапите от технологичния процес върху въздуха, водата и почвите, върху живота и здравето на хората (лъчения, вибрации, шум и др). В системата на професионално образование се осъществява обучение по професията „Еколог“, специалност „Екология и опазване на околната среда“ и „Агроеколог“, специалност „Агроекология“.

Задължителната професионална подготовка по всички професии с придобиване на трета степен на професионална квалификация в училищната система включва изучаване на учебен предмет *Предприемачество* и учебен предмет *Икономика*, в които се разглежда основния икономически проблем на съвременното – оскъдността на ресурсите, съпоставена с неограничените потребности на хората. Учебните планове за професионално образование регламентират в различни форми възможността за развитие на предприемаческо мислене и поведение чрез учебен предмет *работа в учебно предприятие*. Интерактивното обучение засяга и

същностната характеристика на устойчивото развитие, като съдейства за насърчаване генерирането на предприемачески идеи и разработването на иновации при запазване на екологичното равновесие.

В четири или петгодишния курс на професионално обучение учениците усвояват професионални знания, умения и компетентности, които им осигуряват успешна реализация в голям брой професионални области. На своите работни места те прилагат придобитите професионални знания и умения при анализ на продукти, въздух, води, почви, контрол върху отпадъците, както и върху производствените процеси.

В Националните изпитни програми за държавни изпити за придобиване на квалификация по професия са заложили и критерии за оценяване и на придобитите професионални компетентности, свързани с опазване на околната среда.

Съгласно Закона за висшето образование учебният процес във висшите училища се провежда по учебна документация за всяка специалност, която обхваща квалификационни характеристики по степени, учебен план, учебни програми на изучаваните дисциплини и ежегоден график на учебния процес. В България някои висши училища осигуряват обучение по специалности „Екология и опазване на околната среда“, „Екоикономика“, „Екомениджмънт“, „Екохимия“, „Биоразнообразие, екология и консервация“, „Екологични биотехнологии и контрол на храни“, „Екология и опазване на екосистемите“, „Екология и устойчиво развитие на селищни системи“, „Техника и технологии по за опазване на околната среда“, „Системи и устройства за опазване на околната среда“, „Възстановяване на околната среда и екологичен мониторинг“, „Екологично образование“ и др. Повечето от посочените специалности са в професионални направления 4.4 Науки за земята, 4.3 Биологически науки, които съгласно акт на Министерския съвет са определени за приоритетни (ПМС № 64/25.03.2016 г. за условията и реда за утвърждаване на броя на приеманите за обучение студенти и докторанти в държавните висши училища и за приемане на Списък на приоритетните професионални направления и на Списък на защитените специалности).

В областта на неформалното образование важна роля по отношение на обучението по околна среда и устойчиво развитие играят проектите и програмите, включително тези, които са разработени от или съвместно с неправителствени организации и обществени структури.

Образование за устойчиво развитие се осъществява в процеса на придобиването на всички видове училищна подготовка – общообразователна, допълнителна и разширена подготовка, както и чрез извънкласни и извънучилищни форми (клубове, национални състезания и др.).

На училищно ниво образование за устойчиво развитие се осъществява: в часа на класа, включително и чрез ученическо самоуправление; в занимания по интереси в рамките на целодневната организация на учебния ден; в рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие.

Различни извънкласни инициативи за образование по устойчиво развитие се прилагат, като напр. беседи, изложби, еко походи и пр. При разработване на учебни програми за допълнителна подготовка учителите включват теми, свързани с концепцията за устойчиво развитие. В редица училища действат клубове за екологично образование, което е елемент на образованието за устойчиво развитие.

Всяка година МОСВ и неговите териториални структури – дирекции на национални паркове, басейнови дирекции, регионални инспекции по околна среда и води, в сътрудничество с МОН и общините, провеждат национални кампании за повишаване на общественото съзнание и култура по повод датите от международния екокалендар: Деня на влажните зони – 2 февруари; Деня на водата – 22 март; Седмицата на гората – 30 март – 5 април; Деня на Земята – 22 април; Деня за борба с климатичните промени – 15 май; Деня на биологичното

разнообразие – 22 май; Европейската седмица на устойчивото развитие – 30 май – 5 юни; Деня на околната среда – 5 юни; Деня на река Дунав – 29 юни; Деня на чистия въздух за синьо небе – 7 септември; Европейската седмица на мобилността – 16-22 септември; Деня за защита на озоновия слой – 16 септември; Деня на птиците – 1 октомври; Деня на мониторинга на водата – 18 октомври; Деня на Черно море – 31 октомври; Европейската седмица за намаляване на отпадъците – 21-29 ноември; Деня на планините – 11 декември и др., както и кампании, свързани с опазването на определени видове или групи видове (напр. прилеп, делфин, мечка) и др. В рамките на тези кампании, от МОСВ и неговите поделения, а в някои случаи и Изпълнителната агенция по горите и дирекциите на природни паркове към нея, се провеждат кръгли маси, конференции за ученици, учители, служители на общинската и държавната администрация, открити уроци сред природата, конкурси, изложби, природозащитни лагери, маршрути по екопътеки, екоспектакли, изложби, акции по почистване и залесяване, викторини, обучителни семинари и разнообразни форуми, които обхващат стотици хиляди деца и млади хора на територията на страната и са показателен пример за партньорство с местната власт, институциите, бизнеса и неправителствените организации на регионално ниво. Регионалните поделения на МОСВ отчитат средно годишно над 650 детски градини и училища и над 35 000 деца и ученици, обхванати в информационно-образователни инициативи.

Традиционно се провежда всяка година Национална кампания на МОСВ „За чиста околна среда” с мотото „Обичам природата – и аз участвам“, финансирана със средства от Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС), в която участват с екологични проекти общини, кметства, училища, детски градини и обединени детски комплекси. Подкрепяните проекти предвиждат дейности като изграждане или възстановяване на детски площадки, зони за отдих, междублокови пространства, залесяване, озеленяване и засаждане на цветя, обзавеждане с пейки, беседки, кошчета за отпадъци, спортни съоръжения и др. В голямата си част, проектите предвиждат участие на деца и млади хора, което допринася за тяхното екологично възпитание, и изграждането у тях на чувство за съпричастност и лично отношение към опазването на околната среда. Осигурява се навлизането на съвременните тенденции в сферата на опазване на околната среда в образователния и възпитателен процес на младите хора, посредством възможността за финансиране на дейности от материален характер, пряко включени и необходими за учебния и възпитателен процес във всяко от заведенията или организациите, заявители на проектите.

Националният доверителен екофонд предприе редица инициативи в сферата на образованието в областта на климатичните промени:

- Проект за опазване на климата чрез подобро поведение на енергопотребителите в европейските училища (50/50) (приключен) – осъществен е в партньорство с немския независим институт за околна среда UfU и румънската организация Envigon, с подкрепата на Федералното министерство на околната среда на Република Германия, и имаше за цел постигане на промяна в поведението на учениците и учителите към намаляване на потреблението на енергия в училищните сгради, както и създаване на модел за стимулиране и мотивиране на българските общини и училища за намаляване потреблението на енергия в училищата.
- Проект “Публична информираност за изменението на климата” (приключен) – за повишаване на осведомеността на тема климат в образователния сектор. Обучени са 20 учители от 10 детски градини и 28 учители от 14 училища. Проведени са два конкурса на тема климат за проектно предложение и видео клип.
- Проект „Към въвеждане на климатичните действия като елемент от

образователните програми на българските училища“ (TICA) (в изпълнение) – осъществява се по Програмата за финансиране на проекти на Федералното министерство на околната среда на Република Германия „Европейска климатична инициатива“ в партньорство с Независимия институт за околна среда от Берлин – UfU. В рамките на проекта се разработва и внедрява постоянно действаща програма за обучение на учителите от всички специалности в цялата страна по темата за климатичните промени и енергийната ефективност. Към момента са обхванати 50 училища и детски градини в 12 общини страната. В проекта пряко участват над 130 учители и над 2000 деца и ученици, а броят на получаващите информация деца и ученици надхвърля 5000.

- Проект „Мост между действията за климата на Европейско и на местно ниво“ (BEACON) (в изпълнение) – също по програма „Европейска климатична инициатива“, има за цел посредством съвместни обучения, комуникация и целенасочени консултантски услуги, създателите на политики, общинските служители и преподавателите да придобият технически и други свързани с процеса умения за разработване, прецизиране и изпълнение на мерки за ограничаване на емисиите на парникови газове. В рамките на този проект е внесено предложение до МОН за въвеждане на национална инициатива, достъпна за всички училища и детски градини в страната.
- Ежегоден конкурс с награди на името на „Мими Праматарова“, насочен към български ученици. Всяка година се акцентира върху конкретен проблем, свързан със състоянието на околната среда в България.

С цел популяризиране на дейностите на Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 г. (финансов инструмент, съфинансиран от фондовете на ЕС (85%) и националния бюджет (15%)) (ОПОС) се реализират редица образователно-информационни инициативи:

- През 2020 г. ОПОС инициира образователно-информационната кампания „Зелен буквар, насочена към формиране на екологично съзнание в младите жители на страната. В хода на кампанията е отпечатано ученическо помагало „Зелен буквар“ в тираж 1700 бр., предадени безвъзмездно на Министерство на образованието и науката с цел безплатно разпространяване в началните училища в България.
- През 2016 г., 2017 г. и 2018 г. ОПОС инициира провеждането на образователно-информационната кампания „Зелена олимпиада“. Ежегодно хиляди ученици се състезаваха в екологичната инициатива в национален мащаб. Участници от цялата страна отговаряха на въпроси за опазването на природата и спечелиха награди, осигурени от ОПОС. През годините в Зелената олимпиада се включиха известни изпълнители и актьори със собствени спектакли и представления - „Пазете Земята“, „Яко е да си еко“ и др.
- В три последователни години ОПОС партнира на Посолството на Франция в България при организирането на конкурса „Екообщина“ под патронажа на Президентството на Република България. „Екообщина“ е платформа, която популяризира постиженията на българските общини в категориите „управление на водите и отпадъците“, „устойчива мобилност“ и „енергийна ефективност на сградите“ и отличава онези, които полагат специални усилия за целите на устойчивото развитие и борбата с глобалното затопляне на климата.
- През 2018 г. и 2019 г. ОПОС реализира кампания с 3D мапинг проект с

послание „[Нямаме план\(ета\) „Б“](#)“, който показва последствията от човешкото въздействие върху околната среда и как с осъзнати действия всеки може да помогне за опазването на природата. Визуалният спектакъл се прожектира пред Национална галерия „Квадрат 500“. Анимациите насочват вниманието върху оползотворяването на природните ресурси по устойчив начин с фокус върху приоритетните оси на програмата;

- По ОПОС ежегодно са реализирани медийни кампании чрез изработване на аудио и видео клипове за излъчване в национални и регионални електронни медии.
- През 2019 г. ОПОС участва в организирането на изложение по случай Световния ден на околната среда. В празника се включиха състави от Националния дворец на децата и представители на Националния ученически екопарламент. В изложението „Иновации за качество на въздуха“ различни компании представиха иновативни решения, които спомагат за подобряване качеството на атмосферния въздух.

В миналото се проведоха и други инициативи на МОСВ, финансирани от ОПОС:

- Национална кампания „Зелена България“ за връчване на благодарствени призове за най-зелен бизнес, най-активна община с проекти, финансирани от фондовете на ЕС, най-зелен град. Подобни призове се връчват и от неправителствения сектор, който осъществява на доброволни начала мониторинг върху околната среда, например наградата „Космат дъб“ и антинаградата „Пъстър пор“, учредени от Коалиция за устойчиво развитие.
- Кампанията „Зелена идея“, която имаше за цел по забавен и приятен начин да събере на едно място свежи идеи за опазването на околната среда и да насочи вниманието към уникалните места в българската природа.

ОПОС предоставя финансова подкрепа за проекти, които наред с другото, предвиждат разработване на екологични образователни програми (като извънкласни дейности) за ученици, информационни материали, наръчници и ръководства за учители, откриване и разширяване на информационни центрове и пр. Пример за това е проектът на дирекцията на Национален парк „Централен балкан“ - „Централен Балкан – парк за всички“, изпълняван по ОПОС, в рамките на който се изработват и разпространяват образователни материали и пакети за учители и ученици (напр. „Разходка в дивата планина“ и „Оазис на дивия свят“).

МОН също провежда извънкласни дейности за ученици, вкл. национални конкурси (рисунки, снимки, есета, и др. с екологична тематика), напр.: „Водата – извор на живот“, „Пази водите – съхрани природата“, „Природата – наш дом“, „Зелена планета“ и др. Ежегодно, МОН организира Национална олимпиада по гражданско образование за ученици I-XII клас, Национално състезание за ключови компетентности по природни науки за ученици V-IX клас и др.

Изпълнителната агенция по горите, нейните структури, както и териториалните поделения на държавните горски предприятия работят активно с подрастващите от всички възрастови групи. Освен в рамките на „Седмица на гората“, в мероприятия с екологична насоченост по методиката на Горската педагогика за периода 2016-2020 г. са участвали близо 22 000 деца от цялата страна. Дирекциите на природните паркове (ДПП) ежегодно участват в мероприятия на учебните заведения, а обучителните и интерпретационните центрове в парковете посрещат периодично ученици и деца от страната. Парковите дирекции работят активно за подкрепа на местни инициативи и развитие на доброволческа мрежа. ДПП организират и са домакини на „Фестивал на зелениката“, „Фестивал на кестена“, „Зелени слънца“, „Златна есен“ и др., с цел развитие на неформалното образование, екологичното възпитание и връзката между образованието и културата. В рамките на „Седмица на гората“ ДПП, съвместно с Регионалните дирекции по горите и държавните

предприятия организират и провеждат „Горски празник - Лесовъд за един ден“. Изпълнителната агенция по горите и нейните структури изпълняват редица проекти, нсаочени към екологичното образование:

- Проект „Младежки доброволци - за еко образование" на фондация ЕкоЦентрик-НПО и ДПП "Врачански Балкан" – взето участие от 300 младежи от района и изработени Наръчник “Младежки доброволци обучават младежи за опазване на околната среда” и Кодекс на младежкия доброволец-природозащитник.
- Проект „Организиране и провеждане на информационна кампания за Натура 2000 зоните на територията на област с административен център Враца“ (2020-2022 г.) на ДПП „Врачански Балкан” по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ цели изграждане и развитие на капацитет, знания и умения на заинтересованите страни от общините за използване на възможностите на Натура 2000 зоните за планиране и организиране на икономически дейности, както и повишаване на информираността, задържане на интереса и стимулиране на гражданското участие на широката общественост в инициативи, свързани с мрежата Натура 2000. Една от целевите групи са ученици от 5 до 7 клас и ученици от 8 до 12 клас.
- ДПП „Витоша” изпълнява проект СВ007.2.32.151 „Екологично образование на младите – мост към устойчивото развитие на трансграничния район“ (2019-2021 г.) Interreg-ИПП България-Сърбия 2014-2020, който цели създаване на капацитет и възможности за екологично образование в трансграничния регион, да насърчи осведомеността за околната среда и да се променят възприятията, които младите хора имат към околната среда. В рамките на проекта е издадено "Ръководство за екологично образование".

Осъществен е проект “Управление на околната среда за устойчив начин на живот в българското общообразователно училище”, финансиран от Фламандското правителство, на обща стойност 35 000 евро.

Основните цели на проекта бяха популяризиране и по-пълно въвеждане на екологичното образование и образованието по устойчиво развитие в българското общообразователно училище и усъвършенстване на натрупаните знания на учители за работа със съвременни учебни помагала и оказване на подкрепа на училищата в процеса на прилагане на нови подходи и методи за работа с децата и родителите. В рамките на проекта е преведено и отпечатано в тираж 1800 броя ръководство за учители „Управление на околната среда за по-добър начин на живот в училищата“. Ръководството е представено по време на провеждането на семинари и учебни практики пред 147 учители, директори на начални и средни общообразователни училища от общо 50 населени места в България, представители на Регионалните инспекторати по образование, МОСВ и общини.

Успешно се прилага учебното помагало „Зелен пакет”, разработено от Регионалния екологичен център за Централна и Източна Европа с подкрепата на Toyota. „Зеленият пакет” включва няколко образователни компонента за ученици 5-8 клас, включително компакт диск, наръчник с учебни планове за учители, видеокасета с клипове и филми за околната среда, екологични игри и др.

Друг реализиран проект е кампанията “С Флупи за по-добра околна среда”, която се реализира на два етапа: първият обхваща над 250 детски градини в столицата и страната, на които бяха дарени 1200 образователни комплекта (вкл. книжките „Флупи и водата” и „Флупи и въздуха”, Наръчник за учителя, Флупи домино, стикери и постери), изготвени в рамките на същия проект, от които децата се научават на правилно отношение към околната среда: как да опазват въздуха и водата чисти, какво да правят, за да не са замърсени улиците, дворовете и

домовете, как да се отнасят към света, който ни заобикаля. Вторият етап на кампанията “С Флупи за по-добра околна среда” беше насочен към децата на възраст между 8 и 13 години и включваше разработването и разпространението на два образователни пакета с помагала, предназначени съответно за учениците от 2 – 4 клас и 5 – 6 клас.

Националният институт на правосъдието (НИП) е включил въпросите на екологичното право в рамките на текущото обучение на магистратите в присъствен и дистанционен формат. От 2011 г. в рамките на дистанционното обучение на магистратите ежегодно се провежда курс на тема „Опазване на околната среда. Административно производство по Закона за опазване на околната среда и Закона за биологичното разнообразие, екологична оценка в производствата по Закона за устройство на територията“. Лектори в обучението са съдии и прокурори от Върховния административен съд и Върховната административна прокуратура. До 2015 г. са проведени 5 обучения, в които са участвали 89 магистрати. Отделно в периода 2013-2016 г. се осигури участие на български магистрати в обучителни инициативи на Европейския институт за публична администрация, Европейската мрежа за съдебно обучение, Академията по европейско право и др. Темите на семинарите бяха свързани с достъпа до информация за околната среда, екологично законодателство на ЕС и опазване на биологичното разнообразие. НИП е провел Електронно обучение на тема „Предизвикателствата на Орхуската конвенция в правоприлагането“ през 2018 г.

Допълнителна информация за инициативите на НИП е представена в раздел XXXVII.

По подточка (с):

С цел активно сътрудничество с природозащитните граждански групи и организации и с останалите участници в обществения процес при формиране на позиции и поемане на инициативи от МОСВ за развитие и провеждане на държавната политика по опазване на околната среда, през март 2013 г. е създаден Обществен съвет към министъра на околната среда и водите. На заседанията присъстват представители на неправителствения сектор, различни браншови организации, на академичните/научни среди, държавните институции и др., в зависимост от темата на разглеждане на всяко заседание. Заседанията се излъчват онлайн на електронната страница на МОСВ, което осигурява максимална откритост пред обществото. Учреден е през 2018 г. Съвет на учените като независим консултативен орган към министъра на околната среда и водите с участието на 26 изтъкнати представители на академичните среди и научната общност от цялата страна.

Осигурено е участие на НПО в консултативни съвети към МОСВ - Висшия експертен екологичен съвет, Националният съвет по биологично разнообразие, Висшия консултативен съвет по водите, Националният експертен съвет по изменение на климата и Консултативната комисия по генетично модифицирани организми (ГМО). В Консултативния и координационен съвет по опазване на околната среда в морските води на Черно море са включени представители на местната власт, академичните среди и др. Във Висшия консултативен съвет по водите участват и представители на сдруженията на общините, научните среди, водоползватели и др. На регионално ниво към всяка басейнова дирекция са създадени Басейнови съвети, които имат консултативен характер при изпълнение на функциите на директора на басейновата дирекция и в които са представени органи на държавната администрация, местната власт, водоползватели, научни среди и НПО.

В процес на формиране е Съвет за развитие на гражданското общество към Министерския съвет. Предвижда се неговите функции да бъдат: да дава становища по всички проекти на нормативни актове, стратегии, програми и планове, които се отнасят до дейността на гражданските организации; да координира и следи за изпълнението на Стратегията за подкрепа на развитието на гражданските организации в Република България и Плана за действие по Стратегията; да предлага на Министерския съвет план за действие, включително финансов, за изпълнение на стратегията за всяка следваща година и прави преглед и оценка на изпълнението ѝ; да събира информация за финансирането на гражданските организации с публични средства с цел определяне на ефективността на отпусканите средства; да прави ежегоден преглед на потребностите и проблемите на гражданските организации, както и на техните резултати и постижения; да подпомага процеса на взаимодействие между държавната и местните власти и гражданските организации; да определя приоритетите и приема правилата и процедурите, както и разпределя средствата за насърчаване и финансова подкрепа на проекти с обществено значение на юридически лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност.

Осигурена е възможност (чрез ПМС № 142 на МС от 7.06.2019 г.) в процеса на подготовка на стратегическите и програмните документи на България за управление на средствата от фондовете на Европейския съюз за програмния период 2021-2027 г. за включване в състава на работните групи, разработващи Споразумението за партньорство и програмите за периода 2021-2027 г. на юридически лица с нестопанска цел, в т. ч. и екологични организации. Критериите, условията и редът за избора на такива представители са ясно уредени в нормативната уредба.

Гражданските структури, бизнеса и медиите бяха въведени в обмяна на информация в интернет чрез канали на МОСВ в социалните мрежи Twitter, YouTube и Facebook.

По подточка (d):

Проектите на рамкови позиции на страната по въпросите, които се разглеждат на заседания на работните органи на Съвета на ЕС (в т.ч. и във връзка с общия принос на ЕС към международни инициативи, процеси, споразумения и др.) се съгласуват в рамките на Работни групи към Съвета по европейски въпроси, в чиито състав са включени представители на асоциации на неправителствени организации, синдикати и др. По този начин е осигурено участие на засегнатата общественост при координирането и изготвянето на националните позиции за преговорите на равнище ЕС при процедурите по формиране на обща позиция на ЕС по въпроси, свързани с международни форуми. Като примери за такива форуми, в които страната не участва пряко, а само посредством механизмите на координация в рамките на институциите на ЕС, могат да се посочат Стокхолмска конвенция за устойчивите органични замърсители, Ротердамска конвенция относно процедурата по предварително обосновано съгласие при международната търговия с определени опасни химични вещества и пестициди, Конвенция за трансграничните въздействия на промишлените аварии, Базелска конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане, процедурите по укрепване и надграждане на Програмата на ООН за околна среда (UNEP) и др.

Следва да се има предвид, че участие на обществеността в координационния механизъм по въпросите на ЕС е осигурено не само посредством включването на представители на НПО в работните групи към Съвета по европейски въпроси. Създаден е и Консултативен център към Съвета – уеб портал, в който представителите на обществеността могат да подават коментари по проекти на решения и нормативни документи на ЕС: <http://www.euaffairs.government.bg/en/index.php>

Всички постъпили коментари се пренасочват към работните групи към Съвета, отговорни за различните „досиета“, в съответствие със специализацията на всяка отделна група по политики.

В консултативните съвети към министъра на околната среда и водите, които разглеждат и въпроси, свързани с участието на страната в международни форуми, също е осигурено участие на неправителствените организации, академичните среди и др.

Споменатият по-горе Обществен съвет към министъра на околната среда и водите обсъжда предложения за законодателни промени, чрез които националното законодателство се хармонизира с правото на ЕС и международните споразумения в областта на околната среда (също „международни форуми“ по смисъла на Конвенцията).

Изготвена е и е предоставена на звената в МОСВ и компетентните институции в страната, информация и указания (вкл. и Ръководството от Алма Ата за прилагане на принципите на Орхуската конвенция в международни форуми) относно утвърждаване и насърчаване прилагането на принципите на Орхуската конвенция в международните процеси на вземане на решения по въпроси, касаещи околната среда. Определени са лица за контакт по международните споразумения и договори, с които да се координират бъдещи действия.

Ръководството за прилагане на принципите на Орхуската конвенция в международни форуми е предоставено на националните координатори на конвенции, свързани с околната среда.

МОСВ е национален компетентен орган в рамките на Междуправителствената научно-политическа платформа за биологичното разнообразие и екосистемните услуги (IPBES). В това си качество, започна да организира събития, за да информира заинтересованите страни за възможностите за участие в работата на платформата. Първото подобно събитие за представители на правителствените институции и академичните среди се проведе през март 2020 г. Националният координатор на IPBES е отговорен за разпространение на материалите и координацията на работата по различни продукти на платформата, като преглед на проекти на оценки, номиниране на участници в различни дейности и др.

По подточка (е):

Правото на защита на всички граждани в България, независимо от тяхната сфера на дейност, е гарантирано от Конституцията. Всички разпоредби на Конституцията се прилагат директно (чл. 5, ал. 2). Приложимите нормативни правила и стандарти от процесуален и материален характер, съгласно Конституцията включват:

- Защита на личния живот на гражданите – той е неприкосновен; всеки има право на защита срещу незаконна намеса в личния и семейния му живот и срещу посегателство върху неговата чест, достойнство и добро име (чл. 32, ал. 1).

- Забрана за преследване на гражданите, както и за ограничаване в правата им поради техните убеждения; гражданите не могат да бъдат задължавани или принуждавани да дават сведения за свои или чужди убеждения (чл. 38).
- Правото на гражданите да изразяват мнение и да го разпространяват чрез слово - писмено или устно, чрез звук, изображение или по друг начин (чл. 39, ал. 1).
- Правото на гражданите на жалби, предложения и петиции до държавните органи (чл. 45).
- Правото на гражданите на защита, когато са нарушени или застрашени техни права или законни интереси; в държавните учреждения те могат да се явяват и със защитник (чл. 56).
- Съдебната власт защитава правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата (чл. 117, ал. 1).

Всички тези права на гражданите са защитени с по-подробно разписани правила и разпоредби в Административнопроцесуалния кодекс, Гражданския процесуален кодекс и Наказателно-процесуалния кодекс и в редица специални закони.

IV. Проблеми, възникнали при прилагането на член 3

Опишете затруднения, срещани при изпълнението на параграфите на член 3, изброени по-горе.

Отговор:

Няма.

V. Допълнителна информация за практическото прилагане на общите разпоредби на член 3

Представете допълнителна информация за практическото прилагане на общите разпоредби на член 3.

Отговор:

32 информационни центрове за обществеността в МОСВ и неговите териториални структури разпространяват информация за околната среда и устойчивото развитие сред учениците, студентите, неправителствените организации, академичните среди, бизнеса. Центровете предоставят на граждани и организации безплатни информационни материали и свободен достъп до специализирана литература в областта на опазване на околната среда, научноизследователски разработки, информационни източници, получавани по линия на международния обмен, видеоматериали и др. Осигурени са възможности за организирани групови посещения на центровете. Чрез дейността им се осъществяват информационно-образователни кампании за повишаване на екологичното съзнание и култура на различни групи от обществеността и се провеждат разнообразни инициативи в партньорство с институциите, бизнеса и неправителствените организации в отделните региони.

Специално внимание се отделя на използването на електронните средства за предоставяне на достоверна и навременна информация – интернет страниците на министерството и неговите структури непрекъснато се актуализират, създават се и

се развиват публични бази данни и регистри с информация за околната среда. На обществеността се осигурява изчерпателна информация за параметрите на околната среда, управлението в сектора и издаваните административни актове, поддържат се новинарски електронни рубрики, анонси към събития и дати от природозащитния календар и профили в социалните мрежи.

Значителен обем информация за околната среда е поставена на интернет страниците на МОСВ и неговите структури. Услугата "На едно гише" за административни услуги на гражданите, включително и за подаване на заявления за достъп до информация се предоставя в МОСВ от 2000 г. Чрез услугата „На едно гише” и други министерства и местни органи, разполагащи с информация за околната среда предоставят информация на обществеността.

В рамките на няколко проекта по Пакта за стабилност за Югоизточна Европа бяха разработени насоки и са провеждани семинари за запознаване на различните групи на обществеността с техните права, произтичащи от прилагането на Конвенцията в България.

МОСВ е изградило партньорство с неправителствените организации, на принципите на равнопоставеност и прозрачност. Екологичните НПО участват в процеса на вземане на решения като членове в различни консултативни органи и работни групи. Чрез интернет страниците на МОСВ и неговите структури на възможно най-ранен етап на обществеността и неправителствените организации се предоставя възможност да изразят своите позиции по проекти на нормативни актове, стратегии, планове и програми, изготвени от МОСВ в областта на околната среда. Тази практика се прилага и от други министерства и местни власти, имащи компетенции по въпроси свързани с околната среда.

VI. Уебсайтове, свързани с прилагането на член 3

Посочете съответните уебсайт адреси, ако има такива:

<http://www.moew.government.bg/?&lang=bg>
<http://eea.government.bg/>
<http://www.mi.government.bg/bg>
<http://www.mzh.government.bg/mzh/bg/Home.aspx>
<http://www.mh.government.bg/>
<http://www.mon.bg/>
<https://www.nsi.bg/>

VII. Законодателни, регулаторни и други мерки за прилагане на разпоредбите за достъп до информация за околната среда в член 4

Посочете законодателни, регулаторни и други мерки, с които се прилагат разпоредбите относно достъпа до информация за околната среда в член 4

Обяснете как се изпълнява всеки параграф от член 4. Опишете транспонирането на съответните дефиниции в член 2 и изискването за недискриминация в член 3, параграф 9. Също така, и по-специално, опишете:

- (a) По отношение на **параграф 1**, взетите мерки, за да се гарантира, че:
 - (i) всяко лице може да има достъп до информация, без да е необходимо да декларира интерес;
 - (ii) се предоставят копия от актуалната документация, съдържаща или включваща исканата информация;
 - (iii) информацията се предоставя в исканата форма;
- (b) Мерки, предприети за да се гарантира, че сроковете, предвидени в **параграф 2**, се спазват;
- (c) По отношение на **параграфи 3 и 4**, предприетите мерки по отношение на:
 - (i) отказване на искания;
 - (ii) прилагане на тест за обществен интерес от разкриване на информацията;
- (d) По отношение на **параграф 5**, взетите мерки, за да се гарантира, че публичен орган, който не притежава поисканата информация за околната среда, предприема необходимото действие;
- (e) По отношение на **параграф 6**, взетите мерки, за да се гарантира, че изискването за отделяне и предоставяне на наличната информация се изпълнява;
- (f) По отношение на **параграф 7**, взетите мерки за да се гарантира, че отказите са в съответствие със сроковете и другите критерии;
- (g) По отношение на **параграф 8**, взетите мерки за да се гарантира, че изискванията по отношение на таксите са спазени.

Отговор:

Няма дефиниция в българското законодателство, която буквално да транспонира дефиницията на Конвенцията за "Държавен орган". Съгласно чл. 21, ал. 1 и 2 на ЗООС, за целите на закона "държавни органи" са компетентните органи, определени, както следва:

- (1) Централни и териториални органи на изпълнителната власт, които събират и разполагат с информация, свързана с околната среда;
- (2) Органи и организации, които са част от консолидираната фискална програма и събират и разполагат с информация за околната среда, с изключение на органите на законодателната и съдебната власт.

Чл. 21, ал. 3 от ЗООС посочва, че всяко физическо или юридическо лице, което предоставя обществени услуги, свързани с околната среда и осъществява тази дейност под контрола на органите и организациите, в съответствие с ал. 1 и 2, е длъжно да предоставя информация за околната среда.

Дефиницията на "Информация за околната среда" е напълно транспонирана в чл. 18 и чл. 19 от ЗООС. Информация за околната среда е всяка информация в писмена, визуална, аудио-, електронна или в друга материална форма относно:

- 1. състоянието на компонентите на околната среда и взаимодействието между тях;
- 2. факторите на замърсяване и увреждане на околната среда, както и дейностите и/или мерките, включително административните мерки, международни договори, политика, законодателство, включително доклади за прилагане на законодателството в областта на околната среда, планове и програми, които оказват или са в състояние да оказват въздействие върху компонентите на околната среда;
- 3. състоянието на човешкото здраве и безопасността на хората, доколкото те са или могат да бъдат засегнати от състоянието на компонентите на околната среда или, чрез тези компоненти, от факторите, дейностите или мерките, посочени в т. 2;
- 4. обекти на културно-историческото наследство, сгради и съоръжения, доколкото те са или могат да бъдат засегнати от състоянието на компонентите на околната среда или, чрез тези компоненти, от факторите, дейностите или мерките, посочени в т. 2;
- 5. анализ на разходите и ползите и други икономически анализи и допускания,

- използвани в рамките на мерките и дейностите, посочени в т. 2;
6. емисии, зауствания и други вредни въздействия върху околната среда.

По подточка (а):

Съгласно чл. 17 от ЗООС, всеки има право на достъп до наличната информация, свързана с околната среда, без да е необходимо да доказва конкретен интерес.

В съответствие с чл. 26 от ЗДОИ, достъпът до обществена информация се предоставя в следните форми:

1. Преглед на информацията - оригинал или копие, или чрез публичен общодостъпен регистър.
2. Устна справка.
3. Копия на материален носител.
4. Копия, предоставени по електронен път, или интернет адрес, където се съхраняват или са публикувани данните.

Съгласно чл. 27 от ЗДОИ органите се съобразяват с предпочитаната форма на достъп до обществена информация, освен в случаите, когато:

1. за нея няма техническа възможност;
2. е свързана с необосновано увеличаване на разходите по предоставянето;
3. води до възможност за неправомерна обработка на тази информация или до нарушаване на авторски права.

По подточка (b):

Съгласно чл. 20, ал. 2 от ЗООС, информация, свързана с околната среда се предоставя в рамките на 14 дни от датата на уведомяване на заявителя за решението на компетентния орган да предостави достъп до исканата информация.

Съгласно чл. 28, ал. 1 от ЗДОИ, всяко искане за достъп до обществена информация се разглежда в най-кратки срокове, но не по-късно от 14 дни, считано от датата на регистриране на заявлението за достъп до информация.

По подточка (c):

Съгласно чл. 33 от ЗДОИ, ако органът не разполага с исканата информация и няма данни за нейното местонахождение, той уведомява заявителя за това в срок от 14 дни.

Съгласно чл. 29, ал. 1 от ЗДОИ, когато не е ясно точно каква информация се иска или когато тя е много общо формулирана, заявителят се уведомява за това, като му се предоставя възможност да уточни предмета на исканата информация.

Чл. 20, ал. 1 от ЗООС напълно транспонира изискването на чл. 4, ал. 4 от Конвенцията. Достъпът до информация за околната среда може да бъде отказан в случаите, когато се иска:

1. класифицирана информация, която представлява държавна или служебна тайна;
2. информация, която представлява производствена или търговска тайна, определена със закон;
3. информация, която представлява интелектуална собственост;
4. информация, която представлява лични данни, ако физическото лице, с което е свързана тази информация, не е съгласно с разкриването ѝ, и съгласно изискванията, предвидени в Закона за защита на личните данни;
5. информация, която би се отразила неблагоприятно на интересите на трето лице, което е предоставило исканата информация, без да има правно задължение да го

направи и без да може такова задължение да му бъде наложено, и когато не е съгласно с предоставянето на информацията;

6. информация, която ще се отрази неблагоприятно на компонентите на околната среда.

Съгласно чл. 20, ал. 6 от ЗООС, ограничаването на правото на достъп до информация не се отнася до емисиите на вредни вещества в околната среда като стойност по показателите, определени от нормативните актове.

Съгласно чл. 20, ал. 4 от ЗООС, при вземане на решение за отказ за предоставяне на информацията по чл. 20, ал. 1 от ЗООС, компетентният орган трябва да вземе предвид обществения интерес от разкриването на такава информация.

Съгласно чл. 14, ал. 2, т. 3 от ЗДОИ, държавните органи са длъжни да съобщават информация, която е събрана или им е станала известна при осъществяване на тяхната дейност, когато тази информация е, или може да бъде от обществен интерес.

Съгласно чл. 37, ал. 1 от ЗДОИ, основание за отказ от предоставяне на достъп до обществена информация е налице, когато:

1. исканата информация е класифицирана информация или друга защитена тайна в случаите, предвидени със закон, както и в случаите по чл. 13, ал. 2;
2. достъпът засяга интересите на трето лице и то изрично е отказало предоставяне на исканата обществена информация, освен в случаите на надделяващ обществен интерес;
3. исканата обществена информация е предоставена на заявителя през предходните 6 месеца.

Първата точка препраща към чл. 13, ал. 2 от ЗДОИ, съгласно която достъпът до служебна обществена информация може да бъде ограничен, когато тя:

1. е свързана с оперативната подготовка на актовете на органите и няма самостоятелно значение (мнения и препоръки, изготвени от или за органа, становища и консултации);
2. съдържа мнения и позиции във връзка с настоящи или предстоящи преговори, водени от органа или от негово име, както и сведения, свързани с тях, и е подготвена от администрациите на съответните органи.

С разпоредбата на чл. 14, ал. 2, т. 3 от ЗДОИ е предвидено, че достъпът до служебна обществена информация не може да се ограничава при наличие на надделяващ обществен интерес. По смисъла на ЗДОИ, "Надделяващ обществен интерес" е налице, когато чрез исканата информация се цели разкриване на корупция и на злоупотреба с власт, повишаване на прозрачността и отчетността на задължените да предоставят обществената информация субекти. Тук следва да се уточни, че факти, информация, решения и данни, свързани със стопанска дейност, чието запазване в тайна е в интерес на правоимащите, но е налице надделяващ обществен интерес от разкриването ѝ, не представляват "производствена или търговска тайна". До доказване на противното обществен интерес от разкриването на информацията е налице, когато тя:

- а) дава възможност на гражданите да си съставят мнение и да участват в текущи дискусии;
- б) улеснява прозрачността и отчетността на субектите относно вземаните от тях решения;

в) гарантира законосъобразното и целесъобразното изпълнение на законовите задължения от субектите;

г) разкрива корупция и злоупотреба с власт, лошо управление на държавно или общинско имущество или други незаконосъобразни или нецелесъобразни действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица в съответните администрации, с които се засягат държавни или обществени интереси, права или законни интереси на други лица;

д) опровергава разпространена недостоверна информация, засягаща значими обществени интереси;

е) е свързана със страните, подизпълнителите, предмета, цената, правата и задълженията, условията, сроковете, санкциите, определени в договори, по които едната страна е задължен субект.

Съгласно чл. 11 от ЗДОИ „служебна информация“ е информацията, която се събира, създава и съхранява във връзка с официалната информация, както и по повод дейността на органите и на техните администрации, а съгласно чл. 10 от ЗДОИ, „официална“ е информацията, която се съдържа в актовете на държавните органи и на органите на местното самоуправление при осъществяване на техните правомощия.

Следва да се направят следните допълнителни уточнения:

Съгласно чл. 4, ал. 1 от ЗДОИ всеки гражданин на България има право на достъп до обществена информация при условията и по реда определени в този закон, освен ако в друг закон е предвиден специален ред за търсене, получаване и разпространяване на такава информация.

Разпоредбата на чл. 11, ал. 2 от Закона за нормативните актове (ЗНА) гласи: “Когато е дадена обща уредба на определена материя, особен закон може да предвиди отклонения от нея само ако това се налага от естеството на обществените отношения, уредени от него”.

Тъй като ЗДОИ и ЗООС са нормативни актове с еднаква юридическа сила, съотнасящи се като общ към специален, във връзка с тяхното законово взаимодействие, се прилагат текстовете на чл.11, ал. 2 от ЗНА и чл.4, ал.1 от ЗДОИ.

ЗДОИ се определя като общ нормативен акт по отношение на ЗООС, който с оглед на спецификата и характера на регламентираните в него обществените отношения, се отнася към ЗДОИ като специален по отношение на въпросите, които касаят достъп до обществена информация, свързана с околната среда. Като основен закон, регулиращ обществените отношения, свързани с опазването на околната среда, ЗООС несъмнено е особен нормативен акт, чиито правни норми се прилагат с предимство пред разпоредбите на ЗДОИ. Налице е наличието на приложим специален закон уреждащ тези обществени отношения и по - конкретно нормите на чл. 17 и чл. 20, ал. 1 от ЗООС. Съгласно чл. 17 от ЗООС, всеки има право на достъп до налична информация за околната среда (чл.18 и чл.19 от ЗООС), без да е необходимо да установява конкретен интерес. По аргумент от чл. 26, ал. 1 от ЗООС, в тези случаи е приложима процедурата по глава трета от ЗДОИ, но материалноправните основания за отказ на достъп до информация са уредени в специалния закон и по-конкретно в чл. 20, ал. 1 ЗООС.

По подточка (d):

Съгласно чл. 32, ал. 1 от ЗДОИ, когато органът не разполага с исканата информация, но има данни за нейното местонахождение, в 14-дневен срок от получаване на заявлението за достъп до информация, той го препраща на компетентния орган, като уведомява за това заявителя. В уведомлението задължително се посочват

наименованието и адресът на съответния орган или юридическото лице, на които се препраща информацията.

По подточка (е):

Съгласно чл. 20, ал. 5 от ЗООС, в случай на ограничен достъп, наличната информация за околната среда се предоставя в частта ѝ, която е възможно да се отдели от информацията, за която съществуват ограничения за предоставяне.

Съгласно чл. 37, ал. 2 от ЗДОИ, частичен достъп може да бъде предоставен до тази част от информацията, до която достъпът не е ограничен.

По подточка (ф):

Съгласно чл. 38 от ЗДОИ, при решение за отказ за достъп до обществена информация се посочват правното и фактическото основание за отказ по този закон, датата на решението и редът за неговото обжалване.

Съгласно чл. 28, ал. 2 от ЗДОИ, компетентните органи или изрично определени от тях лица, решават дали да се предостави или откаже достъп до обществена информация и уведомяват писмено заявителя за своето решение.

По подточка (г):

Съгласно чл. 20, ал. 1 от ЗДОИ, достъпът до обществена информация е безплатен. Разходите, направени за предоставяне на достъп до обществена информация се заплащат по нормативи, определени от министъра на финансите, които не надвишават действително направените разходи. Сведения за начина на определяне на разходите, се предоставят на заявителя при поискване.

Съгласно чл. 22 от ЗДОИ, не се заплащат допълнителни разходи за корекции и / или допълнения за предоставената обществена информация в случаите, когато тя е неточна или непълна и това е поискано мотивирано от заявителя.

Съгласно чл. 29 от ЗООС, таксата предвидена по предоставянето на нарочно обработена информация, се определя за всеки конкретен случай.

VIII. Проблеми, възникнали при прилагането на член 4

Опишете затруднения, срещани при изпълнението на параграфите на член 4.

Отговор:

Няма.

IX. Допълнителна информация за практическото прилагане на разпоредбите на член 4

Предоставете допълнителна информация за практическото прилагане на разпоредбите относно достъпа до информация в член 4, например, има ли някаква статистика за броя на отправените искания, броя на отказите и причините за тези откази?

Отговор:

В МОСВ и неговите структури достъпът до информация за околната среда е много добре организиран. Чрез услугата "На едно гише" всички заявления за достъп до информация се подават на едно място, след което се завеждат и разпределят за отговор. Услугата „На едно гише” се извършва и от другите компетентни по въпросите на околната среда министерства и местни власти.

Съгласно чл. 15, ал. 2 на ЗДОИ, всеки ръководител на административна структура в системата на изпълнителната власт изготвя годишен отчет за постъпилите заявления за достъп до обществена информация и за повторно използване на информация от общественния сектор, който включва и данни за направените откази и причините за това.

Структурите на МОСВ регистрират заявленията за достъп до обществена информация съгласно чл. 25, ал. 3 от ЗДОИ и поддържат регистри с броя получени заявления, решения за предоставяне на информация и направени откази в Интернет.

Чл. 15а, ал. 2 от Закона предвижда задължително да се поддържа секция "Достъп до информация" на интернет страниците на административните структури, в която се публикува информация за упражняването на правото на достъп до обществена информация, годишните отчети, реда и условията за повторно използване на информация, таксите и форматите, в които се поддържа информацията, съществуващите вътрешни правила относно достъпа до обществена информация, нормативите за разходите за предоставяне на достъп до информация и повторно използване на информация от общественния сектор, реда за достъп до публичните регистри, съхранявани от административните структури в системата на изпълнителната власт.

В изпълнение на чл. 15в от ЗДОИ, Администрацията на Министерския създаде и поддържа платформа за достъп до обществена информация. Платформата осигурява възможност за подаване на заявления за достъп до информация. Всеки задължен субект публикува на платформата подадените чрез платформата заявления, решенията по тях и предоставената обществена информация при спазване на изискванията за защита на личните данни по отношение на данните на заявителя.

В практически аспект условията и редът за приемане, регистриране, разпределяне и разглеждане на писмените заявления и устните запитвания за достъп до обществена информация, изготвянето на решения за предоставяне или за отказ от предоставяне на информация в МОСВ, формите на предоставяне, разходите и начините за тяхното заплащане, реда за публикуване на информацията в секция „Достъп до информация“, както и условията при които се предоставя информация за повторно използване са уредени във Вътрешните правила за условията и реда за достъп до обществена информация в МОСВ, публикувани на Интернет страницата на министерството.

Следва да се отчете, че отказът на достъп до информация не е честа практика в България – това се случва в единични случаи. Само част от отказите биват обжалвани. Свидетелство за това са данните за решенията за предоставяне на достъп, издавани от системата на МОСВ, отказите и обжалванията. През 2019 г., например, общият брой на подадените заявления е 972, на решенията за пълен/частичен достъп – 690, на становищата (в случаи, когато информацията не е налична или отговорен друг орган) – 267, и на решенията за отказ – 15, издадени на основание, че исканата информация има оперативен характер и няма самостоятелно значение/ или се отнася до трето лице и има негово изрично несъгласие за предоставянето ѝ.

X. Уебсайтове, свързани с прилагането на член 4

Посочете съответните уебсайт адреси, ако има такива:

https://www.moew.government.bg/static/media/ups/tiny/EO_OVOS/EO_OVOS-2019/ENVIRONMENTAL%20PROTECTION%20ACT_57.pdf
http://www.aip-bg.org/en/legislation/Text_of_the_APIA/200432/
<https://pitay.government.bg/PDoiExt/indexExt.jsf>

XI. Законодателни, регулаторни и други мерки за прилагане на разпоредбите за достъп до информация за околната среда в член 5

Посочете законодателни, регулаторни и други мерки, с които се прилагат разпоредбите относно събирането и разпространението на информация за околната среда в член 5.

Обяснете как се изпълнява всеки параграф от член 5. Опишете транспонирането на съответните дефиниции в член 2, и изискването за недискриминация в член 3, параграф 9. Също така, и по-специално, опишете:

- (a) По отношение на **параграф 1**, взетите мерки, за да се гарантира, че:
 - (i) Държавните органи притежават и актуализират информация за околната среда;
 - (ii) Налице е адекватен поток на информация към държавни органи;
 - (iii) В извънредни ситуации, се разпространява незабавно и без закъснение подходяща информация;
- (b) По отношение на **параграф 2**, предприети мерки, за да се гарантира, че начинът, по който публичните власти правят екологичната информация налична за обществеността е прозрачен и че информацията за околната среда е действително достъпна;
- (c) По отношение на **параграф 3**, предприети мерки, за да се гарантира, че информацията за околната среда прогресивно става налична в електронните бази данни, които са лесно достъпни за обществеността чрез обществените телекомуникационни мрежи;
- (d) По отношение на **параграф 4**, предприети мерки за публикуване и разпространение на национални доклади за състоянието на околната среда;
- (e) Предприети мерки за разпространение на информацията, съгласно **параграф 5**;

- (f) По отношение на **параграф 6**, предприети мерки за насърчаване на операторите, чиито дейности оказват значително въздействие върху околната среда, да информират редовно обществеността относно екологичните въздействия от техните дейности и продукти;
- (g) Предприети мерки за публикуване и осигуряване на информацията, както се изисква в **параграф 7**;
- (h) По отношение на **параграф 8**, предприети мерки за разработване на механизми, с оглед осигуряване на достатъчно информация за продуктите, достъпна за обществеността;
- (i) По отношение на **параграф 9**, предприети мерки за създаване на национална система за инвентаризации на замърсяването на околната среда или регистри.

Отговор:

По подточка (a):

Съгласно чл. 24 от ЗООС всеки ръководител на административна структура в системата на изпълнителната власт ежегодно публикува данните за информационните масиви и ресурси от обработена информация за околната среда.

Съгласно чл. 25, ал. 1 и ал. 2 от ЗООС министърът на околната среда и водите определя със заповед описанието на информационните масиви и ресурси, като тази информация следва да се актуализира периодично. Описанието на информационните масиви е публикувано на Интернет страницата на МОСВ.

Съгласно чл. 23, ал. 1 от ЗООС, при аварийни или други замърсявания, когато са нарушени установените с нормативен или индивидуален административен акт норми на изпускане на замърсяващи вещества в околната среда, лицата, извършили нарушението, както и лицата, отговорни за спазване на нормите, са длъжни незабавно да уведомят съответните областни управители, кметовете на съответните общини, регионалните инспекции по околна среда и води (РИОСВ), басейновите дирекции и органите на Министерството на вътрешните работи, а при промяна на радиационната обстановка – и Агенцията за ядрено регулиране.

В съответствие с чл. 23, ал. 2 от ЗООС компетентните органи в обхвата на ал. 1, са длъжни да уведомят незабавно Министерството на здравеопазването и засегнатото население за настъпилото наднормено замърсяване, като предложат мерки за защита на човешкото здраве и на имуществото.

По подточка (b):

Съгласно чл. 15, ал. 1 от ЗДОИ, с цел осигуряване на прозрачност в дейността на администрацията и за максимално улесняване на достъпа до обществена информация всеки ръководител на административна структура в системата на изпълнителната власт периодично публикува актуална информация, съдържаща:

- описание на неговите правомощия и данни за организацията, функциите и отговорностите на ръководената от него администрация;
- списък на издадените актове в изпълнение на неговите правомощия и текстовете на издадените от органа нормативни и общи административни актове;
- описание на информационните масиви и ресурси, използвани от съответната администрация;
- наименованието, адреса, адреса на електронната поща, телефона и работното

време на звеното в съответната администрация, което отговаря за приемането на заявленията за предоставяне на достъп до информация;

- устройствен правилник и вътрешни правила, свързани с предоставянето на административни услуги на гражданите;
- стратегии, планове, програми и отчети за дейността;
- информация за бюджета и финансовите отчети на администрацията, която се публикува съгласно Закона за публичните финанси;
- информация за провеждани обществени поръчки, определена за публикуване в профила на купувача съгласно Закона за обществените поръчки;
- проекти на нормативни актове заедно с мотивите, съответно – доклада и резултатите от общественото обсъждане на проекта;
- уведомления за откриване на производството по издаване на общ административен акт, включително основните съображения за издаването на акта и формите и сроковете на участие на заинтересованите лица в производството;
- информация за упражняването на правото на достъп до обществена информация, реда и условията за повторно използване на информация, таксите и форматите, в които се поддържа информацията;
- информация, която е публична, съгласно Закона за защита на класифицираната информация и актовете по прилагането му;
- информация, която: може да предотврати заплахата за живота, здравето и безопасността на гражданите или на тяхното имущество; опровергава разпространена недостоверна информация, засягаща значими обществени интереси; представлява или би представлявала обществен интерес;
- информацията, предоставена повече от три пъти по реда на глава трета от този закон, с която се регламентира процедурата за достъп до обществена информация, и друга информация, определена със закон.

Освен това, всеки ръководител на административна структура ежегодно обявява актуализиран списък на категориите информация, подлежаща на публикуване в интернет за сферата на дейност на съответната администрация, както и форматите, в които е достъпна.

Информацията, описана по-горе се публикува, съответно се обновява, в срок до три работни дни от приемането на съответния акт или от създаването на съответната информация, а ако актът се обнародва – в срок до три работни дни от обнародването, освен ако в закон не е определен друг срок.

Съгласно чл. 15б и 15г от ЗДОИ всяка организация от обществения сектор ежегодно планира поетапното публикуване в интернет в отворен формат на информационните масиви и ресурси, които поддържа, достъпът до които е свободен. Информацията се публикува на вече създадения и поддържан Портал за отворени данни на Министерския съвет и достъпът до нея е свободен.

Съгласно чл. 41а от ЗДОИ, с който се регламентират условията за предоставяне на информация от обществения сектор за повторно използване, информацията от обществения сектор се предоставя във формат и на език, на който тя е събрана, съответно създадена, или в друг формат по преценка на организацията от обществения сектор и в отворен, машинночитим формат, заедно със съответните метаданни. Форматът и метаданните в тези случаи съответстват на официалните отворени стандарти.

Организациите от обществения сектор не са длъжни да предоставят информация за

повторно използване, когато това изисква нейното създаване или адаптиране или когато е свързано с предоставяне на части от документи или други материали, което изисква непропорционално много усилия, излизащи извън рамките на обичайната операция.

Организациите от обществения сектор не са длъжни да продължават създаването или събирането на определен вид информация за нуждите на повторното ѝ използване.

По искане на заявителя и при възможност исканата информация се предоставя по електронен път на електронния адрес или по други подходящи начини за предоставяне на информацията в електронна форма.

Информация, представляваща обект на интелектуална собственост, за която библиотеки, включително библиотеки на висши училища, музеи и архиви, имат право на използване, се предоставя за повторно използване, ако такова повторно използване е разрешено от носителя.

Съгласно чл. 41б от ЗДОИ не се предоставя за повторно използване информация от обществения сектор:

1. чието съдържание е свързано с дейност, попадаща извън правомощията и функциите на организациите от обществения сектор, съгласно закон, устройствен акт или устав и/или акт, с който е възложена обществената задача;
2. която е обект на право на интелектуална собственост на трето лице;
3. която е събрана или създадена от обществени радио- и телевизионни оператори или техни регионални центрове;
4. собственост на училища, висши училища (с изключение на библиотеки на висши училища), научни и изследователски организации, включително организации, създадени за разпространение на резултати от научноизследователска дейност, и на културни организации с изключение на библиотеки, музеи и архиви;
5. представляваща класифицирана информация;
6. съдържаща статистическа тайна, събирана и съхранявана от Националния статистически институт или от орган на статистиката;
7. съдържаща производствена или търговска тайна или професионална тайна по смисъла на закон;
8. за получаването на която заявителят трябва да докаже правен интерес съгласно закон;
9. представляваща части от документи, които съдържат само емблеми, гербове и отличителни знаци;
10. съдържаща лични данни, чието повторно използване представлява недопустим достъп или недопустима обработка на лични данни съгласно изискванията за тяхната защита.

В тези случаи за повторно използване се предоставя само тази част от информацията, достъпът до която не е ограничен. При надделяващ обществен интерес организацията от обществения сектор предоставя за повторно използване информация, съдържаща производствена или търговска тайна. Организацията от обществения сектор може да забрани повторното използване на информацията за търговски цели или по начин, който би довел до нелоялна конкуренция или до друго ограничаване на конкуренцията.

Разработени са единни стандарти (във вид на наредба и инструкции) за повторно използване на информация от обществения сектор и за публикуване на информация от обществения сектор в отворен формат за търговски или нетърговски цели, в съответствие със ЗДОИ и Директива 2013/37/ЕС от 26 юни 2013 г. за изменение на Директива 2003/98/ЕО относно повторната употреба на информацията в обществения

сектор (предстои транспонирането на новата Директива (ЕС) 2019/1024 относно отворените данни и повторното използване на информацията от обществения сектор в националното законодателство)

С цел осигуряване на оперативна съвместимост на различните бази данни и масиви, е разработен проект на Българска национална рамка за оперативна съвместимост на информационните системи в изпълнителната власт:

<https://e-gov.bg/wps/portal/agency-en/strategy-policy/interoperability>

В допълнение, освен стандартите, описани в Рамката за оперативна съвместимост, следва да се отчете и, че съгласно чл. 18 от Закона за достъп до пространствени данни услугите за пространствени данни се предоставят при осигуряване на оперативна съвместимост в съответствие със Закона за електронното управление и Регламент (ЕС) № 1312/2014 от 10 декември 2014 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 1089/2010 за прилагане на Директива 2007/2/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на оперативната съвместимост на услуги за пространствени данни.

Съгласно чл. 43 от Закона за електронното управление предоставянето на вътрешни електронни административни услуги и обменът на електронни документи между административните органи се извършват в условията на оперативна съвместимост. Административните органи са длъжни да използват определените въз основа на този закон единни стандарти и правила, установяващи технологични и функционални параметри, които се поддържат от информационните им системи за постигане на оперативна съвместимост. Семантичната оперативна съвместимост на обмена на електронни документи между административните органи се осигурява чрез:

1. уеднаквяване на именованията на данните, подлежащи на съхранение в бази данни или в регистри;
2. формализиране на данните и на административните услуги за осигуряване на технологична възможност за автоматизиран обмен между административните органи и обработката на данни.

Държавна агенция "Електронно управление" води регистър на стандартите като единна централизирана електронна база данни, управлявана от информационна система, съдържаща техническите стандарти и тяхната приложимост. В регистъра на стандартите се вписват техническите стандарти, които трябва да се прилагат от административните органи за предоставяне на електронни административни услуги и за осигуряване на оперативна съвместимост, информационна сигурност и автоматизиран обмен на информация и документи между административните органи:

<https://e-gov.bg/wps/portal/agency-en/strategy-policy/interoperability>

Повече информация за подзаконовите нормативни актове към Закона за електронното управление, вкл. регламентиращи стандартите за оперативна съвместимост е налична на този адрес:

<https://e-gov.bg/wps/portal/agency/about-us/ordinances-laws>

Приетата през 2019 г. Архитектура на електронното управление в Република България предоставя обща рамка, насочена към реализирането на:

- цифрова трансформация на администрацията;
- технологични решения за предоставяните административни услуги на основата

на комплексно административно обслужване, „епизоди от живота“ и „бизнес събития“;

- задължително използване от административните органи на хоризонталните системи и споделените ресурси на е-управлението;
- механизми за координация и контрол на изпълнението на архитектурата;
- прилагане на единни стандарти и оперативна съвместимост при проектиране, изграждане, надграждане и внедряване на информационните решения;
- устойчиво високо общо ниво на мрежова и информационна сигурност;
- трансформиране на данните в информация и знания;
- постигане на доверие от гражданите и бизнеса.

Друг важен документ в тази област, е и Актуализирана Стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019 - 2023 г., която включва и Пътна карта и Концепция за регистрова реформа. Основните приоритети, залегнали в стратегията са:

1. Трансформиране на администрацията и публичните институции в цифрови:
 - a. Осигуряване на оперативна съвместимост на информационните ресурси по подразбиране;
 - b. Осигуряване на надеждност и мрежова и информационна сигурност на информационните ресурси на е-управление;
 - c. Осигуряване на цифрови решения, информационни системи и споделени ресурси на електронното управление;
 - d. Оптимизация на работните процеси в администрацията и промяна на модела на данни за предоставяне на електронни услуги по подразбиране (Digital by default).
2. Електронно административно обслужване, ориентирано към потребителя:
 - a. Улесняване на взаимодействието и изграждане на доверие между потребителя и администрациите, публичните институции, лица, осъществяващи публични функции и организации, предоставящи обществени услуги;
 - b. Трансгранично електронно административно обслужване.

За повече информация:

<https://e-gov.bg/wps/portal/agency-en/strategy-policy/startegical-documents>

Обобщено, правни изисквания за предоставяне на различни видове информация за околната среда от страна на органите на изпълнителната власт са налични, както следва:

1. Доклади за състоянието на околната среда – ЗООС.
2. Законодателство, регулации, правила и др. правно-обвързващи инструменти, свързани с околната среда – ЗООС и ЗДОИ.
3. Стратегически документи и споразумения в областта на околната среда – ЗООС и ЗДОИ.
4. Документация по оценка на въздействието върху околната среда на инвестиционни предложения (ОВОС) и екологична оценка на планове и програми (ЕО) по ЗООС и оценка за съвместимост (ОС) (оценка за съвместимост на планове, програми и инвестиционни предложения с предмета и целите на защитените зони по Натура 2000) по Закона за биологичното разнообразие. Съгласно чл. 102 от ЗООС, МОСВ и РИОСВ водят публичен регистър с данните за извършване на процедури по ОВОС и ЕО. Достъпът до регистъра е чрез Интернет страниците им.

5. Обявления за процедурите по ОВОС и ЕО по ЗООС и ОС по Закона за биологичното разнообразие. Публично оповестяване на постановените административни актове по ОВОС, ЕО и ОС.
6. Данни за значимите за околната среда изпускания и трансфер на замърсители в рамките на Протокола за регистрите за изпускане и трансфер на замърсители – ЗООС.
7. Заявления за лицензи и разрешителни/решения – ЗООС, Закон за управление на отпадъците, Закон за биологичното разнообразие, Закон за генетично модифицираните организми.
8. Издадени лицензи и разрешителни/решения и условията към тях - ЗООС, Закон за водите, Закон за управление на отпадъците, Закон за биологичното разнообразие, Закон за генетично модифицираните организми, Закон за чистотата на атмосферния въздух.
9. Мониторинг на околната среда – ЗООС. Закон за водите – програми за мониторинг на водите; бюлетин за състоянието на водите за район за басейново управление; данни за отклонения в качеството на водите по резултати от провеждания мониторинг; бюлетини за състоянието на комплексните и значими язовири и месечен и годишен график за използването им.
10. Информация за продуктите, която да подпомогне потребителите да направят информиран избор – ЗООС (по отношение на екомаркировката на ЕС), Закон за управление на отпадъците (инструкции за рециклиране на отпадъци), Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси.
11. Мета данни (вкл. каталози на източници на информация, поддържана от публични институции и механизми за предоставяне на достъп до информация) – ЗООС, ЗДОИ.
12. Информация за процедурите на предприятията и съоръженията с нисък и висок рисков потенциал. Съгласно чл. 111, ал.1, т. 6 от ЗООС, МОСВ води публичен регистър с данните за извършване на процедурите по глава седма, раздел първи от ЗООС. Достъпът до регистъра е чрез интернет страницата на МОСВ.

Правилникът за организацията и дейността на Народното събрание и Закона за съдебната власт задължават, съответно, Народното събрание и съдилищата да предоставят информация в интернет относно проекти на закони, закони и текстове на съдебни решения.

По подточка (с):

В съответствие с чл. 25а от ЗООС компетентните органи и лица, създават интернет страница и поддържат чрез нея информационна база данни за околната среда, която е безплатна и публично достъпна. Базата данни съдържа най-малко следната информация:

1. текстове на международни договори, конвенции или споразумения и законодателство, свързано с околната среда;
2. стратегии, планове и програми, свързани с околната среда;
3. доклади за напредъка или прилагането на актовете и документите по т. 1 и 2, ако такива са изготвени или поддържани в електронен вид;
4. националния и регионалните доклади за състоянието на околната среда, както и други доклади за състоянието на околната среда, предвидени в закона или в подзаконов нормативен акт;
5. данни или обобщени данни, постъпващи от мониторинга на дейностите, които оказват или могат да окажат влияние върху околната среда;
6. публични регистри (бази данни) по реда на този закон или на други специални

закони в областта на околната среда.

По подточка (d):

В съответствие с чл. 22, ал.1 от ЗООС министърът на околната среда и водите ежегодно внася в Министерския съвет доклад за състоянието на околната среда, който след приемането му се публикува като Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда на интернет страницата на МОСВ и Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС).

По подточка (e):

Съгласно чл. 25а, ал. 2 от ЗООС, компетентните органи и лица поддържат в интернет страниците си бази данни за международни договори, конвенции и споразумения, законодателство, стратегии, планове и програми, доклади за напредъка на тяхното прилагане, данни постъпващи от мониторинга на дейностите, които оказват или могат да окажат въздействие върху околната среда.

По подточка (f):

С чл. 132 - 141 от ЗООС се въвеждат нормативните изисквания свързани с прилагането на схемата на ЕС за екомаркировка съгласно Регламент (ЕО) № 66/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 г. относно екомаркировката на ЕС (ОВ, L 27/1 от 30 януари 2010 г.). Екомаркировката на ЕС е доброволен ангажимент от страна на бизнеса и е насочена към производство и потребление на продукти и услуги с намалено отрицателно въздействие върху околната среда през целия им жизнен цикъл. Логото на екомаркировката на ЕС гарантира на потребителите, че продуктите и услугите имат най-високите екологични показатели, постигнати на пазара на Общността. Информацията е точна, неподвеждаща и научно обоснована, и улеснява избора на потребителите. Актуална информация за схемата, както и за организациите, на територията на Р. България, и продуктите, получили право да използват логото на екомаркировката на ЕС се поддържа на интернет страницата на МОСВ.

С чл. 132 - чл. 141 от ЗООС се въвеждат нормативните изисквания за прилагането на схемата на Общността за управление по околна среда и одит (EMAS) съгласно Регламент (ЕО) № 1221/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 г. относно доброволното участие на организации в Схемата на Общността за управление по околна среда и одит (EMAS). Целта на EMAS е да насърчава непрекъснатото подобряване на екологичните резултати на организациите чрез създаване и прилагане от организациите на системи за управление по околна среда, системна, обективна и периодична оценка на резултатите на такива системи, предоставянето на информация относно екологичните резултати, открит диалог с обществеността и други заинтересовани страни, както и активното участие на служители в организациите и подходящо обучение. Актуална информация за схемата, както и за организациите, на територията на Р. България, регистрирани съгласно Регламент (ЕО) № 1221/2009 се поддържа на интернет страницата на МОСВ.

Европейската комисия разработи и публикува критерии за продуктите и услугите, предмет на екологосъобразни/„зелени” обществени поръчки (също доброволен инструмент на ЕС, както и екомаркировката). Критериите за „зелени” обществени

поръчки покриват 20 групи продукти и услуги, идентифицирани като най-подходящи, предвид високото потребление, големия пазарен дял, значителните въздействия върху околната среда. Тези критерии са публикувани на страниците на Комисията и на МОСВ.

По подточка (g):

В съответствие с чл. 22, ал.1 от ЗООС министърът на околната среда и водите ежегодно внася в Министерския съвет доклад за състоянието на околната среда, който след приемането му се публикува като Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда на интернет страницата на МОСВ и ИАОС. Регионалните инспекции по околната среда и водите ежегодно изготвят регионален доклад за състоянието на околната среда на съответната им територия за предходната година.

По подточка (h):

Като страна-членка на ЕС, България прилага и други инструменти, освен екомаркировката на ЕС, които предоставят информация за екологичните характеристики на стоките и услугите, в т.ч. еко-проектиране (екодизайн), енергийно етикетиране и др.

По подточка (i):

Съгласно чл. 129, ал. 4 от ЗООС, ИАОС поддържа публичен регистър за резултатите от мониторинга на емисиите, предвиден в комплексните разрешителни.

Съгласно чл. 22б, т. 2 от ЗООС ИАОС поддържа публичен регистър за изпускането и преноса на замърсители на национално ниво и осигурява достъп до него чрез интернет страницата си. В регистъра се докладват данни за изпускането и преноса на замърсители от операторите, извършващи дейности по приложение I на Регламент (ЕО) № 166/2006 за създаване на Европейски регистър за изпускането и преноса на замърсители (ЕРИПЗ). Докладването е в електронен формат.

Чрез Национална информационна система за докладване по ЕРИПЗ Р. България изпълнява и изискванията на Протокола за изпускането и преноса на замърсители за създаване и поддържане на широкообхватен и публично достъпен национален регистър за изпускането и преноса на замърсители.

XII. Проблеми, възникнали при прилагането на член 5

Опишете затрудненията, срещнати при изпълнението на параграфите на член 5.

Отговор:

Няма.

XIII. Допълнителна информация за практическото прилагане на разпоредбите на член 5

Представете допълнителна информация за практическото прилагане на разпоредбите за събиране и разпространение на информация за околната среда в член 5, например, има ли някаква статистика за публикуваната информация?

Отговор:

Прозрачност и ефективен достъп до информация за околната среда в България се осигурява основно чрез интернет страниците на държавните институции и чрез техните информационни центрове и публикувани доклади, бюлетини и други специализирани издания. Това е част от по-широка тенденция за предоставяне на разположение на информация за околната среда чрез електронни средства, и е един от приоритетите на МОСВ.

Докладите и бюлетините, поддържани от ИАОС, са достъпни чрез интернет на адрес: <http://eea.government.bg/bg/dokladi>

Всички закони, приети от Народното събрание се обнародват в "Държавен вестник". Електронни версии на текстовете на законите могат да бъдат намерени в правните бази данни като АПИС, СИЕЛА и др. На интернет сайта на МОСВ, секция „Законодателство“ и в специализираните секции по компоненти на околната среда се публикуват пълните текстове на закони и подзаконови актове, свързани с околната среда.

Основните стратегии, планове за действие и програми в областта на околната среда се публикуват в специално обособена секция "Стратегически документи", както и в секторните секции на интернет страницата на МОСВ, както и на портала на Министерски съвет за обществени консултации.

В специален раздел, озаглавен "Консултации на МОСВ с обществеността" на интернет страницата на МОСВ, се публикуват за коментар от обществеността проектите на закони, стратегии, планове и програми и др.

Осигурена е пълна отчетност и прозрачност на дейността на МОСВ – в специален раздел „Приоритети“ се публикуват годишни цели и отчети за работата на ведомството.

В интернет сайта на ИАОС периодично се публикува национално представителна информация за състоянието на компонентите и факторите на околната среда:

- Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда в Р. България;
- годишни доклади по околна среда на операторите на инсталации с издадени комплексни разрешителни;
- верифицирани годишни доклади за емисии на парникови газове от стационарни инсталации;
- верифицирани годишни доклади за емисии и верифицирани доклади за тонкилометрите на операторите на въздухоплавателни средства;
- информация, генерирана от Националния регистър за търговия с емисии на парникови газове за операторите на инсталации и операторите на въздухоплавателни средства, които не са изпълнили изискването за връщане в регистъра на количество квоти, равняващо се на верифицираните емисии отделени през предходната година;
- информация за всички регистрирани дружества-български и чуждестранни, притежаващи сметки на оператори на стационарни инсталации, участници в

Европейската схема за търговия с емисии, лични сметки и сметки на оператори на въздухоплавателни средства за които има разпределени квоти за периода 2012-2020 г.;

- информация за одобрени проекти “Съвместно изпълнение”, както и прехвърлените единици по тях за съответната година;
- Национален доклад по инвентаризация на парниковите газове за България;
- доклади и справки за масово разпространени отпадъци - рециклиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки, употребата на утайки в земеделието, третиране на отпадъци от моторни превозни средства, батерии и акумулатори, електрическо и електронно оборудване, отработени масла и нефтопродукти, излезлите от употреба гуми;
- специализирани ежедневни бюлетини за състоянието на атмосферния въздух и радиационната обстановка, тримесечни бюлетини за състоянието на околната среда и др.

Осигурява се публичен достъп до онлайн услуги, предоставяни от информационните системи за мониторинг на компонентите на околната среда. Поддържаните и развивани информационни системи в ИАОС осигуряват необходимите данни за анализ и оценка на състоянието на компонентите и факторите на околната среда. Въз основа на това се изготвя информацията, необходима за прилагане на политиките в тази област както в национален, така и в международен план. Информационните системи служат и за предоставяне на публичен достъп до информацията за състоянието на околната среда. Поддържаните информационни системи с онлайн достъп в ИАОС са:

- Национална система за контрол на качеството на атмосферния въздух:
 - Ежедневен и годишен бюлетин за качеството на въздуха.
 - Последни случаи на превишение на алармените прагове за NO₂, SO₂ и O₃.
 - Прогноза на нивата на приземния (тропосферен) озон над България.
 - Система за информироване на населението за качеството на атмосферния въздух.
- Информационна система за инсталациите, източници на емисии на летливи органични съединения, вкл. регистър на инсталациите, източници на емисии на летливи органични съединения.
- Информационна система за емисиите на серен диоксид, азотни оксиди, прах и въглероден оксид, изпускани във въздуха от средни горивни инсталации, вкл. регистър за средни горивни инсталации.
- Геоинформационна система за управление на водите и докладване.
- Информационна система за разрешителни и мониторинг при управлението на водите –таблични справки.
- Информационна система към Националната система за мониторинг на състоянието на биологичното разнообразие – карти и данни;
 - Регистър на защитените територии в България, съгласно Закона за защитените територии – ГИС приложение и списък;
 - Регистър на защитените зони по Натура 2000 в България - ГИС приложение и списък;
 - Регистър на вековните дървета в България – списък.
- Национална база данни за земното покритие на България, разработена по общоевропейския проект "КОРИНЕ Земно покритие".
- Регистър на складове и съхраняваните в тях негодни за употреба пестициди - ГИС приложение.
- Национална автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон – ежедневен бюлетин за радиационната обстановка.
- Информационна система за резултатите от контрола на промишлените източници на шум в околната среда.

- Национална информационна система за отпадъци.
- Национален регистър за отчитане на издаването, притежаването, предаването, прехвърлянето и отмяната на квоти за емисии на парникови газове, администриран от 2012 г. през базата на Европейския общностен регистър;
- Национален регистър за изпускане и пренос на замърсители (част от Европейския регистър за изпускане и пренос на замърсители).

Информационната система за биоразнообразието е част от световния механизъм за обмен на информация, създаден от Конвенцията за биоразнообразието (Clearing House Mechanism - CHM). Задачата му е да предоставя директно или да посочи къде може да бъде намерена необходимата информация за биоразнообразието.

Подробна информация и публичен достъп до данните за защитените зони, процедурите за оценка на съвместимост на планове, програми и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони от Натура 2000 (ОС) и свързани с тях документи са налични на интернет страницата на Информационната система за защитените зони от екологична мрежа Натура 2000. Публичното приложение на системата осигурява достъп до информацията за защитените зони чрез избор от динамична карта или чрез специализирана търсачка. Последната дава възможност за търсене на защитени зони по име, код, тип, местоположение, както и по видове и местообитания предмет на опазване в зоните. На потребителите е осигурен достъп до богат набор от данни и документи за всяка една от защитените зони, в това число:

- Издадена заповед за обявяване на защитената зона и приложения към нея;
- Стандартен Натура 2000 формуляр;
- Предмет и цели на опазване на защитената зона;
- Хронологично представяне на процедурата по предлагане и одобряване на защитената зона и свързаните с нея документи;
- Цифрови граници на защитената зона в различни формати и координатни системи;
- Други данни, свързани със защитената зона;
- Визуализация на границите на защитената зона върху уеб ГИС карта.

Публичното приложение осигурява достъп до информация за процедурите по ОС, като предоставя възможности за търсене по компетентен орган, вид на процедурата и местоположение.

На потребителите се предоставя информация за характеристиките и местоположението на инвестиционните предложения, плановете, програмите и проектите, подложени на процедура по ОС, както и за решенията на компетентния орган по процедурата.

България активно участва в европейските инициативи – Обща система за информация за околната среда за Европа (SEIS), Инфраструктура за пространствени данни (INSPIRE) и Европейската програма за наблюдение на Земята (Коперник). Внедрени са информационни системи за всички подсистеми на Националната система за мониторинг на околната среда. Извършва се обновяване на базите данни, софтуерните приложения и ГИС продуктите съгласно изискванията на SEIS и INSPIRE. Разпространява се информация за разработените услуги по европейската програма Copernicus.

В Портала за отворени данни на Р. България МОСВ и неговите структури вече са публикували 335 набори от данни в отворен, машинно четим формат, подходящи за повторно използване:

- Емисии на замърсители в атмосферния въздух;
- Ежедневен бюлетин за качеството на атмосферния въздух;
- Данни от Информационната система за мониторинг на водите;
- Водни обекти и водоползване;
- Почвен мониторинг;
- Нива на шума от индустриални източници;
- Горски екосистеми;
- Управление на отпадъците;
- Разрешителни/лицензи;
- Проверки;
- Сигнали;
- Искания за достъп до информация.

Към момента се поддържат от МОСВ и неговите структури над 530 публични регистри и бази данни, вкл. регистри с данни за процедури по екологична оценка на планове и програми и с данни за процедури по оценка на въздействието върху околната среда на инвестиционни предложения; регистър на предприятията и/или съоръженията с висок и нисък рисков потенциал по отношение на големите аварии с опасни химични вещества; регистър с данни за резултатите от издаването, отказа, отмяната, преразглеждането, изменението и актуализирането на комплексните разрешителни; портал за електронни услуги по Закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (ЗОПОЕЩ), вкл. регистър по ЗОПОЕЩ, регистър на регистрираните по EMAS организации в България; регистри с разрешителни за водовземане и ползване на водни обекти, заустване на отпадъчни води, зони за защита на водите, минерални води и др.

В контролната дейност на регионалните структури на МОСВ - РИОСВ, националните паркове и басейновите дирекции е въведен комплексния подход за извършване на проверките на операторите, с което се постигна по-пълна прозрачност пред обществеността за прилагането на екологичното законодателство от операторите, както и за осъществената контролна дейност. По този начин се привлича обществеността (гражданите, бизнеса и НПО) по-активно в политиката за чиста околна среда чрез открит и непрекъснат диалог.

Създадена е еднотипна база данни за контролната дейност – всички справки, отчети (месечни, тримесечни, годишни) са унифицирани. Ежемесечно се публикуват на страницата на МОСВ отчети за контролната дейност на 15-те РИОСВ, 3-те дирекции на национални паркове и 4-те басейнови дирекции.

Посредством т.нар. „Зелен телефон” и по електронна поща МОСВ и неговите структури денонощно приемат сигнали от граждани и организации за екологично замърсяване.

На „Зеления телефон” могат да се подават сигнали за: замърсявания на водите и на въздуха от различни източници, нерегламентирано изхвърляне на отпадъци, незаконен добив на инертни материали (пясък и баластра), притежаване и търгуване със застрашени животински и растителни видове и др.

Осигурена е пълна отчетност пред обществеността по отношение на предприетите действия във връзка с постъпилите сигнали като тази информация се публикува на страниците на МОСВ и неговите структури.

Съгласно Закона за статистиката, Националният статистически институт (НСИ) публикува и разпространява статистическа информация за обществеността чрез средствата за масово осведомяване, интернет страницата си, чрез собствени публикации и др. НСИ осигурява публичен достъп чрез интернет до широк набор от статистически данни за околната среда, в следните категории:

- Източници на емисии;
- Отпадъци от дейността;
- Битови отпадъци;
- Извършена работа по контрол за предотвратяване на замърсяването на морските води и река Дунав (данни до 2016 г. включително);
- Регистрирани шумови нива;
- Брой и площ на защитените територии, обявени съгласно Закона за защитените територии;
- Брой и площ на защитените зони от Натура 2000;
- Брой защитени растителни и животински видове;
- Брой защитени вековни дървета;
- Разходи за опазване и възстановяване на околната среда;
- Дълготрайни материални активи с екологично предназначение;
- Статистика на водите;
- Общи приходи от данъци и такси и извършени разходи за битови отпадъци;
- Производство на опаковани стоки и опаковки;
- Екологични данъци;
- Подземни запаси;
- Екологични стоки и услуги.

XIV. Уебсайтове, свързани с прилагането на член 5

Посочете съответните уебсайт адреси , ако има такива.:

www.moew.government.bg/
<http://eea.government.bg/>
<http://www.strategy.bg/>
<http://chm.moew.government.bg/>
<http://natura2000.moew.government.bg>
https://www.moew.government.bg/static/media/ups/tiny/EO_OVOS/EO_OVOS-2019/ENVIRONMENTAL%20PROTECTION%20ACT_57.pdf
http://www.aip-bg.org/en/legislation/Text_of_the_APIA/200432/
http://www.vss.justice.bg/en/root/f/upload/5/judiciary_system_act.pdf
http://www.vss.justice.bg/en/root/f/upload/5/judiciary_system_act.pdf
<https://www.nsi.bg/bg/content/2541/%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B0>

XV. Законодателни, регулаторни и други мерки за прилагане на разпоредбите за участие на обществеността в решенията за специфични дейности в член 6

Посочете законодателни, регулаторни и други мерки, с които се прилагат разпоредбите относно участие на обществеността в решенията за специфични

дейности в член 6.

Обяснете как се изпълнява всеки параграф от член 6. Опишете транспонирането на съответните дефиниции в член 2, и изискването за недискриминация в член 3, параграф 9. Също така, и по-специално, опишете:

(a) По отношение на **параграф 1**, предприети мерки за да се гарантира, че:

(i) Разпоредбите на член 6 се прилагат за решенията дали да се разрешат предлаганите дейности, изброени в Приложение I към Конвенцията;

(ii) Разпоредбите на член 6 се прилагат за решения за предлагани дейности, които не са изброени в Приложение I и могат да имат значително въздействие върху околната среда;

(b) Предприети мерки, за да се гарантира, че заинтересованата общественост се информира на ранен етап от процедурата за вземане на решения за околната среда, по адекватен, своевременен и ефективен начин, по въпросите, посочени в **параграф 2**;

(c) Предприети мерки, за да се гарантира, че времевите рамки на процедурите за участие на обществеността са в съответствие с изискванията на **параграф 3**;

(d) По отношение на **параграф 4**, предприети мерки за да се гарантира, че е налице участие на обществеността на ранен етап;

(e) По отношение на **параграф 5**, предприети мерки за насърчаване на потенциалните възложители за идентифициране на заинтересованата общественост, провеждане на консултации, както и да предоставят информация относно целите на техните предложения, още преди да се кандидатства за разрешително;

(f) По отношение на **параграф 6**, предприети мерки относно:

(i) Компетентните публични органи предоставят на обществеността цялата информация, свързана с вземането на решение, съгласно член 6, и тя е на разположение по време на процедурата за обществено участие;

(ii) По-специално, компетентните органи предоставят на обществеността съответната информация, посочена в този параграф;

(g) По отношение на **параграф 7**, предприети мерки за да се гарантира, че процедурите за участие на обществеността позволяват на обществеността да подава коментари, информация, анализи или мнения, които смята за подходящи относно предложената дейност;

(h) По отношение на **параграф 8**, предприети мерки за да се гарантира, че в решението подобаващо са взети под внимание резултатите от участието на обществеността;

(i) По отношение на **параграф 9**, предприети мерки за да се гарантира, че обществеността е своевременно информирана за решението, съгласно приложимите процедури;

(j) По отношение на **параграф 10**, предприети мерки за да се гарантира, че когато публичния орган преразглежда или актуализира условията за осъществяване на дадена дейност, посочена в параграф 1, разпоредбите на параграфи от 2 до 9 се прилагат, с въвеждането на необходимите промени, и където е уместно;

(к) По отношение на **параграф 11**, предприети мерки за прилагане на разпоредбите на член 6 към решения дали да се позволи преднамерено освобождаване на генетично модифицирани организми в околната среда.

Отговор:

По подточка (а):

Съгласно чл. 92, ал. 1 от ЗООС оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) задължително се извършва на инвестиционните предложения за строителство, дейности и технологии съгласно Приложение № 1 на ЗООС (съответствие с Приложение I на Конвенцията).

Чл. 93, ал. 1 от ЗООС предвижда необходимостта от извършване на ОВОС да се преценява за:

1. инвестиционни предложения съгласно Приложение № 2 (на ЗООС);
2. всяко разширение или изменение на инвестиционни предложения съгласно Приложение № 2, които вече са одобрени или са в процес на одобряване, изпълнени са или са в процес на изпълнение, ако това разширение или изменение може да доведе до значително отрицателно въздействие върху околната среда;
3. всяко разширение или изменение на инвестиционни предложения съгласно Приложение № 1 към този закон и Приложение № 1 към чл. 2 от Конвенцията по оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст, които вече са одобрени или са в процес на одобряване, изпълнени са или са в процес на изпълнение, ако това разширение или изменение може да доведе до значително отрицателно въздействие върху околната среда;
4. инвестиционни предложения съгласно Приложение № 1, разработени изключително или предимно за развитие и изпитване на нови методи или продукти и които няма да действат повече от две години, с изключение на инсталациите за обезвреждане на опасни и неопасни отпадъци чрез изгаряне или съвместно изгаряне по смисъла на Закона за управление на отпадъците;
5. инвестиционни предложения съгласно т. 10.1 от Приложение № 1 (инсталации за обезвреждане или оползотворяване на неопасни отпадъци чрез изгаряне или съвместно изгаряне по смисъла на Закона за управление на отпадъците), попадащи в обхвата на Регламент (ЕО) № 1069/2009 за установяване на здравни правила относно странични животински продукти и производни продукти, предназначени за консумация от човека и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1774/2002.

Министърът на околната среда и водите е компетентен орган за вземане на решение по ОВОС за инвестиционни предложения, разширения или изменения:

- засягащи резервати, национални паркове и поддържани резервати - защитени територии по реда на Закона за защитените територии;
- засягащи територия, контролирана от две или повече регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ);
- за инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии на територията на Република България, за които се предполага значително въздействие върху околната среда на територията на друга държава или държави;
- които са определени като обекти с национално значение с акт на Министерския съвет;
- за сондажи за проучване и добив на неконвенционални въглеводороди, в т.ч. шистов газ;

- в случаите, когато директорът на РИОСВ или на дирекцията на национален парк е възложител;
- изцяло попадащи в акваторията на Черно море или река Дунав;

които попадат в приложение № 1 на ЗООС и са предмет на обща процедура по ОВОС и най-малко на една от процедурите по: издаване на решение за одобряване на доклад за безопасност за изграждане и експлоатация на ново и експлоатация на съществуващо предприятие и/или съоръжение с висок рисков потенциал или на части от него и за планирани изменения/разширения в съществуващи предприятия и/или съоръжения с висок рисков потенциал, или издаването на комплексно разрешително. Директорът на РИОСВ е компетентен орган във всички останали случаи.

Съгласно изискванията на чл. 122а, ал. 5 от ЗООС и чл. 7, ал. 4 от Наредбата за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни, ИАОС и съответната община по местонахождение на инсталацията, за която е подадено заявление за издаване на комплексно разрешително (КР), оповестяват и осигуряват в продължение на един месец при равнопоставеност достъп на заинтересованите лица до заявлението. ИАОС и общината/общините осигуряват достъп до заявлението чрез своята интернет страница. В съответствие с чл. 7, ал. 4 от Наредбата за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни обявлението за процедурата и условията за достъп до заявлението за издаване на КР се публикува на интернет страниците на ИАОС и на общината (общините) по местонахождението на инсталацията. Обявлението съдържа следната информация: 1. обстоятелството, че решението е предмет на консултации с други държави членки на ЕС, когато е приложимо; 2. оператора на инсталацията; 3. вида на възможното решение – за изграждане и/или експлоатация на инсталация; 4. дейността, която се извършва/ ще се извършва в инсталацията; 5. компетентния орган за вземането на решение; 6. органите, от които може да бъде получена информация, както и срока, мястото за получаването ѝ; 7. органите, до които могат да се подават забележки, разясненията и възраженията на заинтересуваните лица, както и срока и мястото за подаването им; 8. посочване на времето и мястото или средствата, чрез които съответната информация ще се предостави.

В съответствие с чл. 123б, ал. 1, т. 2 от ЗООС, в техническата оценка към КР се включват резултатите от консултациите със заинтересованите лица, проведени преди вземане на решението, и обясненията за начина, по който са взети предвид.

В съответствие с чл. 17, ал. 2 от Наредбата за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни, във връзка с чл. 124, ал. 8 от ЗООС, в случаите по чл. 126, ал. 1, т. 5 от ЗООС, когато се прилага чл. 124, ал. 8 от ЗООС, в срок до 5 дни от получаването на становищата по чл. 16, ал. 9 и/или от приключването на срещата по чл. 16, ал. 10, изпълнителният директор на ИАОС изготвя проект на решение за актуализация на комплексното разрешително и съвместно с общината по местонахождение на инсталацията осигуряват обществен достъп до него по реда на чл. 122а, ал. 5 от ЗООС и чл. 7, ал. 3 и 4.

Съгласно изискванията на чл. 115, ал. 1 и 2 и чл. 116б, ал. 2 от ЗООС и чл. 1, ал. 2, т. 4 от Наредбата за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаване на последствията от тях, ИАОС и съответната община по местонахождение на предприятието/съоръжението с висок рисков потенциал, за което е подадено заявление за издаване на решение за одобряване на доклад за безопасност по чл. 116, ал. 1 от ЗООС/актуализиран доклад за безопасност по чл. 116ж, ал. 4 от ЗООС, оповестяват и осигуряват в продължение на един месец при

равнопоставеност достъп на заинтересованите лица до заявлението и документите по чл. 112, ал. 3, т. 1 – 3 от ЗООС. В Приложение № 6 към чл. 16, ал. 2 и чл. 17, ал. 2 на Наредбата за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаване на последствията от тях е определено съдържанието на обявата за открит обществен достъп (Образец № 1 – за ИАОС и Образец № 2 за общината). В едномесечния срок на обществения достъп по чл. 115, ал. 1 и 2 от ЗООС представителите на засегнатата общественост могат да представят писмени становища, коментари и предложения по документацията. Кметът на съответната община изпраща по служебен път на изпълнителния директор на ИАОС резултатите от проведения обществен достъп, в т.ч. информация за начина на осигуряването му. При изготвяне на решение по чл. 116 от ЗООС, изпълнителният директор на ИАОС взема предвид становищата по документацията, получени при обществения достъп в съответствие с чл. 115, ал. 7 от ЗООС.

В съответствие с чл. 116б, ал. 2 от ЗООС, изпълнителният директор на ИАОС оповестява всяко решение по чл. 116, ал. 1 от ЗООС в 14-дневен срок от издаването му чрез централните средства за масово осведомяване, интернет страницата на агенцията и/или по друг подходящ начин.

В съответствие с чл. 116д, ал. 1 от ЗООС, операторите на предприятия и/или съоръжения с нисък и висок рисков потенциал и кметовете на засегнатите общини предоставят редовно на засегнатата общественост ясна и разбираема информация относно аварийното планиране за тези предприятия/съоръжения и необходимите мерки и поведение при възникване на голяма авария. Обхватът, съдържанието и начинът на предоставяне на информацията по чл. 116д, ал. 1 и 2 от ЗООС са определени в чл. 20 и 21 на Наредбата за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаване на последствията от тях.

Съгласно чл. 111, ал. 1, т.6 от ЗООС, министърът на околната среда и водите или оправомощено от него длъжностно лице води публичен електронен регистър на предприятията и съоръженията с нисък и висок рисков потенциал. Формата и съдържанието на регистъра са определени в чл. 15 на Наредбата за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаване на последствията от тях. Регистърът е въведен през 2017 г.

По подточки (b) – (g):

Член 6, ал. 2 – 7 от Конвенцията са транспонирани чрез разпоредбите на:

1. Членове 95, 97 и 98 от ЗООС.

Възложителят провежда консултации с компетентните органи за вземане на решение по ОВОС или оправомощени от тях длъжностни лица с други специализирани ведомства и засегнатата общественост по отношение на:

- специфичните особености на предлаганото строителство, дейности и технологии, степен на развитие на проектното решение и взаимовръзката му със съществуващи или други планирани строителство, дейности и технологии;
- характеристиките на съществуващата околна среда и всички нейни компоненти;
- значимостта на предполагаемите въздействия;
- заданието за обхват и съдържание на ОВОС в т.ч. в случаите, когато е се прилага обща процедура по ОВОС и най-малко една от процедурите – издаване на решение за одобряване на доклад за безопасност на предприятие класифицирано с висок рисков потенциал и/или издаване на комплексно разрешително и/или

- издаване на комплексно разрешително;
- границите на проучването във връзка с ОВОС;
- алтернативите за инвестиционни предложения;
- засегнатата общественост - интереси и мнения;
- източниците на информация;
- методиките за прогнози и оценка на въздействието върху околната среда;
- мерки за намаляване на предполагаемите отрицателни въздействия върху околната среда.

Възложителят организира съвместно с определените от компетентния орган (МОСВ/РИОСВ) или оправомощено от него длъжностно лице засегнати общини, кметства и райони обществено обсъждане на доклада за ОВОС.

За организиране на общественото обсъждане възложителят внася писмено искане до определените от компетентния орган (МОСВ/РИОСВ) органи, с предложение за място, дата и час на срещата/срещите за обществено обсъждане, мястото за обществен достъп до документацията и за изразяване на становища, като датата на първата среща е до 60 дни от датата на внасяне на искането. Към писменото искане се прилага по един екземпляр на доклада за ОВОС с всички приложения към него на всеки един от определените органи. Определените органи потвърждават писмено предложението в срок до 7 дни от внасяне на искането или правят друго предложение за същия 60-дневен срок, като при непроизнасяне на органите в 7-дневния срок се смята, че предложението на възложителя е прието.

В обсъждането могат да участват всички заинтересувани физически и юридически лица, в т.ч. представители на компетентния орган за вземане на решение по ОВОС, териториалната администрация на изпълнителната власт, обществени организации и граждани.

Възложителят на предложението уведомява лицата за мястото и датата на обсъждането чрез средствата за масово осведомяване или по друг подходящ начин най-малко 30 дни преди срещата за общественото обсъждане.

Възложителят на предложението и компетентните органи осигуряват обществен достъп до документацията по ОВОС за период 30 календарни дни преди началото на обсъждането. Компетентните органи (МОСВ/РИОСВ) осигуряват обществен достъп до документацията по ОВОС най-малко 30 календарни дни преди началото на обсъждането чрез интернет страницата си на определено за целта място.

Представителите на обществеността представят писмено своите становища преди, по време на срещата за обществено обсъждане или най-късно три дни след обсъждането, като ги изпращат на възложителя с копие до компетентния орган за вземане на решение по ОВОС.

2. Членове 4, 6, 9, 10, 16 и 17 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС).

Възложителят е длъжен да информира писмено компетентните органи – МОСВ/РИОСВ, в най-ранния етап за своето инвестиционно предложение, като внася уведомление по образец. Възложителят обявява своето предложение на интернет страницата си, ако има такава, и чрез средствата за масово осведомяване и/или по друг подходящ начин. Компетентният орган обявява предложението на интернет страницата си и уведомява писмено кмета на съответната община, район и

кметство в срок до 3 дни от получаването на уведомлението. Кметът на съответната община, район и кметство обявява инвестиционното предложение на интернет страницата си, ако има такава, или на общественодостъпно място в срок до 3 дни от получаването на уведомлението, за което предоставя информация на компетентния орган. Информацията задължително следва да включва:

1. Данни за възложителя.
2. Резюме на предложението, в т.ч. описание на основните процеси, капацитет, обща използвана площ; посочва се дали е: за ново инвестиционно предложение и/или за разширение, или за изменение на производствената дейност, за необходимост от други свързани с основния предмет спомагателни или поддържащи дейности и др.
3. Връзка с други съществуващи и одобрени с устройствен или друг план дейности в обхвата на въздействие на обекта на инвестиционното предложение; необходимост от издаване на съгласувателни/разрешителни документи и компетентни органи.
4. Местоположение на площадката. Природни ресурси, предвидени за използване по време на строителството и експлоатацията, предвидено водовземане за питейни, промишлени и други нужди - чрез обществено водоснабдяване (ВиК или друга мрежа) и/или водовземане или ползване на повърхностни води и/или подземни води, необходими количества, съществуващи съоръжения или необходимост от изграждане на нови съоръжения. Очаквани вещества, които ще бъдат емитирани от дейността, в т.ч. приоритетни и/или опасни, при които се осъществява или е възможен контакт с води.
5. Очаквани общи емисии на вредни вещества във въздуха по замърсители.
6. Отпадъци, които се очаква да се генерират, и предвиждания за тяхното третиране.
7. Очаквано количество и вид на формираните отпадъчни води по потоци (битови, промишлени и др.), сезонност, предвидени начини за третирането им (пречиствателна станция/съоръжение и др.), отвеждане и заустване в канализационна система/повърхностен воден обект/водоплътна изгребна яма и др.
8. Очаквани количества, вид и класификация на опасните вещества (ако е приложимо).

За преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС възложителят внася писмено искане по образец, към което прилага и информацията за преценяване на необходимостта от ОВОС, вкл. информация относно обществения интерес към инвестиционното предложение. За изясняване на обществения интерес компетентният орган: осигурява обществен достъп до информацията, като поставя съобщение на своята интернет страница и по друг начин за най-малко 14 дни за достъпа до информацията и за изразяване на становища от заинтересувани лица; предоставя копие на искането и информацията на електронен носител на съответната община/ район/кметства. В срок до 3 дни след получаването на информацията съответната община/район/кметство: осигурява обществен достъп до информацията за най-малко 14 дни, като поставя съобщение на интернет страницата си (ако има такава) и на общественодостъпно място за достъпа до информацията и за изразяване на становища от заинтересувани лица; в срок до 3 дни след изтичането на срока изпраща на съответния компетентен орган резултатите от обществения достъп, в т.ч. по начина на осигуряването му по образец. Информацията следва да съдържа:

1. Информация за контакт с възложителя.
2. Характеристики на инвестиционното предложение: резюме, доказване на

необходимостта от инвестиционното предложение; връзка с други дейности и кумулиране с други предложения; разгледани алтернативи; описание на основните процеси; съпътстваща инфраструктура; програма и методи за строителство; природни ресурси, предвидени за използване по време на строителството и експлоатацията; отпадъци, които се очаква да се генерират; мерки за намаляване на отрицателните въздействия върху околната среда; необходимост от други разрешителни; замърсяване и дискомфорт на околната среда; риск от аварии и инциденти.

3. Местоположение на инвестиционното предложение.

4. Характеристики на потенциалното въздействие: по засегнати компоненти на околната среда и фактори на въздействие; вид и обхват на въздействието; вероятност на поява, продължителност, честота и обратимост; мерки, които е необходимо да се включат в инвестиционното предложение, свързани с предотвратяване, намаляване или компенсиране на значителните отрицателни въздействия върху околната среда и човешкото здраве; трансграничен характер на въздействията.

Съобразно характеристиките на инвестиционното предложение възложителят определя с кои специализирани ведомства и представители на засегнатата общественост да извърши консултациите. Консултациите могат да се организират по някои от следните начини:

- обявяване в средствата за масово осведомяване;
- изпращане на съобщения до местните власти;
- изготвяне и разпространение на проспект или брошура с кратка информация за инвестиционното предложение;
- разпространяване на писма или въпросници до заинтересувани организации или лица, живеещи в непосредствена близост, с молба за информация и коментар по инвестиционното предложение;
- поставяне на информационни табла или постери;
- организиране на експертни или обществени групи по обхвата на оценката;
- организиране на срещи със засегнатото население.

При консултациите възложителят предоставя достатъчна информация за изясняване на намеренията си и време на специализираните ведомства и засегнатата общественост за изразяване на становище.

Възложителят задължително провежда консултации по изработеното задание с компетентния орган по околна среда. Компетентният орган може да препоръча на възложителя да проведе консултации с други заинтересувани лица или органи.

Възложителят изготвя справка за извършените консултации и за мотивите за приетите и неприетите бележки и препоръки.

Компетентният орган или оправомощено от него длъжностно лице определя и засегнатите общини, райони и/или кметства, с които възложителят да организира обществено обсъждане на доклада за ОВОС и приложенията към него.

Компетентният орган или оправомощено от него длъжностно лице осигуряват обществен достъп до документацията по ОВОС за период 30 календарни дни преди началото на обсъждането. Когато е представен и доклад за оценка на степента на въздействие, като приложение към доклада за ОВОС, който е оценен положително, се осигурява достъп и до доклада за оценка на степента на въздействие чрез

интернет страницата на компетентния орган.

Общественото обсъждане на доклада за ОВОС се извършва в следния ред:

1. Възложителят предоставя по един екземпляр от доклада за ОВОС с всички приложения към него на определените органи.
2. Засегнатите общини, райони и/или кметства потвърждават писмено мястото, датата и часа за провеждане на среща/срещи за обществено обсъждане, мястото и времето за обществен достъп до доклада за ОВОС и приложенията към него, както и мястото за предоставяне на писмени становища; възложителят ги обявява в средствата за масово осведомяване и/или по друг подходящ начин най-малко 30 дни преди срещата/срещите за общественото обсъждане; обявата се изготвя по образец.
3. От засегнатите общини/райони/кметства се осигурява уведомяване по подходящ начин на населението за предстоящото обществено обсъждане, включително чрез поставяне на обява на общественодостъпно място в сградата на общината/района/кметството, за което се съставя протокол, копие от който се предоставя на компетентния орган.
4. Възложителят уведомява писмено компетентния орган за мястото, датата и часа за провеждане на срещата/срещите за общественото обсъждане, за оповестяване от компетентния орган чрез неговата интернет страница на определено за целта място и представя доказателства за изпълнението по т. 2 в срок най-малко 30 дни преди срещата/срещите за обществено обсъждане.
5. По своя преценка възложителят може да уведоми писмено и други специализирани лица, органи и организации за срещата/ срещите за обществено обсъждане.
6. Срещата/срещите за общественото обсъждане се ръководи от възложителя или от упълномощено от него лице, които запознават присъстващите накратко с инвестиционното предложение.
7. Възложителят осигурява присъствието на ръководителя и на представители на колектива от независими експерти на срещата/срещите, като те запознават присъстващите накратко с резултатите от извършената ОВОС, като използват и карти, схеми и др. нагледни материали; в случаите на приложен доклад за оценка на степента на въздействие към доклада за ОВОС възложителят осигурява присъствие и на представители на колектива, изготвили оценката за съвместимост, които запознават също накратко присъстващите с резултатите от извършената от тях оценка.
8. За общественото обсъждане се води протокол от длъжностно лице, определено от кмета на общината (района, кметството), на чиято територия се провежда срещата. Протоколът се подписва от възложителя и от протоколчика и към него се прилагат писмените становища, предоставени предварително или по време на обсъждането.
9. В срок 10 дни след срещата/последната среща за обществено обсъждане възложителят представя на компетентния орган и на съответните общини/райони/кметства писмено становище по предложенията, препоръките, мненията и възраженията в резултат на общественото обсъждане.
10. Съответните общини/райони/кметства осигуряват за срок 7 дни на интернет страницата си и/или по друг подходящ начин обществен достъп до становището на заинтересуваните лица или организации и на вносителите на предложения, препоръки, мнения и възражения в резултат от общественото обсъждане, за което предоставят информация на компетентния орган.

По подточка (h):

Чл. 6, ал. 8 от Конвенцията е транспонирана чрез разпоредбите на:

1. Чл. 99 от ЗООС - компетентният орган взема решение по ОВОС в срок до 45 дни след провеждане на общественото обсъждане, като отчита резултатите от него.
2. Чл. 18 от Наредбата за условията и реда за извършване на ОВОС на инвестиционните предложения за строителство, дейности и технологии съгласно приложения № 1 и 2 от ЗООС.

По подточка (i):

Чл. 6, ал. 9 от Конвенцията е транспонирана чрез разпоредбата на чл. 99, ал. 6, т. 2 от ЗООС, съгласно която в срок 7 дни от постановяване на решението по ОВОС компетентният орган или оправомощено от него длъжностно лице оповестява решението по ОВОС чрез централните средства за масово осведомяване, интернет страницата си и/или по друг подходящ начин.

В съответствие с разпоредбите на чл. 127, ал. 1 от ЗООС решението за издаване, отказ, изменение, актуализиране или отмяна на КР се оповестява чрез средствата за масово осведомяване в 14-дневен срок от датата на издаването му.

По подточка (j):

Чл. 6, ал. 10 от Конвенцията е транспонирана чрез разпоредбите на чл. 93 от ЗООС.

Правилата за участие на обществеността в процеса на вземане на решение по ОВОС се прилагат и в случаите на разширение или изменение на инвестиционни предложения, в рамките на процедура по оценка необходимостта от извършване на ОВОС.

В законодателството на ЕС участието на обществеността в процедури по ОВОС се регламентира с Директива 2011/92/ЕИО относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда. Разпоредбите на тази директива по отношение на общественото участие са напълно, правилно и точно транспонирани в ЗООС и съответните подзаконови нормативни актове към него. Доказателство за това е, че до този момент Европейската комисия не е поставяла въпроси към България в тази насока.

По подточка (k):

Участието на обществеността във вземането на решения свързани със съзнателно пускане на генетично модифицирани организми (ГМО) е уредено в Закона за генетично модифицираните организми (ЗГМО) и по-конкретно в чл. 50 от закона.

Освобождаването на ГМО или комбинация от тях в околната среда се извършва след получаване на разрешение, издадено от министъра на околната среда и водите. Разрешението се издава за всеки отделен случай въз основа на писмено заявление от лице.

В 60-дневен срок след подаване на заявлението Консултативната комисия по генетично модифицирани организми към министъра на околната среда и водите изготвя становище и го представя на министъра.

След изготвяне на становището, МОСВ организира обществено обсъждане, което следва да се проведе не по-късно от 45 дни от изготвяне на становището.

При общественото обсъждане се представят резюмето на техническото досие, резюмето на оценката на риска и становището на комисията. Не може да бъде предмет на обсъждане информацията, определена за поверителна по реда на ЗГМО.

Не по-късно от 30 дни преди датата на обсъждането, в един централен всекидневник, чрез местните средства за масово осведомяване, чрез поставяне на обяви в съответните кметства в района на освобождаване на ГМО в околната среда, както и на Интернет страницата на информационната система "Клирингова къща по биобезопасност" за изпълнение на задълженията по Протокола от Картахена по биологична безопасност се обявяват предметът на обществено обсъждане и мястото, където необходимата информация е на разположение на заинтересуваните лица. В известието се обявяват и датата, и мястото, където ще се проведе общественото обсъждане.

Всяко лице може да предостави становище по предмета на обсъждането писмено или в електронна форма.

За участие в общественото обсъждане се канят и заявителят или неговите представители и членовете на комисията. При общественото обсъждане се води протокол, който се прилага към досието за издаване на разрешението.

Въз основа на становището на комисията, икономическия анализ, резултатите от общественото обсъждане, коментарите, направени от останалите държави - членки на Европейския съюз, и след съгласуване с министъра на земеделието, храните и горите министърът на околната среда и водите в срок до 14 дни от датата на провеждане на общественото обсъждане изготвя проект на разрешение за освобождаване на ГМО или комбинация от ГМО в околната среда и го представя за одобрение от Министерския съвет. Министерският съвет приема решение в рамките на 14 дни.

Министърът на околната среда и водите издава разрешение за освобождаване на ГМО или комбинация от ГМО в околната среда при положение, че решението на Министерския съвет е положително и като се вземат под внимание всички останали документи, вкл. резултатите от общественото обсъждане.

МОСВ поддържа в електронен вид:

- публичен регистър на разрешенията за съзнателно освобождаване на ГМО в околната среда;
- публичен регистър за местоположението и размера на площите, на които е разрешено освобождаването на ГМО.

XVI. Проблеми, възникнали при прилагането на член 6

Опишете затруднения, срещани при изпълнението на параграфите на член 6.

Отговор:

Няма.

XVII. Допълнителна информация за практическото прилагане на разпоредбите на член 6

Представете допълнителна информация за практическото прилагане на разпоредбите за участие на обществеността при вземането на решения относно специфични дейности в член 6, например, има ли някаква статистика или друга информация за участие на обществеността при вземането на решения относно специфични дейности или за решения да не се прилагат разпоредбите на този член по отношение на предложени дейности, обслужващи целите на националната отбрана.

Отговор:

Не е налична статистическа информация, относно участието на обществеността (като брой представители) при вземането на решения по специфични дейности.

Досега не са разрешавани съзнателни освобождавания в околната среда на ГМО и няма практически опит в прилагането на изискванията на член 6, параграф 11 от Конвенцията.

XVIII. Уебсайтове, свързани с прилагането на член 6

Посочете съответни адреси на уебсайтове, ако са налични:

<https://www.moew.government.bg/en/prevention/>
<https://www.moew.government.bg/en/environmental-protection-act-7628/>
<https://www.moew.government.bg/en/ordinance-for-the-conditions-and-the-order-for-implementing-environmental-impact-assessment/>

XIX. Практически и/или други разпоредби, въведени с цел обществеността да участва в процеса на подготовка на планове и програми, свързани с околната среда, съгласно член 7

Посочете практически и/или други разпоредби, въведени с цел обществеността да участва в процеса на подготовка на планове и програми, свързани с околната среда, съгласно член 7. Опишете транспонирането на съответните дефиниции в член 2 и изискването за недискриминация в член 3, параграф 9.

Отговор:

Дефиниции

Определението за "Общественост" е транспонирано в т. 24 от Допълнителните разпоредби на ЗООС. "Общественост" е едно или повече физически или юридически лица и техните сдружения, организации или групи, създадени в съответствие с националното законодателство.

Определението за "Засегната общественост" е напълно транспонирано в т. 25 от Допълнителните разпоредби на ЗООС. "Засегната общественост" е обществеността, посочена в точка 24, която е засегната или е вероятно да бъде засегната, или която има интерес при процедурите за одобряване на планове, програми и инвестиционни предложения, и при вземането на решения за издаването или актуализирането на разрешителни по реда на този закон, или на условията в разрешителното, включително екологичните неправителствени организации, създадени в съответствие

с националното законодателство. Дефиницията на "Информация за околната среда" е дадена в чл. 19 от ЗООС и напълно съответства на дефиницията в конвенцията., "Информация за околната среда" означава всяка информация в писмена, визуална, звукова, електронна или друга физическа форма по отношение на:

1. Състоянието на компонентите на околната среда, както следва: атмосферния въздух, атмосферата, водите, почвите, земните недра, ландшафт, природни забележителности, минерали, биологичното разнообразие и компонентите в тях и взаимодействието между тях;
2. Факторите, в съответствие с чл. 5 от ЗООС, както и дейностите и / или мерките, включително и административните мерки, международни договори, политика, законодателство, включително доклади за прилагане на законодателството, планове и програми, които оказват или са в състояние да оказват въздействие върху компонентите на околната среда;
3. Състоянието на здравето на човека и безопасността на хората, доколкото те са или могат да бъдат засегнати от състоянието на компонентите на околната среда или чрез тези компоненти ,от факторите, дейностите или мерките, посочени в т. 2;
4. Обекти на културно-историческото наследство, сгради и съоръжения, доколкото те са или могат да бъдат засегнати от състоянието на компонентите на околната среда или, чрез тези компоненти, от факторите, дейностите или мерките, посочени в т. 2;
5. Анализ на разходите и ползите и други икономически анализи и допускания, използвани в рамките на мерките и дейностите, посочени в т. 2;
6. Емисии, зауствания и други вредни въздействия върху околната среда.

В българското законодателство не съществува легална дефиниция на „Държавен орган”.

Съгласно чл. 4, ал. 1 от ЗДОИ всеки гражданин на Република България има право на достъп до обществена информация при условията и по реда, определени в този закон, освен ако в друг закон е предвиден специален ред за търсене, получаване и разпространяване на такава информация.

(2) Чуждестранните граждани и лицата без гражданство се ползват в Република България с правото по ал. 1.

(3) От правото по ал. 1 се ползват и всички юридически лица.

Съгласно чл. 17 на ЗООС всеки има право на достъп до наличната информация за околната среда, без да е необходимо да доказва конкретен интерес.

XX. Възможности за участие на обществеността в изработването на политиките, свързани с околната среда, предвидени съгласно член 7

Обяснете какви възможности са осигурени за участие на обществеността в изработването на политиките, свързани с околната среда, предвидени съгласно член 7.

Отговор:

Съгласно чл. 87, ал. 1 т. 2 и ал. 2 от ЗООС, в рамките на процедурата по екологична оценка на планове и програми (ЕО) възложителят на плана или програмата организира

консултации с обществеността и със заинтересовани лица, засегнати от прилагането на плана или програмата; резултатите от консултациите с обществеността се отразяват в доклада за екологична оценка и се вземат предвид в становището на министъра на околната среда и водите или на директора на съответната регионална инспекция за околна среда и води. Компетентният за вземане на решение по ЕО орган се определя в зависимост от това, кой е ведомството по одобряване на съответния план/програма – институция от централната или местната администрация.

Процедурата се регламентира с членове 19, 19а, 20, 21 и 22 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, както следва:

Възложителят организира консултации с обществеността, заинтересуваните органи и трети лица, които има вероятност да бъдат засегнати от плана или програмата през различните фази на подготовка на плана или програмата, съответно на екологична оценка на планове и програми (ЕО). Консултациите се провеждат по схема, разработена от възложителя, която включва и информация за начина на съвместяване процеса на планиране и основните етапи на ЕО, в т. ч. за взаимодействие на екипите по разработване на проекта за плана/програмата, на доклада по оценка на степента на въздействие, когато такъв е изискан от компетентния орган и на доклада за ЕО/екологичната част. Схемата се консултира с компетентния орган (МОСВ/РИОСВ).

Експертите, на които е възложено да изготвят доклада за ЕО подготвят задание за определяне обхвата на оценката, по което провеждат консултации със заинтересованата общественост съгласно схемата.

Консултациите по изготвения доклад за ЕО/екологичната част към плана или програмата включват публикуване на съобщение за провеждане на консултации и осигуряване на:

- достъп и достатъчна техническа възможност за запознаване с материалите по доклада за ЕО, с проекта на плана/програмата и с нагледните материали по всяка от оценяваните алтернативи;
- експерт или лице с необходимата квалификация от планиращия екип, отговорно да предоставя допълнителни устни разяснения на място;
- приемането на изразените в срок становища.

Съобщението за провеждане на консултации представя подробна информация за плана/програмата, вкл. характеристика относно инвестиционните предложения с предполагаемо значително въздействие върху околната среда, спрямо които предлаганият план/програма определя критерии, нормативи и други ръководни условия, значение на плана/програмата за интегрирането на екологичните съображения, особено с оглед насърчаването на устойчиво развитие; екологични проблеми от значение за плана/програмата; характеристики на засегнатата територия и на очакваните въздействия върху околната среда и човешкото здраве и др. Съобщението включва още:

- място с публичен достъп и време за запознаване с проекта за плана/програмата, доклада за ЕО с всички приложения и материалите към него;
- срок за изразяване на становище, който не може да бъде по-кратък от 30 дни след публикуването на съобщението и осигуряване на достъпа
- начин на изразяване на становище, който не може да бъде само чрез интернет или други електронни средства;

Консултациите с обществеността, заинтересуваните органи и трети лица могат да се

извършват и по един или няколко от следните начини:

- изпращане на съобщения до централните и териториалните органи на изпълнителната власт и до общинските съвети;
- изготвяне и разпространение на дипляна или брошура с кратка информация за плана/програмата;
- организиране на експертни или обществени групи по обхвата на оценката;
- изпращане по пощата или чрез интернет на мнения, предложения, становища и препоръки до колектива по доклада за ЕО и до възложителя;
- обществени обсъждания.

Съгласно чл. 21, ал. 1 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, обществено обсъждане на доклада за ЕО е задължително в случаите, когато:

- се изисква за проекта на плана или програмата съгласно специален закон;
- са постъпили повече от две мотивирани негативни становища или предложения за алтернативи, отразени в доклада за ЕО или при провеждане на консултациите.

Минимални изисквания за организирането и провеждането му:

- Възложителят уведомява писмено органа, както и органите, участвали в консултациите, за наличието на обстоятелствата по чл. 21, ал. 1 (виж по-горе), като определя мястото, датата и часа за провеждане на срещата за общественото обсъждане, както и за мястото за публичния достъп и срока за запознаване с проекта за плана/програмата, доклада за ЕО с всички приложения и материалите към него.
- Възложителят уведомява писмено лицата, представили становище и по своя преценка може да уведоми писмено и други лица, органи и организации за срещата за обществено обсъждане.
- Срещата за общественото обсъждане се провежда след приключване на консултациите по изготвения доклад за ЕО/екологичната част към плана или програмата и се ръководи от възложителя или от упълномощено от него длъжностно лице.
- Възложителят осигурява присъствието на срещата на представител на проектантския колектив, на ръководителя и на независимите експерти, като те запознават накратко присъстващите с плана или програмата и съответно с резултатите от извършената ЕО.
- За общественото обсъждане се води протокол от лице, определено от възложителя; протоколът се подписва от представителя на възложителя и от протоколита и към него се прилагат писмените становища, предоставени предварително или по време на обсъждането.
- Лицето предоставя материалите с резултатите от общественото обсъждане на възложителя в срок 3 дни от датата на срещата.

В съответствие с чл. 26 и 27 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, компетентният орган (МОСВ/РИОСВ):

- съгласува плана/програмата, когато, наред с другото, в резултат на провеждането на консултациите не са постъпили мотивирани възражения по законосъобразност;
- предоставя на възложителя становището по ЕО със задължение за обявяването му в 3-дневен срок от получаването чрез страницата на възложителя в интернет и/или

- по друг подходящ начин;
- оповестява становището на страницата си в интернет и в сградата си.

XXI. Проблеми, възникнали при прилагането на член 7

Опишете затрудненията, срещани при прилагането на член 7.

Отговор:

Няма.

XXII. Допълнителна информация за практическото прилагане на разпоредбите на член 7

Представете допълнителна информация за практическото прилагане на разпоредбите за участието на обществеността в специфичните дейности по член 7.

Отговор:

Съгласно чл. 75, ал. 3 от ЗООС в процеса на разработване и обществено обсъждане на Националната стратегия за околна среда участват и представители на научните среди и на неправителствени екологични и браншови организации.

Съгласно чл. 51, ал. 2 от Закона за управление на отпадъците при разработването на Националния план за управление на отпадъците министърът на околната среда и водите организира провеждането на консултации със съответните заинтересовани страни, държавната администрация, местните власти и обществеността.

Съгласно чл. 146р и 168б от Закона за водите за всеки район на басейново управление се публикуват и обявяват на обществеността, включително на водоползвателите, за консултации и писмени становища:

- Проект на план за управление на риска от наводнения, включително планираните мерки и очакваните резултати от тяхното изпълнение, както и постигнатите резултати и предложенията за изменение и актуализация на мерките и плана.
- Проект на план за управление на речния басейн.

Информацията се публикува на интернет страницата на съответната басейнова дирекция и на интернет страницата на МОСВ.

Съгласно чл. 9 от Закона за ограничаване изменението на климата Националната стратегия за основните мерки за адаптация към последиците от изменението на климата се изготвя и приема след консултиране с Националния експертен съвет по изменение на климата, който включва в своя състав и представители на екологични неправителствени организации.

Съгласно чл. 59, ал. 1 и 2 от Закона за защитените територии в процеса на разработване на планове за управление на национални и природни паркове и поддържани резервати изпълнителите организират обществени обсъждания с участието на представители на заинтересованите централни и местни органи на властта, на собствениците или на техни сдружения, на научни, академични и

неправителствени организации и др.; плановете за управление отчитат изразените становища, препоръки и бележки.

Наредба за условията и реда за разработване и утвърждаване на планове за управление на защитени зони предвижда плановете за управление на защитени зони от Натура 2000 да подлежат на обществено обсъждане (чл. 12, ал. 1), като подробни правила за провеждане са разписани в Раздел II.

Обществено участие в разработването на планове за действие за растителни и животински видове е предвидено в Наредба № 5 за условията и реда за разработване на планове за действие за растителни и животински видове. Разработването на проекти на такива планове може да бъде възложено на НПО, наред с другото. След като проектът на план е изготвен, той се подлага на обществено обсъждане (членове 11-13 от Наредбата). Най-малко 20 дни предварително датата, часа, мястото и предмета на общественото обсъждане, както и мястото, където проектът е на разположение на заинтересуваните се обявяват чрез средства за масово осведомяване. За обсъждането писмено се уведомяват съответните държавни институции и научни и академични институти. По време на обсъждането се представя проектът на плана за действие и се изготвя протокол, който съдържа изразените становища, бележки и препоръки. След обсъждането, целесъобразните становища, бележки и препоръки следва да бъдат отразени в проекта и да бъдат предоставени конкретни обяснения за тези, които не са включени. Протоколите от обществената консултация и посочените по-горе писмени обяснения са включени в досието на проекта. В процеса на разработване на плана за действие могат да се организират допълнителни обществени обсъждания или други форми за участие на обществеността и заинтересуваните органи. Резултатите от тези обсъждания и консултации се документират с протоколи.

При разработването на общинските програми за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми по чл. 27 от Закона за чистотата на атмосферния въздух, се прилага *Инструкция за разработване на програми за намаляване на емисиите и достигане на установените норми за вредни вещества, в районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух, в които е налице превишаване на установените норми*. Кметовете на общини създават програмни съвети за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (съгл. чл.6(1) от Инструкцията). Член 6(2) определя представителите на органите, структурите и организациите, които участват в Програмния съвет. Съгласно т.3 в съветите участват „заинтересованите физически и юридически лица, и екологични организации или движения“.

В рамките на актуализираната Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма в Република България 2014-2030 г. и План за действие към нея за периода 2017-2020 г., Министерство на туризма прие европейските и национални ангажименти по отношение на устойчивото развитие и представи план за постигането им в сферата на туризма. Стратегическата рамка насърчава оптимално използване на природните ресурси, които представляват ключов елемент в туристическото развитие, поддържането на основни екологични процеси и опазването на природното наследство и биоразнообразието. В рамките на процеса на обсъждане и приемане на Стратегията са извършени консултации със заинтересовани страни и обществено обсъждане и са проведени семинари за запознаване на обществеността с мерките за постигане на заложените цели.

Установена практика е чрез интернет страницата на МОСВ и портала за обществени консултации на Министерския съвет да се предоставят на обществеността за бележки и предложения проекти на планове, програми и стратегии. Това дори е задължително

за онези стратегически документи, които се приемат с акт на Министерския съвет, съгласно Закона за нормативните актове – повече информация по въпроса е налична в Раздел XXIV.

Провеждат се и обществени обсъждания под формата на конференции, кръгли маси, работни срещи и др.

XXIII. Уебсайтове, свързани с прилагането на член 7

Представете адреси на съответни уебсайтове, ако са налични:

www.moew.government.bg
<http://www.strategy.bg/>

XXIV. Усилия, насочени към насърчаване участието на обществеността в процеса на подготовка на регулации и правила, които могат да окажат значително въздействие върху околната среда, съгласно член 8

Опишете какви усилия се полагат за да се насърчи ефективното обществено участие при подготовката от страна на публичните органи на изпълнителни регулации и други общоприложими правно обвързващи правила, които могат да имат значителен ефект върху околната среда, съгласно член 8. Доколкото е необходимо, опишете транспонирането на съответните определения в член 2 и изискването за недискриминация в член 3, параграф 9.

Отговор:

Съгласно чл. 26 от Закона за нормативните актове в процеса по изработване на проект на нормативен акт се провеждат обществени консултации с гражданите и юридическите лица.

Преди внасянето на проект на нормативен акт за издаване или приемане от компетентния орган съставителят на проекта го публикува на интернет страницата на съответната институция заедно с мотивите, съответно доклада, и предварителна оценка на въздействието.

Когато съставителят на проекта е орган на изпълнителната власт, публикуването се извършва на Портала за обществени консултации, а когато е орган на местното самоуправление – на интернет страницата на съответната община и/или общински съвет.

Срокът за предложения и становища по проектите, публикувани за обществени консултации е не по-кратък от 30 дни. При изключителни случаи и изрично посочване на причините в мотивите, съответно в доклада, съставителят на проекта може да определи друг срок, но не по-кратък от 14 дни.

След приключването на обществената консултация по ал. 3 и преди приемането, съответно издаването на нормативния акт, съставителят на проекта публикува на интернет страницата на съответната институция справка за постъпилите предложения заедно с обосновка за неприетите предложения.

Когато съставителят на проекта е орган на изпълнителната власт, публикуването на справката се извършва едновременно и на Портала за обществени консултации.

Съгласно Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация се предвижда всеки министър – вносител на проект за нормативен акт, да изготвя доклад с обобщени резултати от проведеното по него публично обсъждане, и този доклад да е неразделна част от пакета документи за разглеждане от Министерския съвет и Народното събрание.

Съгласно Административнопроцесуалния кодекс (АПК), общите административни актове, т.е. такива с еднократно правно действие, с които се създават права или задължения или непосредствено се засягат права, свободи или законни интереси на неопределен брой лица, също подлежат на обществени консултации. Чл. 66 гласи, че откриването на производството по издаване на общия административен акт се оповестява публично чрез средствата за масово осведомяване, чрез изпращането на проекта до организации на заинтересованите лица или по друг подходящ начин. Уведомяването включва и основните съображения за издаването на акта, както и формите на участие на заинтересованите лица в производството. Доколкото в специален закон не е установено друго, заинтересованите лица и техните организации имат право на достъп до цялата информация, съдържаща се в преписката по издаване на общия административен акт по всяко време на производството, включително и след приключването му (чл. 68). Административният орган определя и оповестява публично една или повече от следните форми на участие на заинтересованите лица в производството по издаване на акта: писмени предложения и възражения; участие в консултативни органи, подпомагащи органа, издаващ акта; участие в заседания на органа, издаващ акта, когато той е колективен; обществено обсъждане (чл. 69, ал. 1); административният орган осигурява на заинтересованите лица възможност да осъществят правото си на участие в разумен срок, определен от административния орган, който не може да бъде по-кратък от един месец от деня на уведомяването (чл. 69, ал. 2).

АПК чрез процедурата, регламентирана в Глава осма, изрично предвижда възможността за подаване на сигнали от представители на обществеността за незаконосъобразни или нецелесъобразни действия или бездействия на административни органи. Съгласно чл. 107, ал. 4 от АПК сигнали могат да се подават за злоупотреби с власт и корупция, лошо управление на държавно или общинско имущество или за други незаконосъобразни или нецелесъобразни действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица в съответните администрации, с които се засягат държавни или обществени интереси, права или законни интереси на други лица. Процедурата е открита за всички представители на обществеността – всеки гражданин или организация, както и омбудсманът, може да подава предложение или сигнал (чл. 109). От съществено значение е прогласеният принцип за обективност и безпристрастност - сигналите не могат да се решават от органите или от длъжностните лица, срещу чиито действия са подадени, освен когато те приемат, че са основателни, и ги уважат (чл. 113). По-нататък, поставя се като изрично изискване по отношение на изпълнението – органът, който е постановил решението, взема мерки за неговото изпълнение, като определя начина и срока за изпълнението (чл. 115). Подаденият сигнал не спира изпълнението на оспорения акт или извършването на определена дейност, освен ако органът, компетентен да се произнесе, разпорежи изпълнението да се спре до постановяване на решението (чл. 120). Обаче, са налице нормативно установени от Кодекса кратки срокове за разглеждане, постановяване на решение и предприемане на действия по сигнала – решението по сигнала се взема най-късно в двумесечен срок от постъпването му; когато особено важни причини налагат, срокът може да бъде продължен от по-горестоящия орган, но с не повече от един месец, за което се уведомява подателят. (чл. 121). Когато уважи сигнала, органът взема незабавно мерки за отстраняване на допуснатото нарушение или нецелесъобразност, за което уведомява подателя и

другите заинтересовани лица (чл. 122, ал. 1). Решението по сигнала се изпълнява в едномесечен срок от постановяването му. По изключение, когато това се налага по особено важни причини, срокът може да бъде продължен от органа, който го е постановил, но с не повече от два месеца, за което се уведомява подателят (чл. 125, ал. 1).

Кодексът предвижда решението по даден сигнал да произведе правно действие в посока премахване на вредни последици в резултат на незаконосъобразни действия и дори възстановяване при причинени щети – при изпълнение на решението по сигнала се премахват вредните последици, причинени от незаконосъобразните или нецелесъобразните действия; когато това не е възможно, засегнатите лица се удовлетворяват по друг законен начин или им се разяснява редът, по който да постъпят.“ (чл. 125, ал. 2).

Налице е възможност в АПК за подаване на предложения (също в глава осма „Предложения и сигнали“ от АПК) от всеки гражданин и организация, като едно от основните неотменими права на гражданите (чл. 45 и чл. 57, ал. 2 от Конституцията на Република България), което е не по - малко значимо от сигнала като възможност за ефективно функциониране на администрацията и възможностите за участие на обществеността в процеса на подготовка на регулации и правила, които могат да окажат значително въздействие върху околната среда.

В чл. 107, ал. 3 от АПК законодателят определя следните цели, за които могат да се правят предложения - за усъвършенстване на организацията и дейността на административните органи и на органите, които осъществяват публичноправни функции или за решаване на други въпроси в рамките на компетентността на тези органи. Правото на предложение (мнение, желание, идея, възможност за действие) като проявна форма на право на сезиране на държавните органи, позволява на всеки гражданин да предяви искане за защита на публичния интерес. То дава право на всеки гражданин да сезира административния орган или органа, който осъществява публичноправни функции, като го информира за своето разбиране за публичния интерес, постигането (регулирането), на който е в компетентността на органа.

С разпоредбата на чл. 115 от АПК изрично се определя задължението на органа не само да постанови решение, но и да обезпечи изпълнението му. Разпоредбата следва да се разглежда като гаранция за прилагането на приетото решение или сигнал, т. е за ефективността на конституционното право на гражданите (чл. 45 и чл. 57, ал. 2 от Конституцията на Република България). Спазването от органа на това задължение може да бъде контролирано по административен ред. Разпоредбата дава право на органа да определи начина и срока на изпълнение, като прецени характера на необходимите за изпълнението мерки. Когато в изпълнение на това решение следва да се издаде индивидуален административен акт, производството се провежда при условията и реда на глава пета „Издаване на административни актове“.

Предвидената в глава осма процедура за разглеждане на сигнали и предложения се прилага всякога, когато специален закон не предвижда друг ред. Така например чл. 154а от ЗООС предвижда едномесечен срок за проверка на получен сигнал. Времето, което законодателят е предвидил за проверка на сигнала (с един месец по - малко) съответства на принципа за бързина, важим за всяко административно производство.

XXV. Проблеми, възникнали при прилагането на член 8

Опишете затрудненията, срещани при прилагането на член 8.

Отговор:

Няма.

XXVI. Допълнителна информация за практическото прилагане на разпоредбите на член 8

Представете допълнителна информация за практическото прилагане на разпоредбите за участие на обществеността в областите, съгласно член 8.

Отговор:

МОСВ публикува на интернет страницата си проекти на всички нормативни актове, за да предостави възможност на обществеността да изрази своите препоръки, коментари и предложения. Като пример за добра практика може да се посочи участието на представители на неправителствените организации в работни групи, сформирани от МОСВ, при разработването на проекти на нормативни актове.

През последните години са разработени и въведени редица методически указания и насоки в областта на обществения консултации, приложими за всички сектори на държавното управление, не само по отношение на околната среда:

- Стандарти за провеждане на обществени консултации - представят основните етапи от подготовката, провеждането и оценката на обществени консултации, както и стандартите за тяхното практическо прилагане от страна на публичната администрация, включително отчитането на приноса на участниците в обществените консултации. Стандартите са предназначени да подпомогнат администрациите при прилагането на определените принципи за провеждане на обществени консултации като част от цялостния процес на планиране, разработване и прилагане на публични политики.
<http://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=296&y=&m=&d=>
- Наръчник за гражданско участие – основната му цел е да ориентира и подпомогне гражданите и техните организации в диалога им с публичните власти. Предназначен е за национални и местни граждански организации, но може да бъде от полза и за публичните институции. Наръчника допринася за създаването на благоприятна среда за гражданско участие в процеса на вземане на решения, като представи принципи, насоки, инструменти и механизми за участие. Стремелът е да се насърчи включването в процеса на формиране на публични решения, като се обобщи и предостави в удобен, практичен вид наличното знание и практика в областта, и се представят нови и експериментални форми на участие.
<http://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=294&y=&m=&d=>
- Наръчник за привличане на гражданска ангажираност (crowdsourcing) и на гражданска ИТ подкрепа (civic hacking) - в него са включени референции към конкретни примери за прилагане на двата инструмента, както и информация за ресурсни източници.
<http://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg->

[BG&categoryId=&Id=287&y=&m=&d=](#)

- Правила, процедури и критерии за определяне на представители на граждански организации в консултативни органи. Документът има за цел да постави стабилна основа и унифициран подход в практиките на администрацията за привличане на гражданска експертиза в консултативните органи на администрацията. Правилата съдържат примерни процедури и критерии, по които да се извършва привличането на експерти от обществото. <http://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=284&y=&m=&d=>

XXVII. Уебсайтове, свързани с прилагането на член 8

Посочете адреси на съответни уебсайтове, ако са налични:

<https://www.moew.government.bg/en/>

.

<http://www.strategy.bg/>

<http://www.lex.bg/laws/ldoc/2127837184>

XXVIII. Законодателни, регулаторни и други мерки за изпълнение на разпоредбите за достъпа до правосъдие в член 9

Избройте законодателните, регулаторни и други мерки за изпълнение на разпоредбите за достъпа до правосъдие в член 9.

Обяснете как всеки параграф от член 9 е изпълнен. Опишете транспонирането на съответните дефиниции в член 2, и изискването за недискриминация в член 3, параграф 9. Също така, и по-специално, опишете:

(a) По отношение на **параграф 1**, предприети мерки, за да се гарантира, че:

(i) Всяко лице, което счита, че неговата или нейната молба за информация по член 4 не са били разглеждани в съответствие с разпоредбите на този член, има достъп до процедура за преразглеждане пред съд или друг независим и безпристрастен орган, установен със закон;

(ii) Когато се осигурява подобно преразглеждане от съда, такова лице също има достъп до бърза процедура, установена със закон, която е безплатна или евтина, за повторно разглеждане от публичен орган или преразглеждане от независим и безпристрастен орган, различен от съда;

(iii) Окончателните решения по този параграф са задължителни за държавния орган, разполагащ с информацията, и обосновката се посочва в писмен вид, поне в случаите, когато е отказан достъп до информация;

(b) Мерки, предприети за да се осигури, че в рамките на националното законодателство, членовете на заинтересованата общественост, отговарящи на критериите, посочени в параграф 2, имат достъп до процедура за преразглеждане пред съда и/или друг независим и безпристрастен орган, установен

със закон, за оспорване на материалната и процесуалната законосъобразност на всяко решение, действие или пропуск в съответствие с разпоредбите на член 6;

(с) По отношение на **параграф 3**, предприети мерки, за да се гарантира, че когато отговарят на критериите ако има такива, определени в националното законодателство, членове на обществеността имат достъп до административни или съдебни процедури за оспорване на действия или пропуски на частни лица и обществени органи, които нарушават разпоредбите на националното законодателство, свързано с околната среда;

(d) По отношение на **параграф 4**, предприети мерки, за да се гарантира, че:

(i) Процедурите, посочени в параграфи 1,2 и 3 осигуряват адекватни и ефективни средства за правна защита;

(ii) Подобни процедури отговарят на изискванията на този параграф;

(е) По отношение на параграф 5, предприети мерки, за да се гарантира, че е предоставена информация на обществеността за достъпа до административни и съдебни процедури за преразглеждане.

Отговор:

По подточка (а):

Съгласно членове 40 и 41 от ЗДОИ, решенията за предоставяне на достъп до информация или отказ, подлежат на обжалване по съдебен ред, съответно пред Върховния административен съд или административните съдилища, в зависимост от органа, който е издал акта. За предоставяне на информация за околната среда се прилага процедурата, предвидена в глава трета от ЗДОИ. Българското законодателство съответства напълно на Конвенцията и дава възможност на всяко лице, което счита, че искането му за достъп до информация не е разгледано в съответствие с изискванията на член 4 от Конвенцията, да има достъп до процедура за преразглеждане. Съдилищата ефективно прилагат тези разпоредби на българското законодателство и по тях има създадена съдебна практика.

Съгласно българското законодателство, обжалването на решенията за предоставяне/отказ от предоставяне на достъп до информация става само по съдебен път по реда на Административнопроцесуалния кодекс (чл. 40, ал. 1 и 2 от ЗДОИ). Жалбата се подава чрез органа, издал оспорвания акт. Заплащането на таксите за образуване на административно дело става съгласно тарифа, определена за всички съдилища и е в установен в нея размер (Тарифа № 1 към Закона за държавните такси за таксите, събирани от съдилищата, прокуратурата, следствените служби и Министерство на правосъдието). Тези такси са в минимален размер (за повече информация – подточка (b)).

Тъй като обжалването на решенията е по съдебен път, то решенията на съда, са задължителни за всички държавни органи, физически и юридически лица. Когато е налице влязло в сила решение на съда за отмяна на отказ за предоставяне на информация, то е задължително за органа, постановил отказа и който разполага с исканата информация.

Съгласно чл. 28, ал. 2 от ЗДОИ органите, или изрично определени от тях лица вземат решение за предоставяне или за отказ от предоставяне на достъп до исканата обществена информация и уведомяват писмено заявителя за своето решение.

С промяна в ЗДОИ (в сила от 2019 г.) се предвижда решението на административния съд не подлежи на касационно оспорване (чл. 40, ал. 3). По този начин се създават условия за едно по-ясно, мобилизиращо всички участници в процеса, по-систематизирано, гарантиращо правата и задълженията и по-бързо административно производство. Бързото производство пред административните органи е от особено значение при предоставянето на достъп до информация за околната среда, тъй като в много случаи тази информация е необходима на заявителя в кратки срокове. А такава е налице в България – както беше посочено по-горе, ЗДОИ задължава

публичните органи да разглеждат всяко искане за достъп до обществена информация в най-кратки срокове, но не по-късно от 14 дни, считано от датата на регистриране на заявлението за достъп до информация. Но ускорената административна процедура, на практика, се обезсмисля при бавно административно правораздаване в резултат на няколкократно сезиране на съдебните органи по един и същ въпрос.

По подточка (b):

По принцип, членовете на заинтересованата общественост при обоснован правен интерес имат право да оспорват всяко решение, взето от административните органи, освен ако специален закон не предвижда друго. Административнопроцесуалният кодекс се прилага по отношение на административното производство и представители на обществеността могат да обжалват решения на административните органи.

В чл. 55 от Конституцията на Република България е записано правото на благоприятна околна среда. Това дава правно основание на всеки гражданин или организация да участва в процеса на атакуване на всяко решение, действие или бездействие пред съд. Съдебната практика показва, че юридически лица, включително неправителствени организации, които отговарят на критериите на националното законодателство, а именно са регистрирани по съответния ред, имат възможност да участват в съдебния процес.

Гражданите имат гарантиран достъп до съдебни процедури за обжалване на административни актове (чл. 120 от Конституцията), освен ако обратното е предвидено със закон. Не съществуват такива законови изключения в областта на екологичното законодателство. Правният интерес е необходим при оспорване на административните актове пред съда.

Прякото изпълнение на всички конституционни разпоредби е възможно, тъй като международните споразумения, които са ратифицирани от Народното събрание и са в сила за България стават част от вътрешния правен ред след публикуването им в Държавен вестник. Такива споразумения се ползват с предимство пред националното законодателство в случай на противоречие между тях.

Националното законодателство в областта на околната среда осигурява напълно възможността представителите на обществеността (по смисъла на Конвенцията) да оспорват по съдебен ред становища/решения по ЕО / ОВОС, издавани по реда на ЗООС:

- Съгласно чл. 88, ал. 3 от ЗООС заинтересуваните лица може да обжалват становището или решението по ЕО по реда на АПК в 14-дневен срок от съобщаването му.
- Съгласно чл. 93, ал. 10 от ЗООС, решенията за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС подлежат на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.
- Съгласно чл. 99, ал. 8 от ЗООС заинтересуваните лица могат да обжалват решението по ОВОС по реда на АПК в 14-дневен срок от съобщаването му.

С промени в ЗООС, влезли в сила през 2019 г. (чл. 99, ал. 9 и 10), е предвидено, че са окончателни решенията на първоинстанционния съд по жалби срещу решения на министъра на околната среда и водите по ОВОС на инвестиционни предложения, техни разширения или изменения, които са определени като обекти с национално значение с акт на Министерския съвет и са обекти със стратегическа важност, както и срещу решения на министъра на околната среда и водите и когато е налице обща

процедура по ОВОС и най-малко на една от процедурите: 1) издаване на решение за одобряване на доклад за безопасност на предприятие/съоръжение с висок рисков потенциал; 2) издаване на комплексно разрешително. Съдът разглежда жалбите и се произнася с решение, като производството приключва в 6-месечен срок от подаването им. Съдът обявява решението в едномесечен срок от заседанието, в което е приключило разглеждането на делото. Същите правила за приложими и за становищата/решенията по ЕО, свързани с реализацията на обекти, които са определени като обекти с национално значение с акт на Министерския съвет и са обекти със стратегическа важност (чл. 88, ал. 4 и 5).

Тези промени са целесъобразни от гледна точка на изискването в чл. 9, ал. 4 от Орхуската конвенция за „своевременност“ на съдебните процедури. В тези случаи става въпрос за проекти с голям мащаб и потенциални значителни въздействия върху околната среда и навременния съдебен контрол, който се гарантира от задължителна за спазване от съда времева рамка, в която следва да се развие производството, е от съществено значение за предотвратяване на евентуални екологични щети в случаи на незаконосъобразни действия или бездействия на административните органи в нарушение на екологичното законодателство.

Също така едноинстанционността на съдебния административен процес за тези дела е оправдана с друга важна цел - стесняването на кръга на съдебните актове, които могат да бъдат обжалвани по касационен ред, следва да облекчи Върховния административен съд от прекомерна натовареност и да му позволи пълноценно да изпълнява функциите си по върховен съдебен надзор за точното и еднаквото прилагане на законите. Същевременно едноинстанционното съдебно производство по определени дела не засяга същината на правото на защита на гражданите, тъй като достъпът до съд е гарантиран.

Съгласно чл. 145, ал. 1 АПК административните актове подлежат на оспорване пред първа съдебна инстанция по отношение на тяхната законосъобразност. В този стадий на административния процес се проявява най-силно принципът на служебното начало (чл. 9 във връзка чл. 168 АПК). Първоинстанционният съд може да отмени оспорения административен акт поради нарушаване на всяко едно от основанията по чл. 146 АПК, дори да не е поискано от оспорващия, както и да обяви нищожността на акта. Ето защо и когато производството пред административните съдилища е единственото съдебно производство, без да има възможност решението на съда да бъде атакувано пред Върховния административен съд, дори и при бездействие или незнание на оспорващите, техните интереси ще бъдат охранени от съд.

За конституиране на съдебно-процесуална легитимация (legal standing) на заинтересовани лица се използва определението за "Засегната общественост", съгласно Конвенцията, което е напълно транспонирано в ЗООС. Съгласно §1, т. 25 от допълнителните разпоредби на ЗООС, "Засегната общественост" е обществеността, която е засегната или е вероятно да бъде засегната, или която има интерес при процедурите за одобряване на планове, програми и инвестиционни предложения, и при вземането на решения за издаването или актуализирането на разрешителни по реда на този закон, или на условията в разрешителното, включително екологичните неправителствени организации, създадени в съответствие с националното законодателство.

Съгласно чл. 82, ал. 5 от ЗООС влязлото в сила решение за преценяване на необходимостта от ОВОС или решение по ОВОС е задължително условие за одобряването/разрешаването на инвестиционното предложение по реда на специален закон. Органът по одобряването/разрешаването се съобразява с характера на решението, отчита поставените в него условия, мерки и ограничения, като

решението е приложение, неразделна част от административния акт по одобряване/разрешаване, необходим за осъществяването на инвестиционното предложение.

В чл. 82, ал. 4 от ЗООС е предвидено, че влязлото в сила становище или решение по ЕО е задължително условие за последващото одобряване на плана или програмата. Органите, отговорни за одобряване и прилагане на плана или програмата, се съобразяват със становището или решението и с поставените в тях условия, мерки и ограничения.

Становищата/решенията по ЕО и ОВОС са индивидуални административни актове по смисъла на АПК и кодексът предвижда за тях:

- Възможност да бъдат оспорени по административен ред пред непосредствено по-горестоящия административен орган (чл. 81, ал. 1). Становищата/решенията по ЕО и ОВОС на РИОСВ се издават от директора на съответната РИОСВ, които са по-долу стоящи на министъра на околната среда и водите органи на власт, както тези индивидуални административни актове могат да бъдат обжалвани по административен ред пред министъра на околната среда и водите. Оспорването по административен ред може да бъде, както за законосъобразност, така и за целесъобразност.
- Възможност за оспорване пред съда по отношение на законосъобразността на административния акт пред първа инстанция (чл. 145, ал. 1). Право да оспорват административния акт имат гражданите и организациите, чиито права, свободи или законни интереси са нарушени или застрашени от него или за които той поражда задължения (чл. 147, ал. 1). Административният акт може да се оспори пред съда и без да е изчерпана възможността за оспорването му по административен ред, освен ако в този кодекс или в специален закон е предвидено друго (чл. 148). По отношение на предмета на съдебна проверка – съдът не се ограничава само с обсъждане на основанията, посочени от оспорващия, а е длъжен въз основа на представените от страните доказателства да провери законосъобразността на оспорения административен акт на всички изброени основания - липса на компетентност; неспазване на установената форма; съществено нарушение на административнопроизводствени правила; противоречие с материалноправни разпоредби; несъответствие с целта на закона. Съдът обявява нищожността на акта, дори да липсва искане за това. Съществено нарушение на административнопроизводствените правила при всички случаи е когато вследствие на нарушаване на задължението за уведомяване гражданин или организация са били лишени от възможността да участват като страна в производството по издаване на индивидуален административен акт. Когато съдът установи наличието на съществено нарушение на административнопроизводствените правила, той отменя акта и изпраща преписката на съответния компетентен административен орган, без да проверява следните основания: противоречие с материалноправни разпоредби; несъответствие с целта на закона. (Чл. 168, ал. 1, 2, 4, 5). Съдът може да обяви нищожността на оспорения административен акт, да го отмени изцяло или отчасти, да го измени или да отхвърли оспорването (чл. 172, ал. 2). Решението има сила за страните по делото. Ако оспореният акт бъде отменен или изменен, решението има действие по отношение на всички. Актове и действия на административния орган, извършени в противоречие с влязло в сила решение на съда, са нищожни. Всеки заинтересован може да се позове на нищожността или да поиска от съда да я обяви. (чл. 177, ал. 1 и 2).

Съгласно чл. 109, ал. 1 от ЗООС изграждането и експлоатацията на ново и експлоатацията на съществуващо предприятие и/или съоръжение с висок рисков

потенциал за голяма авария с опасни вещества или на части от него се извършват след издаване на решение от изпълнителния директор на ИАОС за одобряване на доклада за безопасност при условията и по реда на глава седма, раздел I от ЗООС (тази разпоредбата се прилага и за планирани изменения/разширения в съществуващи предприятия и/или съоръжения с висок рисков потенциал). Решението за одобряване на доклада за безопасност е задължително за издаване на разрешение за строеж на предприятието и/или съоръжението по реда на Закона за устройство на територията, като изключение се допуска за предприятия/съоръжения, както и планирани изменения/разширения в тях, за които е приключила съответната процедура по ОВОС по реда на глава шеста, раздел III с постановяване на решение, с което е одобрено местоположението и потвърдени безопасните разстояния в съответствие с чл. 99б, ал. 5 от ЗООС. Разпоредбите на чл. 109, ал. 1 и 2 от ЗООС не се прилагат в случаите по чл. 94, ал. 1, т. 9 от ЗООС, които са по реда на глава шеста, раздел III от ЗООС.

Съгласно чл. 116в от ЗООС, решенията за одобряване/неодобряване на доклада за безопасност могат да се обжалват по реда на АПК в 14-дневен срок от оповестяването им.

Съгласно чл. 127, ал. 2 от ЗООС заинтересуваните лица могат да обжалват решението за издаване, отказ, изменение, актуализиране или отмяна на комплексно разрешително по реда на АПК в 14-дневен срок от оповестяването му.

В заключение, достъп на представителите на обществеността до процедури по преразглеждане по съдебен ред е осигурен по отношение на основните актове, позволяващи реализирането на дейности, оказващи значително въздействие върху околната среда – ОВОС, ЕО, КР и контрола на опасностите от големи аварии с опасни вещества на предприятия/съоръжения с висок рисков потенциал

По подточка (с):

Българското законодателство прави разграничение между граждански, административни и наказателни дела. Делата, свързани с опазването на околната среда са основно административни и се разглеждат от административните съдилища. Граждански и наказателни дела с предмет въпроси, свързани с екологията, не са често срещани в практиката. Единствено прокуратурата повдига и поддържа обвинението за престъпления от общ характер по реда на Наказателно-процесуалния кодекс (НПК). Съгласно чл. 205 „Задължение на гражданите и длъжностните лица за уведомяване“ от НПК, когато узнаят за извършено престъпление от общ характер, гражданите са обществено задължени да уведомят незабавно орган на досъдебното производство или друг държавен орган (ал. 1), а в тези случаи органът на досъдебното производство незабавно осъществява правомощията си за образуване на наказателното производство (ал. 3). Съгласно ал. 2 на същия член, когато узнаят за извършено престъпление от общ характер, длъжностните лица трябва да уведомят незабавно органа на досъдебното производство и да вземат необходимите мерки за запазване на обстановката и данните за престъплението, като органът на досъдебното производство отново е оправомощен да образува наказателно производство. Така например членовете на управителния орган, както и лицата, представляващи юридическо лице с нестопанска цел - каквито лица са неправителствените организации (включително и екологичните такива), са задължени в качеството им на „длъжностни лица“, ако разполагат с данни за предполагаемо извършено престъпление да уведомят незабавно прокуратурата. Съгласно чл. 93, т. 1, бук. б) от Наказателния кодекс: "Длъжностно лице" е това, на което е възложено да изпълнява със заплата или

безплатно, временно или постоянно: ръководна работа или работа, свързана с пазене или управление на чуждо имущество в държавно предприятие, кооперация, обществена организация, друго юридическо лице или при едноличен търговец, както и на нотариус и помощник-нотариус, частен съдебен изпълнител и помощник-частен съдебен изпълнител.“

С разпоредбата на чл. 169 от Закона за опазване на околната среда, е предвидена възможност представители на обществеността и на неправителствени екологични организации, определени от министъра на околната среда и водите, да съставят актове за установяване на административни нарушения по смисъла на закона, като наказателните постановления по ал. 1 се издават от министъра на околната среда и водите или от оправомощени от него лица. Последното е в съответствие с чл. 37, ал. 2 от Закона за административните нарушения и наказания и е специфична проява на упражняване на административнопроцесуални функции по разкриване на нарушенията и тяхното доказване, една от формите за активизиране на обществеността в борбата за укрепване на правния ред.

Възможността на представителите на обществеността да имат достъп до административни и съдебни процедури, за да атакуват действия и бездействия на физически лица и държавни органи, които противоречат на разпоредбите на националното законодателство, отнасящи се до околната среда, е гарантирана от самата Конституция, която предвижда, че всеки има право на здравословна околна среда. Това дава конституционните основания за обжалване на всички действия и бездействия на физически лица и държавни органи, свързани с околната среда.

В глава единадесета от ЗООС е предвидена и гражданска отговорност за всеки, който е причинил другиму вреди от замърсяване или увреждане на околната среда. Чл. 171 от ЗООС изрично предвижда увредените лица да могат да предявят иск срещу нарушителя за преустановяване на нарушението и за отстраняване на последиците от замърсяване.

Производството пред съд е приложимо за всички видове административни актове и е регламентирано в Административно-процесуалния кодекс (АПК). АПК разграничава три вида административни актове - индивидуални, общи и нормативни.

Кодексът предвижда обжалване пред горестоящия административен орган. Тъй като някои органи (Министерски съвет, министерства) нямат горестоящ административен орган, решенията им могат да се обжалват само пред съда. Горестоящият административен орган упражнява контрол, както върху начина на прилагане на дискреционната власт от страна на подчинената му структура (целесъобразност на акта), така и по отношение законосъобразността на акта, а съдът преценява единствено законосъобразността на акта. Първоинстанционни решения могат да бъдат постановени директно от съда – не е необходимо административните средства за обжалване да бъдат изчерпани, преди да се отнесе случая пред съда. Освен административните съдилища, не съществуват други специализирани административни органи или трибунали, които да играят ролята на институции за оспорване/обжалване.

Съдилищата упражняват контрол за законосъобразност на административните решения. И двете – и процесуалната законосъобразност и материалноправната законосъобразност подлежат на съдебен контрол.

Граждански съдебни процедури могат да се стартират срещу физически или юридически лица, в случай че техни незаконни действия са причинили щети на някое лице – частно или публично. Като цяло, обаче, гражданските съдебни процеси за защита срещу дейност, увреждаща нечий интерес, не са обичайна практика. ЗООС и Закона за водите предвиждат възможността засегнатите лица да поискат от съда да разпорежи спиране на незаконна замърсяваща околната среда дейност – т.е. дейност, която или не е разрешена, или е в нарушение на условията в издаденото разрешително. И двата закона изрично осигуряват съдебно-процесуална легитимност на екологичните НПО за завеждане на такива съдебни процедури. Засегнатите лица имат право на обезщетение за настъпилите вреди.

По-конкретно, съгласно чл. 170, ал. 1 от ЗООС, който виновно причини другиму вреди от замърсяване или увреждане на околната среда, е длъжен да ги обезщети. В случаите, когато е увредено имущество - държавна собственост, оправомощен да заведе иска е: министърът на околната среда и водите - ако вредите са настъпили на територията на повече от една област; областният управител - ако вредите са настъпили на територията на повече от една община. В случаите, когато е увредено имущество - общинска собственост, кметът на общината е оправомощен да заведе иск.

Увредените лица могат да предявят иск срещу нарушителя за преустановяване на нарушението и за отстраняване последиците от замърсяване.

Съгласно чл. 202., ал. 1 от Закона за водите всеки е длъжен да поправи вредите, които виновно е причинил на други лица в нарушение на действащите разпоредби по ползването и опазването на водите и на условията на издадените разрешителни.

В случаите, когато са увредени растителността и животинският свят във водните обекти - публична държавна собственост, оправомощен да заведе исковете за поправяне на вредите е:

1. министърът на околната среда и водите, ако вредите са настъпили на територията на повече от една област;
2. областният управител, ако вредите са настъпили на територията на повече от една община;
3. кметът на общината, ако вредите са настъпили на територията на една община.

Исковите могат да бъдат заведени и от организации с нестопанска цел, чийто предмет на дейност е опазване на околната среда.

Производството може да бъде започнато по искане, както на лицето, претърпяло щети, така и на публичния орган, отговорен за (управляващ) повреденото имущество.

Жалбите срещу държавни органи в областта на околната среда могат да бъдат разделени в три групи:

- Жалби срещу незаконни действия на органите.
- Жалби срещу незаконни пропуски и нарушения при действия, извършени от органите.
- Жалби от засегнатите лица срещу органите на изпълнителната власт за вреди, причинени от незаконни действия/бездействия.

Макар, че и трите групи жалби следва да се подават към административните съдилища, последната група се отнася, в действителност, към гражданските дела. Първата и втората група от жалби се основават на широк кръг от правомощия, дадени на компетентните органи по околна среда да спрат продължаващите незаконни дейности, извършени от частни лица или за предотвратяване на непосредствена опасност от замърсяване - такива правомощия са предвидени в няколко екологични закони. Те се наричат "принудителни административни мерки".

Тези мерки могат да бъдат или превантивни, или с цел спиране или възстановяване на щети от замърсяване.

Съгласно българското законодателство не са допустими „искове на трети лица”, т.нар. „*actio popularis*”. Правната система следва основан на правния интерес модел на съдебно-процесуална легитимация. Правилата за легитимиране са общо приложими за всички области на административното право и не съществуват специфични такива, относими само към екологичното право. Законодателството в областта на околната среда, само по себе си, не установява условия за достъп до съдебни процедури, по-различни от общите такива, въведени с АПК. Правилата за легитимиране са приложими в рамките на цялата процедура. Съгласно чл. 147, ал. 1 и чл. 186, ал. 1 от АПК:

- Право да оспорват индивидуален административен акт имат гражданите и организациите, чиито права, свободи или законни интереси са нарушени или застрашени от него или за които той поражда задължения.
- Право да оспорват подзаконов нормативен акт имат гражданите, организациите и органите, чиито права, свободи или законни интереси са засегнати или могат да бъдат засегнати от него или за които той поражда задължения.

Съгласно чл. 15 от АПК страни в административния процес могат да бъдат административният орган, прокурорът и всеки гражданин или организация, чиито права, свободи или законни интереси са или биха били засегнати от административния акт или от съдебното решение или за които те биха породили права или задължения. За подаване на предложение или сигнал не се изисква наличие на личен и пряк правен интерес.

Правният интерес е основан на прякото и непосредствено въздействие на обжалвания административен акт върху правната сфера на съответния субект. Наличието на правен интерес се извежда от диспозитива на акта, с който се определят правата и задълженията по административното правоотношение. Така например критерият за определянето на понятието „правен интерес“ при оспорването на решението по ЕО или на становището по ЕО се извлича от легалните дефиниции в § 1, т. 24 и т. 25 от допълнителните разпоредби (ДР) на ЗООС за „общественост“ и за „засегната общественост“, на които се позовава съдът.

„Общественост“ е едно или повече физически или юридически лица и техните сдружения, организации или групи, създадени в съответствие с националното законодателство. „Засегната общественост“ е обществеността по § 1, т. 24 от ДР на ЗООС, която е засегната или с вероятност да бъде засегната, или която има интерес при процедурите за одобряване на планове, програми, инвестиционни предложения и при вземането на решения за издаването или актуализацията на разрешителни по реда на този закон или на условията в разрешителното, включително екологичните неправителствени организации. Идентично е и определението за „засегната общественост“ в чл. 2, ал. 5, във вр. с ал. 4 от Орхуската конвенция.

По подточка (d):

Българското законодателство предвижда много възможности за участие на засегнатата общественост в съдебния процес. Дава се възможност да се заведе, както административно дело, така и гражданско дело, по въпросите свързани с околната среда. Съдебните решения, които се отнасят до околната среда са задължителни за всички административни органи, така и за всички физически и юридически лица.

Забраната за изпълнението на административни актове (индивидуални и общи),

касаещи околната среда, е уредена в Административно-процесуалния кодекс (АПК). Съгласно чл. 90 и чл. 166 от АПК, административните актове не се изпълняват, преди да са изтекли сроковете за тяхното оспорване, а при подадена жалба или протест – до решаването на спора от съответния орган, като оспорването спира изпълнението на административните актове.

Въпреки това, обаче, чл. 60, ал. 1 от АПК дава възможност „в административния акт да се включва разпореждане за предварителното му изпълнение, когато това се налага, за да се осигури животът или здравето на гражданите, да се защитят особено важни държавни или обществени интереси, при опасност, че може да бъде осуетено или сериозно затруднено изпълнението на акта или ако от закъснението на изпълнението може да последва значителна или трудно поправима вреда, или по искане на някоя от страните – в защита на особено важен неин интерес. В последния случай административният орган изисква съответната гаранция.

Други средства за правна защита, предвидени в АПК са:

- Обезщетения за вреди, причинени на граждани или юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица (чл. 203-207).
- Защита срещу неоснователни действия и бездействия на администрацията. Всеки, който има правен интерес, може да иска прекратяване на действия, извършвани от административен орган или длъжностно лице, които не се основават на административен акт или на закона (чл. 250, ал. 1). Неизвършването на фактически действия, които административният орган е длъжен да извърши по силата на закона, подлежи на оспорване в 14-дневен срок от подаването на искане до органа за извършването му. Бездействието на административния орган по задължение, произтичащо пряко от нормативен акт, може да се оспори безсрочно, като се прилагат съответно разпоредбите за оспорване на индивидуалните административни актове. С решението си съдът осъжда административния орган да извърши действието, като определя срок за това или отхвърля искането (чл. 256-257).

Съдебните такси по административните дела са ниски. Съгласно Тарифа № 1 към Закона за държавните такси за таксите, събирани от съдилищата, прокуратурата, следствените служби и Министерство на правосъдието, по жалби срещу административни актове на първа инстанция се събират следните такси:

- От юридически лица с нестопанска цел и от физически лица, които не са търговци – 10 лв. (~ 5 евро)

- От юридически лица – търговски дружества и физически лица – търговци по смисъла на Търговския закон – 50 лв. (~ 25 евро)

С промяна в АПК (в сила от 2019 г.) са въведени диференцирани такси при касационното производство, които също остават в нисък размер и не противоречат на прогласения в чл. 9, ал. 4 от Орхуската конвенция принцип процедурите за обжалване пред съда да не „бъдат недостъпно скъпи“:

- В случаите, когато няма определяем материален интерес по делото:
 - 70 лв. (~ 35 евро) за гражданите, едноличните търговци, държавните и общинските органи и за други лица, осъществяващи публични функции, и организации, предоставящи обществени услуги. Такса по производството не се внася от граждани, за които е признато от съда, че нямат достатъчно средства да я заплатят. При разглеждане на молбата за освобождаване от държавна такса съдът взема предвид: доходите на лицето и на неговото семейство; имущественото състояние, удостоверено с писмена декларация; семейното

положение; здравословното състояние; трудовата заетост; възрастта; други относими обстоятелства. Сравнително ниската такса за публичните органи (спрямо тази за организациите), всъщност би имало положителен ефект по отношение на опазването на околната среда – това подпомага МОСВ да изпълнява вмененото му по силата на ЗООС (чл. 161, ал. 1) задължение да *„обжалва актовете на административните органи, които противоречат на нормативните актове в областта на опазването на околната среда“*. В допълнение, заплащането на държавна такса за касационното производство от държавните и общинските органи е уредено за първи път в българското законодателство. Досега административните органи не са заплащали държавна такса при касационно обжалване.

- 370 лв. (~ 185 евро) за организациите – сума, много по-ниска от минимално гарантираното от закона месечно възнаграждение, дори на един зает в България.
- В случаите, когато има определяем материален интерес по делото:
 - 0,8% от материалния интерес, но не повече от 1700 лв. (~ 850 евро) – за гражданите, едноличните търговци, организациите, държавните и общинските органи и за други лица, осъществяващи публични функции, и организации, предоставящи обществени услуги. Това означава, че при материален интерес 212 500 – 10 000 000 лв. (~ 106 250 – 5 000 000 евро) таксата е винаги 1700 лв. (~ 850 евро). При материален интерес 10 000 000 лв. (~ 5 000 000 евро) това е по-малко от 0,02%.
 - 4 500 лв. (~ 2 250 евро), когато материалният интерес е над 10 000 000 лв. (~ 5 000 000 евро) – т.е. ако той е 100 000 000 лв. (~ 50 000 000 евро) това е припл. 0,005%, а ако е 1 000 000 000 лв. (~ 500 000 000 евро) – припл. 0,0005%.

Пропорционални такси върху определяем материалния интерес не се прилагат в касационното производство по обжалване на решения по ОВОС (Решение № 5 / 19.04.2019 г. по к. д. № 12 от 2018 г.).

Въведените нови държавни такси в обоснован и съобразен с икономическите условия в страната размер създават гаранции за по-ефективно и бързо правораздаване и изпълнение на конституционно закрепената роля на върховните съдилища по уеднаквяване на съдебната практика, и са предпоставки и за по-добро прилагане на чл. 9, ал. 4 от Орхуската конвенция и по-конкретно – изискванията съдебните процедури да предоставят адекватни и ефективни средства за правна защита и да са своевременни. Таксите в първоинстанционното производство се запазват в досегашния нисък, дори може да се каже – символичен размер, което е гаранция за достъп до съда като защита срещу незаконосъобразни действия или бездействия на администрацията.

Също с цел подобряване на ефективността на съдебните производства, с промяна в АПК (чл. 212, ал. 2, в сила от 2019 г.) се предвижда касационната жалба, с изключение на дела по Закона за административните нарушения и наказания, дела за пенсионно, здравно и социално осигуряване и подпомагане, дела, по които жалбоподателят е освободен от държавна такса или е лице, лишено от свобода с влязла в сила присъда, да се приподписва от адвокат или юрисконсулт, освен когато жалбоподателят или неговият представител има юридическа правоспособност. Това не оскъпява значително процедурата по обжалване и се отнася само до второинстанционното производство.

При гражданските дела съдебни такси се събират съгласно Тарифа за държавните такси, които се събират от съдилищата по Гражданския процесуален кодекс (ГПК) и зависят от вида на делото.

Ако вземането е оценяемо, например дело за обезщетение за вреди, съдебната такса ще бъде 4 на сто от цената на иска /материалния интерес/. Ако искът не може да бъде оценен – например съдебно дело за спиране на замърсяваща дейност, таксата се определя за всеки отделен случай - до 80 лв. (~40 евро), но не по-малко от 30 лв. (~15 евро). В гражданско дело не съществува диференциация на таксите между НПО, граждани и търговски дружества. Таксите за обжалване на съдебни решения, както за административните, така и за гражданските дела, са в размер на половината от таксите на първа инстанция.

Принципът "Загубилият плаща" се прилага стриктно от съдилищата. В административното съдопроизводство ако жалбоподателят загуби делото заплаща всички направени по делото разноски, включително минималното възнаграждение за един адвокат, ако другата страна е ползвала такъв. Отговорността за разноски е регламентирана в чл. 143 от АПК:

- (1) Когато съдът отмени обжалвания административен акт или отказа да бъде издаден административен акт, държавните такси, разноските по производството и възнаграждението за един адвокат, ако подателят на жалбата е имал такъв, се възстановяват от бюджета на органа, издал отменения акт или отказ.
- (2) Подателят на жалбата има право на разноски по ал. 1 и при прекратяване на делото поради оттегляне на оспорения от него административен акт.
- (3) Когато съдът отхвърли оспорването или подателят на жалбата оттегли жалбата, страната, за която административният акт е благоприятен, има право на разноски.
- (4) Когато съдът отхвърли оспорването или оспорващият оттегли жалбата, подателят на жалбата заплаща всички направени по делото разноски, включително минималното възнаграждение за един адвокат, определено съгласно наредбата по чл. 36, ал. 2 от Закона за адвокатурата, ако другата страна е ползвала такъв.

Във връзка с ал. 4, следва да се уточни, че съгласно Наредба за минималните размери на адвокатските възнаграждения за административните дела (чл. 8, ал. 3) минималното възнаграждение на адвокат за процесуално представителство, защита и съдействие по административни дела без определен материален интерес е 500 лв. (~255 евро). Възложителят притежава качеството на "заинтересована страна" в производството. Страната, за която делото е с неблагоприятен изход, може да бъде задължена да заплати пълните разноски по делото, включително възнаграждение за един адвокат.

По отношение на юрисконсултските възнаграждения по административни дела, възнаграждението е дължимо съгласно чл. 78, ал. 8 от ГПК, приложим на основание чл. 144 от АПК. Размерът на възнаграждението трябва да бъде определен съгласно чл. 78, ал. 8 от ГПК до максималния размер за съответния вид дело, определен по реда на чл. 37 от Закона за правната помощ (ЗПП). Според ал. 1 на посочения чл. 37 ЗПП, заплащането на правната помощ е съобразно вида и количеството на извършената дейност и се определя в наредба на Министерския съвет по предложение на Националното бюро за правна помощ. По силата на така установената делегация е издадена Наредба за заплащането на правната помощ. В чл. 24 от Наредбата е предвидено, че за процесуално представителство по административни дела за една инстанция се определя възнаграждение в размер от 100 лева (~ 50 евро) до 200 лева (~ 100 евро). От своя страна разпоредбата на чл. 25, ал. 1 от Наредбата за заплащане на правната помощ постановява, че за защита по дела с определен материален интерес, възнаграждението е от 100 лв. (~ 50 евро) до 300 лв. (~ 150 лв.), но по силата на чл. 25, ал. 2 от цитираната наредба, когато делото

е продължило повече от три заседания или материалният интерес надхвърля 10 000 лв. (~ 5 000 евро), то може да бъде увеличено с до 50 на сто.

Определянето на размера на възнаграждението за предоставената по всяко конкретно дело правна помощ е правомощие на съда, разглеждащ делото, като при присъждане на юрисконсултско възнаграждение по чл. 78, ал. 8 от ГПК съдът е обвързан от ограничението възнаграждението да не надхвърля установения в цитираната наредба максимален размер от 300 лв. (~ 150 лв.).

При липса на осъществено процесуално представителство в проведеното заседание по делото, юрисконсултско възнаграждение се дължи съобразно нормативно установеният в чл.78 ал.8 от ГПК, във връзка с чл. 37 от ЗПП, във връзка с чл.13, т.2 от Наредбата за заплащането на правната помощ „за подготовка на документи за завеждане на дело”, в размер от 15 (~ 7 евро) до 50 лв. (~ 25 евро).

На основание § 1, т. 6 от Допълнителните разпоредби на АПК, разносните следва да се присъдят в полза на юридическото лице, в структурата на което е административният орган.

Своевременността и ефективността (озаглавени “бързина и процесуална икономия”) са провъзгласени като принцип в АПК (чл. 11). АПК и различните административни процедури задават редица срокове за провеждане на съответните дейности – тези срокове може да се приемат като гаранция за навременност.

Продължителността на съдебните процедури, свързани с околната среда, може да варира значително. Обикновено първоинстанционната процедура с две или три заседания може да продължи повече от 6-7 месеца. Ако има повече от три заседания процедурата може да отнеме 8-12 месеца. Обжалването пред втора инстанция може да удължи процедурата с още 6-8 месеца. По принцип съгласно чл. 157, ал.1, изр.2 от АПК съдията-докладчик насрочва делото в срок не по-дълъг от два месеца от постъпването на жалбата в съда, но натовареността на някои съдилища може да бъде допълнителен фактор за забавяне на насрочването на делото.

Средната продължителност на административна съдебна процедура по въпроси на околната среда, е между 12-18 месеца.

По подточка (е):

По отношение на прозрачността на съдебните решения, като основен принцип на съдебните процедури е публичността и всеки може да присъства в съдебната зала. Съдебните решения и мотивите са на разположение на обществеността. Върховният административен съд въведе добрата практика да публикува своите решения и протоколи от заседанията на своя уебсайт. Някои от другите съдилища, като например апелативните съдилища и някои от регионалните и местните съдилища, следват тази практика

XXIX. Проблеми, възникнали при прилагането на член 9

Опишете затрудненията, срещани при прилагането на параграфите в член 9.

Отговор:

Предизвикателства:

1. Необходимост от повишаване на капацитета на юристите по въпросите свързани с правото на околната среда
2. Необходимост от сериозни научни разработки и публикации по правото на околната среда.
3. Все още недостатъчна съдебна практика – сравнително малко са съдебните решения и определения по въпроси, свързани с околната среда.

XXX. Допълнителна информация относно практическото прилагане на разпоредбите на член 9

Представете допълнителна информация относно практическото прилагане на разпоредбите за достъп до правосъдие, съгласно член 9, например, има ли някаква статистика за екологичното правосъдие и налични ли са някакви механизми за подкрепа с оглед премахване на финансови и други препятствия пред достъп до правосъдие?

Отговор:

Законът за правната помощ (ЗПП) предвижда помощ за страна по делото, която покрива неговите/нейните разноски за адвокат. Правната помощ по този закон се осъществява от адвокати и се финансира от държавата. Страната трябва да е в недобро финансово състояние. Решението за предоставяне на правна помощ се взема или от съда или от административен орган, наречен Национално бюро за правна помощ (НБПП). НБПП поддържа Националния регистър на адвокатите, предоставящи правна помощ. Решението на съда или заповедта на председателя на НБПП се изпраща незабавно на съответната адвокатска колегия (на регионален принцип), която определя адвокат от националния регистър.

Видове правна помощ:

- консултация за постигане на споразумение преди завеждане на делото или за завеждане на дело;
- подготовка на документи за завеждане на дело;
- процесуално представителство /защита от адвокат/ по вече образувано в съда дело ;
- представителство /защита от адвокат/ при задържане от органите на МВР.

Правна помощ се предоставя за всички видове наказателни, граждански и административни дела с изключение на търговските и данъчните дела.

Нямат право на правна помощ еднолични търговци, юридически лица, търговски дружества, кооперации и др.

Не съществува специален механизъм за правна помощ в областта на околната среда, различаващ се от гореописания.

В България е въведена медиацията като алтернативен способ за разрешаване на правни и неправни спорове (със Закон за медиацията). Медиацията е доброволна и поверителна процедура за извънсъдебно разрешаване на спорове, при която трето лице - медиатор, подпомага спорещите страни да постигнат споразумение. Предмет на медиация могат да бъдат граждански, търговски, трудови, семейни и административни спорове, свързани с права на потребители, и други спорове между физически и/или юридически лица, включително и когато са презгранични.

Отделно, извънсъдебно разрешаване на спорове е възможно в рамките, както на

административните, така и на гражданските производства:

- Съгласно чл. 178 от АПК споразумение може да се сключи пред съда при всяко положение на делото при условията, при които може да бъде сключено в производството пред административния орган, дори и ако последният е отказал потвърждаването му. В споразумението задължително участват всички страни по делото. Отказът на съда да потвърди споразумението може да се обжалва с частна жалба, подадена съвместно от страните по него. С определението, с което потвърждава споразумението, съдът обезсилва административния акт и прекратява делото. Определението може да бъде обжалвано само от страна, неучаствала в споразумението. Ако то бъде отменено, разглеждането на делото продължава. Потвърденото споразумение има значението на влязло в сила съдебно решение.
- С чл. 234 от Гражданския процесуален кодекс се регламентира сключването на съдебна спогодба – за всяка спогодба, която не противоречи на закона и на добрите нрави, се съставя протокол, който се одобрява от съда и се подписва от него и от страните. Когато прокурорът участва като страна в делото, съдът одобрява спогодбата, след като вземе и неговото мнение. Съдебната спогодба има значението на влязло в сила решение и не подлежи на обжалване пред по-горен съд. Когато спогодбата се отнася само за част от спора, съдът продължава разглеждането на делото за неспогодената част.

В процес на изпълнение са/изпълнени са проекти с финансиране от фондовете на ЕС (Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г.), които са насочени към подобряване на достъпа до правосъдие в България, вкл. по въпроси на околната среда:

- „Ефективен достъп до правосъдие“ (в изпълнение, бенефициент: Министерство на правосъдието): разработване на методологии за проучване на общественото мнение относно удовлетвореността от съдебната система и относно нейната независимост; разработване на пилотни проучвания върху разработените методологии; анализ на възможностите за достъп до правосъдие по различни критерии и установяване на модел за достъп до правосъдие в една област на окръжния съд, който ще служи като стандарт за прилагане в останалите, така че на всички граждани в страната да бъде осигурен равен достъп до правосъдие; изготвяне на методология за оценка на ефекта от прилагането на Административнопроцесуалния кодекс, Гражданския процесуален кодекс и Наказателно-процесуалния кодекс, така че да се формира мотивирано решение за техните изменения..
- „Усъвършенстване модела на съдебните експертизи“ (в изпълнение, бенефициент: Министерство на правосъдието): подкрепа за реформата на експертизите - с гаранции за набиране и адекватен подбор на експерти за всеки процес и възможност за избор на експерти от различни съдебни райони, антикорупционни мерки и др .; проучване на законодателството и практиките на държавите-членки на ЕС, за да се идентифицират приложимите за България; създаване на нов Единен регистър, чрез надграждане на съществуващия, без фрагментация при подбора на експерти и упражняване на контрол върху тяхната дейност.
- “Доразвитие и централизиране на порталите в Сектор „Правосъдие“ за достъп на граждани до информация, е-услуги и е-правосъдие” (приключен, бенефициент: Министерство на правосъдието): по-нататъшно развитие на Интегрирания портал за електронно правосъдие (разработен по предходен проект) с цел обединяване и централизиране на информацията от уебсайтовете на съдилищата в България чрез единни образци.
- “Насърчаване използването на медиацията като алтернативен способ за

решаване на спорове” (в изпълнение, бенефициент: Министерство на правосъдието): изготвяне на рамка за използване на медиацията като алтернативно разрешаване на спорове; разработване и прилагане на централизиран електронен портал за медиация, който ще осигури: достъп до информация за медиацията; комуникация с органи и лица; провеждане на процедура по медиация, включително онлайн или при трансгранични спорове и др.

- “Изграждане на средства за видеоконферентни връзки и тяхното използване във фазите на досъдебно и съдебно производство, включително и при трансгранично сътрудничество в правораздаването” (приключен, бенефициент: Министерство на правосъдието): предвиденото оборудване за видеоконференции ще позволи отдалечен разпит на свидетели, експерти и служители в реално време.
- „Оценка на ефективността на съдебния контрол върху актове на администрацията. Мерки за преодоляване на нарушеното право на справедлив процес“ (в изпълнение, бенефициент: Висш съдебен съвет): идентифициране на случаите, в които съдът се е самоограничил в обхвата на предвиден по закон съдебен контрол на действията на администрацията, анализирането на причините за това и възможните мерки за преодоляване на такава практика, както и създаване на механизъм за мониторинг и оценка на съдебната практика на административните съдилища по отношение ефективния съдебен контрол и правото на достъп до съд; идентифициране на случаите на неизпълнение на окончателни съдебни актове в последните пет години, предшестващи годината на стартиране на проекта, и анализиране на степента на изпълняемост на съдебните решения от съответните органи на местното самоуправление и местната администрация, респ. на степента на изпълняемост на потвърдените от съда административни актове с изпълнителна сила, както и причините за неизпълнение, когато такива случаи са налице.
- “Създаване на модел за оптимизация на съдебната карта на българските съдилища и прокуратури и разработване на Единна информационна система на съдилищата” (в изпълнение, бенефициент: Висш съдебен съвет): създаване на модел за реорганизация на съдебната карта на окръжните съдилища и прокуратури и осигуряване на пътна карта за рационализация като цяло на съдилищата и прокуратурите на всички нива; разработване на Единна информационна система за съдилища, съобразена с новата съдебна карта, позволяваща качествено управление на делата по електронен път и значително оптимизираща работата на съдилищата; разработване на информационна система за мониторинг и анализи, която да позволява проследяване в реално време на нивата на натоварване на съдебната власт и съответните фактори за нейното развитие и да гарантира устойчивостта на новооптимизираната съдебна карта, позволяваща непрекъснат анализ на съдебните структури в комплексна заобикаляща среда.
- “Доразвитие и централизиране на порталите в органите на изпълнителната власт от Сектор "Правосъдие" за достъп на гражданите и бизнеса до информация, е-услуги и е-правосъдие” (в изпълнение, бенефициент: Висш съдебен съвет): създаване на единен портал на изпълнителната власт в сектор "Правосъдие", който ще представлява единна входна точка за достъп на гражданите до услугите, предоставяни от структурите на изпълнителната власт в сектора.
- “Стратегически реформи в Национално бюро за правна помощ” (приключен,

бенефициент: Национално бюро за правна помощ): привеждане на системата за правна помощ към действителните нужди на нейните потребители, включително уязвими социални групи; подобряване на инструментариума за оценка на качеството на правната помощ (съдебна фаза); разработване на програми за обучение за адвокати и обучения; създаване на единна национална система за електронна правна помощ - въвеждане на софтуерен продукт за правна помощ в Националното бюро за правна помощ и съветите на адвокатите с оглед електронно докладване на правната помощ; разработване на механизъм за най-точно планиране на правните помощи и контрол върху тяхното използване.

- “Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система” (приключен, бенефициент: Асоциация на еколозите от общините в България): организиране и провеждане на анализ на текущата ситуация и съществуващите добри практики в областта на медиацията; изготвяне на информационен портал за медиация, фокусиран върху спорове по екологични проблеми; организиране и провеждане на обучение за медиатори в областта на околната среда и опазването на околната среда; предложение за регулаторни изменения; публичност и информираност.
- “Изработване и застъпничество за въвеждане на Еталон за публичност и прозрачност в работата на съдилищата – гарант за обществено доверие и граждански контрол върху системата на правораздаването” (приключен, бенефициент: Сдружение "Асоциация прозрачност без граници"): проучване на водещите стандарти на Съвета на Европа; разработване на еталон за публичност; разработване на механизъм за граждански надзор върху прилагането на еталона за публичност и обучение на заинтересованите страни от гражданското общество за използване на механизма.

XXXI. Уебсайтове, свързани с прилагането на член 9

Посочете адреси на съответни уебсайтове, ако са налични:

www.moew.government.bg
<http://www.justice.government.bg/>
<http://www.sac.government.bg/home.nsf/vPagesLookup/home~en>
<http://www.justice.bg/index2.htm>
<http://www.nbpp.government.bg/en/>
https://www.moew.government.bg/en/environmental-protection-act-7628/http://www.aip-bg.org/en/legislation/Text_of_the_APIA/200432/
<http://2020.eufunds.bg/en/1/0/Project/Search?Prior=vGQrB3cQBmk%3D&ShowRes=True&IsProgrammeSelected=False&IsRegionSelected=False>

Членове 10-22 не се прилагат на национално ниво.

XXXII. Общи коментари във връзка с целите на Конвенцията.

Ако е удачно, посочете как прилагането на Конвенцията допринася за защита на правото на всеки човек от настоящото и бъдещите поколения да живее в околна среда, благоприятна за неговото здраве и благосъстояние.

Отговор:

Ратифицирането на Конвенцията от България, както и пренасянето на нейните разпоредби в европейското и национално законодателство, допринесоха за предприемане на законодателни и институционални мерки от публичните власти, които да гарантират по-голяма прозрачност на процеса на взимане на решения, открито управление и диалог със заинтересованите страни в сектор „околна среда“, както и по-пълно отчитане на екологичните съображения при разработването и изпълнението на секторните политики, стратегии, планове за действие, програми и проекти.

Други важни практически резултати от прилагането на Конвенцията са:

- спазване на човешките права и демокрация;
- информиран избор в подкрепа на екологосъобразното поведение и устойчивото производство и потребление;
- усъвършенствани процеси на вземане на решения на базата на специфичната експертиза на представители на обществеността;
- опазване на околната среда и общественото здраве, като резултат от превенцията на незаконосъобразни действия и бездействия, благодарение на достъпа на представители на обществеността до процедури по оспорване и преразглеждане.

XXXIII. Законодателни, регулаторни и други мерки за изпълнение на разпоредбите за генетично модифицираните организми, в съответствие с член 6 bis и Приложение I bis

По отношение на законодателните, регулаторни и други мерки за изпълнение на разпоредбите за участие на обществеността в решенията за преднамерено освобождаване в околната среда и пускане на пазара на генетично модифицирани организми в член 6 bis, опишете:

(а) По отношение на **параграф 1** от член 6 bis и:

(i) **Параграф 1** от **Приложение I bis**, разпоредби в регулаторната рамка на държавата-членка за осигуряване на информация и участие на обществеността при решения, предмет на член 6 bis;

(ii) **Параграф 2** от **Приложение I bis**, изключения, предвидени в регулаторната рамка на страната във връзка с процедурата за участие на обществеността, заложената в **Приложение I bis** и критериите за такива изключения;

(iii) **Параграф 3** от **Приложение I bis**, предприетите мерки за предоставяне на разположение на обществеността по адекватен, навременен и ефективен начин на резюме на заявлението, подадено за получаване на разрешение за съзнателното освобождаване или пускане на пазара на генетично модифицирани организми, както и доклада за оценка, когато е наличен;

(iv) **Параграф 4** от **Приложение I bis**, предприетите мерки за да се гарантира, че информацията, описана в този параграф при никакви случаи не се приема като конфиденциална;

(v) **Параграф 5** от **Приложение I bis**, предприетите мерки за да се гарантира прозрачността на процедурите за вземане на решение и достъпа на обществеността до съответната процедурна

информация, вкл. например:

- a. Характера на възможните решения;
- b. Публичният орган, отговорен за взимане на решение;
- c. Разпоредби за участие на обществеността, залегнали съгласно параграф 1 от Приложение I bis;
- d. Указание относно публичния орган, от който съответната информация може да бъде придобита;
- e. Указание относно публичния орган, до когото могат да бъдат подавани коментари и за сроковете, в които това може да се прави;

(vi) **Параграф 6 от Приложение I bis**, предприетите мерки за да се гарантира, че разпоредбите в изпълнение на параграф 1 от Приложение I bis дават възможност на обществеността да подава, по подходящ начин, коментари, информация, анализи или становища, които счита за релевантни по отношение на преднамереното освобождаване и пускане на пазара;

(vii) **Параграф 7 от Приложение I bis**, предприетите мерки за да се гарантира, че надлежно са взети под внимание резултатите от процедурите за участие на обществеността, съгласно параграф 1 от Приложение I bis;

(viii) **Параграф 8 от Приложение I bis**, предприетите мерки за да се гарантира, че текстовете на решенията, предмет на разпоредбите на Приложение I bis, взети от обществения орган са обществено достъпни, заедно с мотивите и съображенията, на които те са базирани;

(b) По отношение на параграф 2 от Приложение I bis, по какъв начин изискванията, въведени съгласно разпоредбите на Приложение I bis са съвместими с и в подкрепа на националната рамка за биологична безопасност и в съответствие с целите на Протокола от Картахена за биологична безопасност към Конвенцията за биологичното разнообразие?

Отговор:

По подточка (a) (i):

Регулаторната рамка за ефективно информиране и участие на обществеността във вземането на решения за съзнателно пускане в околната среда и пускането на пазара на генетично модифицирани организми (ГМО) е осигурена чрез разпоредби на Закона за генетично модифицирани организми (ЗГМО).

Процедурите за информиране и участие на обществеността относно съзнателно пускане в околната среда на ГМО, както и на пускането на пазара на ГМО са сходни като за първата процедура е компетентен министърът на околната среда и водите, а за втората министърът на земеделието, храните и горите.

По подточка (a) (ii):

В българската нормативна уредба няма предвидени изключения от процедурата за участие на обществеността посочени в Анекс I bis, ал. 2.

По подточка (a) (iii):

Общественото участие в решенията за пускане на пазара на ГМО е подробно регламентирано в Закона за генетично модифицираните организми (Закон за ГМО), и по-специално в чл. 66а от този закон. ГМО или комбинация от ГМО се пускат на пазара след получаване на разрешение, издадено от министъра на земеделието, храните и горите. Разрешение се издава за всеки конкретен случай, като се подава писмено заявление от лице. Министърът на земеделието, храните и горите публикува веднага щом станат достъпни: резюмето на заявлението; доклада за оценка на заявлението (виж по-долу); и информацията относно възможността за участие на обществеността в процедурата за обществено обсъждане, която се провежда на ниво Европейски съюз. Консултативната комисия за ГМО към министъра на околната среда и водите в рамките на 60 дни след получаване на заявлението изготвя становище и го представя на министъра на земеделието, храните и горите. Въз основа на становището на Комисията и в съгласие с министъра на околната среда и водите министърът на земеделието, храните и горите в рамките на 90 дни след получаване на заявлението изготвя и изпраща на заявителя доклад за оценка на заявлението. Когато докладът предлага ГМО да бъде пуснат на пазара, той, заедно с всякаква информация, взета предвид при подготовката му, се изпраща на Европейската комисия. След това се провежда обществена консултация в продължение на 30 дни въз основа на публикуваното резюме на заявлението и доклада за оценка. Министърът на земеделието, храните и горите обобщава направените коментари и предложения и ги изпраща на Европейската комисия. Министърът на земеделието, храните и горите издава разрешение за пускане на пазара, когато:

1. в срок 60 дни след изпращането на доклада не постъпят мотивирани възражения или не бъдат повдигнати спорни въпроси от Европейската комисия или от държавите - членки на Европейския съюз;
 2. спорните въпроси, поставени от Европейската комисия или от държавите - членки на Европейския съюз, са разрешени в срок 105 дни след изпращането на доклада;
 3. Европейската комисия е издала решение в полза на пускането на пазара на ГМО.
- Министерството на земеделието, храните и горите поддържа в електронен вид:
- публичен регистър за издадените разрешения за пускане на ГМО на пазара;

- публичен регистър за информацията за генетичната модификация с цел облекчаване на контрола и наблюдението след пускане на пазара на ГМО като продукт или съставка на продукт.
- публичен регистър на площите, засадени с генетично модифицирани растения, които са разрешени за пускане на пазара в Европейския съюз за отглеждане.

По подточка (a) (iv):

Глава шеста на ЗГМО регламентира поверителната информация свързана с ГМО. При освобождаване на ГМО в околната среда и при съзнателното им пускане на пазара не може да бъде поверителна следната информация: общите характеристики на ГМО; име и адрес на заявителя; цел и място на освобождаването; методи и планове за наблюдение на ГМО и планове за спешни действия; място на съхранение; начини на транспортиране; употреба на ГМО; оценка на риска. Правилата относно поверителността на информацията ще бъдат променени след влизането в сила от 27.03.2021 г. на Регламент (ЕС) 2019/1381 относно прозрачността и устойчивостта на оценката на ЕС на риска в хранителната верига.

По подточка (a) (v):

Процедурните аспекти на разрешаването на съзнателното освобождаване в околната среда и пускане на пазара на ГМО са регламентирани с разпоредбите на Закона за ГМО и Наредба за съзнателното освобождаване и пускане на пазара на ГМО. Това включва: естеството на възможните решения; публичните органи, отговорни за вземането на решение; условията за участие на обществеността в процеса на вземане на решения. Тези документи са публични, тъй като са част от националното законодателство. В допълнение профилът на България в Портала за биологична безопасност съдържа копия на всички национални правни актове от значение за ГМО (на български и в повечето случаи неофициален превод на английски) <https://bch.cbd.int/about/countryprofile.shtml?country=bg>

По подточка (a) (vi):

Всяко лице може да предостави становище или друга информация, която счита за подходяща за процедурите за разрешаване, както в писмена, така и в електронна форма. Протокол за цялата информация, получена от обществеността или други държавни органи, се съхранява в досието за разрешение. Тази информация е публична и може да бъде получена при поискване при условие за защита на личните данни. За повече подробности вижте отговорите на въпрос XV (k) и въпрос XXXIII (a) (iii).

По подточка (a) (vii):

Както е описано по-горе (вж. отговора на въпрос XV (k) и въпрос XXXIII (a) (iii)) резултатите от общественото обсъждане са част от досиетата за разрешаване за съзнателно пускане в околната среда и пускане на пазара на ГМО и като такива те трябва да се вземат предвид при вземане на окончателното решение от компетентните органи.

По подточка (a) (viii):

МОСВ поддържа електронна форма:

- публичен регистър на разрешенията за съзнателно освобождаване на ГМО в околната среда;
- публичен регистър за местоположение и размер на площите, на които е разрешено освобождаването на ГМО.

Министерството на земеделието, храните и горите поддържа електронна форма :

Министерството на земеделието, храните и горите поддържа в електронен вид:

- публичен регистър за издадените разрешения за пускане на ГМО на пазара;
- публичен регистър за информацията за генетичната модификация с цел облекчаване на контрола и наблюдението след пускане на пазара на ГМО като продукт или съставка на продукт.
- публичен регистър на площите, засадени с генетично модифицирани растения, които са разрешени за пускане на пазара в Европейския съюз за отглеждане.

Реалните решения, разрешаващи съзнателно пускане в околната среда и пускане на пазара на ГМО, следва да бъдат публично достъпни, но към момента такива решения не са взимани в България. В допълнение, информационният Съвместен център за научни изследвания (JRC) към Европейската комисия поддържа публичен уебсайт, съдържащ информация за уведомления, подадени от заявителите до компетентните органи на държавите-членки за съзнателно освобождаване в околната среда и пускане на пазара на генетично модифицирани организми (<https://gmoinfo.jrc.ec.europa.eu/>). Понастоящем той не съдържа данни за България, тъй като не са подадени уведомления, но ако постъпят такива, ще бъдат публикувани.

По подточка (b):

Изискванията на Протокола от Картахена за биологична безопасност и на Анекс Ibis са залегнали в българския Закон за ГМО или в законодателството на ЕС, което е пряко приложимо в България. Те се изпълняват по интегриран и взаимно подкрепящ се начин. За повече подробности вижте отговорите по-горе и Първия национален доклад на България по Протокола от Картахена за биологична безопасност.

XXXIV. Проблеми, възникнали при прилагането на член 6 bis и Приложение I bis

Опишете затруднения, срещани при прилагането на параграфите на член 6 bis и Приложение I bis.

Отговор:

Няма.

XXXV. Допълнителна информация за практическото прилагане на разпоредбите на член 6 bis и Приложение I bis

Представете допълнителна информация за практическото прилагане на разпоредбите за участие на обществеността в решенията за съзнателно освобождаване в околната среда и пускане на пазара на генетично модифицирани организми в член 6 bis, например, има ли налична статистика или друга информация за обществено участие в такива решения или в решения, разглеждани съгласно параграф 2 от Приложение I bis като изключения?

Отговор:

Досега не са разрешавани съзнателни освобождавания в околната среда и пускане на пазара на ГМО в България и няма практически опит в прилагането на изискванията на чл. 6 bis и Приложение I bis към Конвенцията. Създадени са публичните електронни регистри, в съответствие с изискванията на законодателството.

XXXVI. Уебсайтове, свързани с прилагането на член 6 bis

Посочете адресите на съответни адреси на уебсайтове, ако са налични, вкл. адреси на регистри с решения, свързани с генетично модифицираните организми:

Отговор:

<http://www.moew.government.bg/>

<https://bch.cbd.int/about/countryprofile.shtml?country=bg> Profile of Bulgaria in the Biosafety Clearing House

<https://beta.bch.cbd.int/database/records/248082> Fourth Bulgarian National Report under the Cartagena Protocol on Biosafety

<https://gmoinfo.jrc.ec.europa.eu/>

XXXVII. Предприети действия по въпроси, свързани със спазването на Конвенцията

Ако, въз основа на доклад и препоръки на Комисията по съответствие, Съвещанието на страните, на неговата последна сесия, е взело решение да приложи мерки, свързани със спазването на Конвенцията от Вашата страна, моля посочете: (а) какви са били мерките; и (б) какви конкретни действия Вашата страна е предприела за изпълнение на мерките с оглед спазване на Конвенцията.

Моля, включете препратки към съответните секции, ако е удачно.

Отговор:

Решение VI/8d на Съвещанието на страните по Орхуската конвенция, прието по време на неговата шеста сесия през 2017 г. съдържа препоръки към България, адресиращи две уведомления срещу България:

- Уведомление АССС/С/2011/58 относно неосигурен достъп до процедури за обжалване и преразглеждане в областта на устройственото планиране и разрешаването на строителство.
- Уведомление АССС/С/2012/76 относно налагане на съдебна възбрана (запрещение) при процедури по преразглеждане на разрешителни в областта на околната среда.

Препоръките, залегнали съответно в параграфи 3 и 8 от Решение VI/8d, включват:

По отношение на Уведомление АССС/С/2011/58: България спешно да предприеме необходимите законодателни, регулаторни и административни мерки, за да осигури:

- представителите на обществеността, включително екологичните организации, да имат достъп до правосъдие по отношение на общите устройствени планове и подробните устройствени планове;
- представителите на засегната общественост, включително екологичните организации, да имат достъп до процедури за преразглеждане при възражения срещу разрешения за строеж и ползване на строеж за дейности, посочени в Приложение I на Конвенцията.

По отношение на Уведомление АССС/С/2012/76: България следва да преразгледа подхода на своите органи по отношение на жалбите по реда на чл. 60, ал. 5 от Административнопроцесуалния кодекс срещу разпорежданията, с които се допуска

предварително изпълнение, подадени на основание потенциално увреждане на околната среда, и да предприеме практически и/или законодателни мерки, за да осигури:

- вместо да разчитат на заключенията в оспорваното решение по оценка на въздействието върху околната среда/екологична оценка, съдилищата, при такива жалби, да извършват своя собствена оценка на риска от увреждане на околната среда в светлината на всички факти и доводи със значение по делото, като отчитат особено важния обществен интерес от защита на околната среда и необходимостта от предпазни мерки за предотвратяване на вреди за околната среда;
- в решенията на съдилищата относно такива жалби, мотивите да се излагат така, че ясно да се посочва как е постигнат баланс на интересите, вкл. и по какъв начин е направена оценка на риска от екологични щети в светлината на всички факти и доводи със значение по делото, като се отчита особено важния обществен интерес от защитата на околната среда и необходимостта от предпазни мерки за предотвратяване на вреди за околната среда;
- обучения и указания за съдии и държавни служители по отношение на това, как същите да извършват гореспоменатото балансиране на интересите при дела, свързани с околната среда, вкл. и как правилно да отразяват балансирането в своята аргументация.

Предприети от България действия в изпълнение на Решение VI/8d и предхождащото го Решение V/9d, прието по време на петата сесия на Съвещанието на страните през 2014 г. (засяга само Уведомление/жалба № ACCC/C/2011/58):

Уведомление ACCC/C/2011/58

Извършени са законодателни промени, с които се гарантира правото на засегнатата общественост да обжалва становището/решението по екологична оценка на планове и програми (ЕО) в качеството му на самостоятелен административен акт, попадащ в обхвата на разпоредбата на чл. 9, параграф 3 от Орхуската конвенция. По този начин е преодоляна правната несигурност относно това дали становището/решението по ЕО, в случаите когато то е част от фактическия състав на общия устройствен план (ОУП) или подробния устройствен план (ПУП), подлежи на отделно обжалване или такова не се допуска, на основание, че становището/решението по ЕО е междинен, опосредстващ акт, който се „абсорбира“ в крайния такъв, а именно – актът за одобрение на ОУП/ПУП. По-конкретно, с приет Закон за изменение и допълнение на Закона за опазване на околната среда (ЗООС) (обн. ДВ бр. 62 от 14.08.2015 г., в сила от 14.08.2015 г.) е създадена нова ал. 3 в чл. 88, която гласи: „Заинтересуваните лица може да обжалват становището или решението по ал. 1 [становището/решението по ЕО] по реда на Административнопроцесуалния кодекс в 14-дневен срок от съобщаването му“.

С тези промени, националното законодателство в областта на околната среда осигурява напълно възможността представителите на обществеността да обжалват по съдебен ред становища/решения по ЕО/ОВОС, чието наличие е абсолютно задължително условие за одобряването на устройствени планове и разрешения за строеж, с които се позволява реализацията на инвестиционни предложения, оказващи въздействие върху околната среда. Становището/решението по ЕО/ОВОС подлежи на обжалване по реда на АПК, като с § 1, т. 25 от Допълнителните разпоредби на Закона за опазване на околната среда са определени и заинтересуваните лица („засегнатата общественост“), които имат право на обжалване, което е и в съответствие с разпоредбите на чл. 9, параграф 2 и 3 от Орхуска конвенция.

С приетите през октомври 2012 г. изменения и допълнения в Закона за устройство на територията (ЗУТ) (обн. ДВ, бр. 82 от 26.10.2012 г., в сила от 26.11.2012 г.) е усъвършенстван административния контрол по устройство на територията и

строителството с оглед гарантиране на законосъобразността на административните актове в тази област, в следните аспекти:

- Усъвършенстваният съгласувателен режим при одобряване на ОУП, който позволява на по-широк кръг контролни органи и компетентни институции да извършват административен контрол на различни етапи, осигурява на представителите на обществеността, включително екологичните организации, възможността, чрез подаване на възражения и сигнали до съответните органи, да подпомогнат предотвратяването на пропуски и нарушения в рамките на процедурата. Също така, Дирекцията за национален строителен контрол може в рамките на възложените ѝ по ЗУТ функции, да отмени с мотивирана заповед разрешението за строеж и одобрените инвестиционни проекти, когато при тяхното издаване и одобряване не са спазени изискванията на екологичното законодателство.
- Създава се възможността представителите на обществеността, при установени от тях нарушения, непроведени или неспазени процедури по съгласуване и одобряване на проекта на ОУП, включително процедури по екологичното законодателство, да сезират областния управител, който може да оспорва по административен и съдебен ред актовете на общинския съвет за одобряване на ОУП по законосъобразност. Прецизирането и формализирането (напр. воденето на писмен протокол) на правилата за провеждане на обществено обсъждане на проекти на ОУП, от своя страна, позволява представителите на обществеността да сезират областния управител, ако изразените от тях мнения и становища по време на общественото обсъждане не са взети под внимание.
- По-голямата прозрачност и информираност на обществеността по отношение на одобрените ОУП и ПУП, които вече се публикуват в интернет, е друга възможност за предотвратяване на пропуски и нарушения на административни органи при процедури по устройствено планиране.

Подобряването на инвестиционната политика в България, чрез по-добро регулиране на инвестиционния процес е важен приоритет на правителството. Големият брой на процедурите за издаване на разрешения за строеж и значителното време, необходимо за изпълнението им са идентифицирани като една от проблемните области. В този контекст, осигуряване на достъп на обществеността (включително екологични организации) до обжалване на процедурите за устройствени планове и разрешения за строеж е предизвикателство, което би довело до забавяне и възпрепятстване на инвестиционния процес в страната, дължащо се на допълнително включване на други лица освен тези, които имат пряк и непосредствен правен интерес в административните и съдебните производства, съгласно чл. 131 от ЗУТ. Последното може да доведе до дублиране на процедури за проверка по екологичните въпроси, които вече са разгледани в отделни независими административни и съдебни процедури за издаване на решения относно ЕО и ОВОС на инвестиционните предложения. Наличието на тези процедури (актове) е абсолютно задължително условие за одобряване на устройствени планове и строителни разрешителни. Това означава, че актовете за одобряване на устройствени планове и разрешенията за строеж по ЗУТ се издават само при наличие на посочените влезли в сила становища и решения по ЕО/ОВОС (които подлежат на обжалване), като по този начин разпоредбите на ЗУТ се прилагат обвързано и в най-тясно взаимодействие с тези на ЗООС. Това важи за всеки етап на инвестиционния процес – устройствено планиране, инвестиционно проектиране и строителство.

Националното ни законодателство е съобразено с разпоредбите на Конвенцията, като обаче е отчетена спецификата относно различната компетентност и правомощия на административните органи по въпросите на околната среда – министърът на околната среда и водите или директорът на съответната РИОСВ, и по устройството на територията – министърът на регионалното развитие и благоустройството,

съответният областен управител, кмет на община или главен архитект на община.

С оглед осигуряване на баланс в обществените отношения в областта на устройственото планиране, инвестиционното проектиране и строителството, ЗУТ установява право на оспорване на административните актове в тази сфера само на лицата, които имат пряк и непосредствен правен интерес от това. Административните производства по ЗУТ се развиват по особен ред с изрично нормативно определени страни. Според възприетият със ЗУТ законодателен подход правото на жалба е обвързано във всеки случай без изключение с пряко и непосредствено засягане на право на собственост или друго ограничено вещно право.

Обществените интереси и отношения следва да бъдат определящи и при прилагането на относимите процесуални правила, за да се приведе административното или съдебното производство в съответствие с чл. 9, ал. 2 и 3 от Конвенцията (с цел да се осигури на представителите на обществеността възможността да оспорят пред съд административното решение). Основният, решаващ елемент в тази насока е видът на оспорения административен акт и има ли той решаващо значение в областта на опазването на околната среда. В производствата по устройствено планиране и разрешаване на строителство, актовете, които са с решаващо значение за околната среда, са становищата/решенията по ЕО/ОВОС – подлежащи на съдебен контрол в отделно съдебно-административно производство като административни решения, касаещи проблемите на околната среда, и при приложимост на член 9, параграфи 2 и 3 от Орхуската конвенция относно кръга на оспорващите.

Чрез оспорването на становището/решението по ЕО/ОВОС се осъществява и достъпа до правосъдие по въпроси, засягащи околната среда във връзка с устройствените планове и разрешаването на строителството.

В подкрепа на горното, следва да се обърне внимание, че:

- В чл. 125, ал. 7 от ЗУТ се посочва, че ЕО е част от устройствения план. Становището/решението по ЕО съдържа задължителни условия, мерки и ограничения по отношение на устройственото планиране, които съставляват екологичния компонент на устройствения план. Влязлото в сила становище или решение е задължително условие за последващото одобряване на плана и органите, отговорни за одобряване и прилагане на плана, се съобразяват със становището или решението и с поставените в тях условия, мерки и ограничения (чл. 82, ал. 4 от (ЗООС).
- В чл. 148, ал. 8 от ЗУТ се посочва, че влязлото в сила решение по ОВОС е приложение, неразделна част от разрешението за строеж. Аналогична е и нормата на чл. 82, ал. 5 от ЗООС, която определя, също така, че органът по одобряването/разрешаването на инвестиционното предложение се съобразява с характера на решението и отчита поставените в него условия, мерки и ограничения.

Уведомление АССС/С/2012/76

Необходимо е да се направи разграничение между правомощията на съдилищата и тези на органите на изпълнителната власт, предвид принципа на разделение на властите, закрепен в чл. 8 от Конституцията на Република България, и независимостта на съдебната власт, провъзгласена в чл. 117, ал. 2 от Конституцията. Съдилищата осъществяват правораздавателна дейност, която се изразява в независимо и самостоятелно разрешаване на правни спорове в условията на състезателност, след надлежно сезиране. Органите на изпълнителната власт в рамките на правомощията си и на основанията, установени в закона, издават индивидуални административни актове, с което изпълняват и прилагат закона.

Съобразно принципа на разделение на властите, съдът следва да осъществява контрол за законосъобразност по отношение на административните актове на органите на изпълнителната власт в рамките на независим процес и не е издържано да му се вменяват дублиращи функции, присъщи за тези органи като извършването на оценка на значителността на въздействието и риска от увреждане на околната среда, което е в правомощията на компетентните органи по прилагане на законодателството в областта на околната среда.

Съгласно чл. 170, ал. 1 от АПК, административният орган трябва да докаже съществуването на фактическите основания, посочени в административния акт, и изпълнението на законовите изисквания при издаването му. Административният орган се състезава наравно с оспорващия, който има равни процесуални възможности (чл. 8, ал. 1 от АПК) и може да оспори оценката на административния орган и да поиска назначаването на експертиза (чл. 171, ал. 2 от АПК).

Съобразно чл. 168, ал. 1 от АПК, съдът не се ограничава само с обсъждане на основанията, посочени от оспорващия, а е длъжен въз основа на представените от страните доказателства да провери законосъобразността на административния акт на всички основания по чл. 146 от АПК (липса на компетентност; неспазване на установената форма; съществено нарушение на административнопроизводствени правила; противоречие с материалноправни разпоредби; несъответствие с целта на закона). Съдът преценява всички доказателства по делото и доводите на страните по вътрешно убеждение (чл. 12 от Гражданския процесуален кодекс).

Необходимо е да се отбележи, че законодателят е предвидил засилено значение на принципа на служебното начало в административния процес. Съгласно чл. 171, ал. 2, изр. 2 от АПК, съдът може да назначи експертиза и по своя инициатива – вещи лица той може да назначава и служебно, и това е част от процеса на формиране на вътрешно убеждение и собствена преценка на съда. Посоченият принцип е намерил израз още в разпоредбите на чл. 9, ал. 3 и чл. 171, ал. 4 от АПК, които задължават съда да указва на страните, че за някои обстоятелства от значение за решаване на делото не сочат доказателства и да им съдейства за отстраняването на формални пропуски. Съдът е длъжен да укаже на страните разпределението на доказателствената тежест (чл. 170, ал. 3 от АПК).

Горният правен анализ ясно и категорично показва, че българското законодателство създава всички предпоставки за независимост на съда при установяването на релевантните факти.

При правораздаването съдът не търси баланс на интересите, а стриктно се ръководи от правната норма, подвеждайки под нейната хипотеза установените по надлежния процесуален ред факти в хода на съдебното производство.

Съгласно чл. 172а, ал. 2 от АПК, към решението си, съдът излага мотиви, в които посочва становищата на страните, фактите по делото, респ. доказателствата, които ги потвърждават, и правните изводи на съда.

Балансирането е въпрос на целесъобразност, който се преценява от органа на изпълнителната власт, действащ в условията на оперативна самостоятелност. Същевременно съгласно чл. 166, ал. 1 от АПК, оспорването спира изпълнението на административния акт. Същият не може да се изпълнява до решаването на спора от съответния орган (чл. 90, ал. 1 от АПК). Това правило не се прилага, когато всички заинтересовани страни поискат писмено предварително изпълнение на акта, както и когато със закон или с разпореждане по чл. 60 от АПК е допуснато предварително изпълнение на акта. Предварителното изпълнение е предвидена в АПК възможност, а не задължение за административните органи. Общ критерий за предпоставките по чл. 60, ал. 1 от АПК е възможността за значителни и трудно поправими вреди от забавянето на изпълнението, на която да не могат да се противопоставят такива или

по – значителни вреди от допускането му. Тъй като административните актове по околна среда за предохранителни, при допускането на предварително изпълнение се преценят евентуалните щети върху природата от предварителното изпълнение на невязло в сила примерно решение по ОВОС от тези от липсата на незабавно изпълнение. Във всички случаи се прави съпоставяне между вредите от изпълнението и от неизпълнението на административния акт, с цел да се прецени основателно ли е допуснато предварителното изпълнение. Същевременно това не отменя необходимостта от изискването на съответната гаранция от инвеститора, предвидена в последната хипотеза на чл.60, ал.1 от АПК. Ако органът не е установил превес на защитени от закона държавни и обществени интереси, които да не налагат изискването на гаранция, такава следва да бъде поискана като условие за допускане на предварителното изпълнение. Съгласно чл. 166, ал. 2 от АПК, при всяко положение на делото по искане на оспорващия съдът може да спре предварителното изпълнение, допуснато с влязло в сила разпореждане, ако последното би могло да причини на оспорващия значителна или трудно поправима вреда. Разпореждането за допускане на предварително изпълнение подлежи на самостоятелно обжалване (чл. 60, ал. 5 от АПК), различно от обжалването на административния акт.

Налице са две различни съдебни производства – по оспорване на индивидуалния административен акт (становището/решението по ЕО/ОВОС) – по реда на чл. 145 и следващите от АПК, и по оспорване на разпореждането за допускане на предварително изпълнение на акта – по реда на чл. 60, ал. 5 от АПК. Разграничението между двете производства е важно, защото във всяко едно от тях следва да бъдат установени и доказани различни групи от факти.

Фактите, които трябва да бъдат установени и доказани в производството по оспорване на разпореждането за допускане на предварително изпълнение са изброени изчерпателно в разпоредбата на чл. 60, ал. 1 от АПК (необходимост от осигуряване на живота или здравето на гражданите, необходимост от защита на особено важни държавни или обществени интереси, опасност от осуетяване или сериозно затруднение при изпълнението на акта и пр.). Единствено при наличието на тези факти е допустимо изключението от забраната по чл. 90, ал. 1 и чл. 166, ал. 1 от АПК за изпълнение на акта в случай, че същият е оспорен.

Значимостта на въздействието върху околната среда, респ. рискът от нейното увреждане, е предмет на установяване и доказване в хода на съдебното производство по оспорването на самото становище/решение по ЕО/ОВОС.

В съответствие с принципа на разделение на властите, регламентиран в чл. 8 от Конституцията на Република България, е провъзгласен и принципът за независимост на съдебната власт. Съгласно чл. 117, ал. 2 от Конституцията и по арг. на чл. 1а, ал. 2, чл. 3, 4 и 155 от Закона за съдебната власт, при постановяване на своите актове съдиите са независими, като при своите действия и постановяване на своите актове те се основават на закона и на събраните по делото доказателства, преценени съобразно тяхната съвест и свободно вътрешно убеждение. Това гарантира възможността на съдилищата да упражняват правомощията си в условията на независимост, за да формират свободно вътрешното си убеждение, с цел да осигурят разкриването на обективната истина и гарантират упражняването на правата на гражданите.

В съответствие с конституционните принципи, в глава втора на АПК са провъзгласени и основните принципи на работа на административните органи и съдилища, които са аналогични – законност, прилагане на нормативния акт от по-висока степен, съразмерност, истинност, служебно начало, равенство, самостоятелност и безпристрастност при вземане на решенията, бързина и процесуална икономия.

С оглед гореизложените принципи е видно, че съдът при оспорване на решения по ЕО/ОВОС е длъжен да прецени всички доказателства по делото и доводите на страните, предвид факта, че процедурата по ЕО/ОВОС е комплексна, публична и включва широко участие на обществеността, като няма пречка по своя преценка и вътрешно убеждение да назначи и независима експертиза чрез назначените от съда вещи лица за изясняване на обективната истина.

Съгласно разпоредбите на чл.60, ал. 1, във връзка с чл. 166, ал. 2 от АПК основателността на искането за спиране на допуснатото предварително изпълнение по силата на закона, се преценява от съда при съпоставяне на особено важен интерес за жалбоподателя, с интереса, в чиято защита е допуснатото предварителното изпълнение.

Не би могло обаче да се вмени на съда като задължение (още по-малко по законодателен път) да игнорира заключенията в оспорваното решение или да назначи задължително своя собствена оценка на риска от увреждане на околната среда, тъй като това би означавало да се пренебрегнат и нарушат основни начала на правораздаването и функционирането на съдебната власт в Република България.

В рамките на задължителната текуща квалификация на административните съдии са разработени и регулярно се провеждат от Националния институт на правосъдието (НИП) обучителни модули по темите „Закон за опазване на околната среда“ и „Закон за управление на отпадъците“. Въпросите, свързани с преценка на риска от увреждане на околната среда, мотивирането на съдебните решения и баланса на интересите при разглеждане на жалбите по реда на чл. 60, ал. 5 от АПК като ключово изискване на Орхуската конвенция са застъпени в практическите занятия и дискуссионните модули в обученията.

В рамките на текущото обучение на магистратите, в периода 5-19.11.2019 г. НИП е провел електронно дистанционно обучение на тема „Предизвикателствата на Орхуската конвенция в правоприлагането“. Необходимостта от собствена оценка на риска от увреждане на околната среда, отчитането на особено важния обществен интерес от защита на околната среда и съответното мотивиране на съдебните актове са основните акценти в учебния план на обучението.

Паралелно с провежданите обучения, разработването на самообучителни ресурси - наръчници, помагала, ръководства, леснодостъпни в електронен и книжен формат е приоритет, който НИП успешно налага във всички направления на съдебното обучение. Тези ресурси осигуряват условия за формиране и надграждане на знанията и уменията на магистратите и съдебните служители извън формалната обучителна среда. През 2019 г. НИП разработи и публикува наръчник на тема „Административните съдилища и правото на ЕС“, включващ систематичен преглед на европейската правна рамка – актовете на ЕС в областта на околната среда, относимата съдебна практика на Съда на ЕС и на българските съдилища. Автори на наръчника са водещи съдебни обучители в НИП – съдии и експерти по право на ЕС. Специален раздел в наръчника включва Орхуската конвенция и практическите въпроси по прилагането ѝ от административните съдилища. Наръчникът е публикуван в електронен формат и е достъпен в Портала за електронно обучение на НИП (www.nij.bg). Потребителите на портала за електронно обучение към 18.09.2020 г. са 4130. 500 книжни издания на разработения ресурс са разпространени сред органите на съдебната власт в страната. Освен като самообучителен ресурс, наръчникът се използва като обучителен материал в учебния процес в рамките на текущо обучение на съдиите от административните съдилища.

Осигурен е достъп на българските магистрати до препоръките във връзка с Уведомление АССС/С/2012/76 във вътрешната електронна мрежа на НИП (виртуална читалня).

За повече информация:

<https://www.unece.org/environmental-policy/conventions/public-participation/aarhus-convention/tfwg/envppcc/implementation-of-decisions-of-the-meeting-of-the-parties-on-compliance-by-individual-parties/sixth-meeting-of-the-parties-2017/decision-vi8d-concerning-bulgaria.html>